

היבטים פיזיקאליים ברפואה א

תוכן העניינים

1	1. הקדמה מתמטית לקורס
4	2. מבוא
11	3. קינמטיקה - תנועה בקו ישר
31	4. וקטורים
47	5. נפילה חופשית וזריקה אנכית
55	6. קינמטיקה - תנועה במישור
62	7. תנועה יחסית
65	8. תרגילים לחזרה עד לחלק זה
67	9. דינמיקה - תנועה בהשפעת כוחות (חוקי ניוטון)
101	10. עבודה ואנרגיה
126	11. תרגילים לחזרה עד עבודה ואנרגיה כולל
132	12. תנועה מעגלית
140	13. מתקף ותנע
153	14. מומנט כוח -
161	15. אלסטיות
165	16. הידרו-סטטיקה והידרו-דינמיקה -
168	17. טמפרטורה התפשטות תרמית וחוק הגז האידיאלי
172	18. התיאוריה הקינטית של הגזים

היבטים פיזיקאליים ברפואה א

פרק 1 - הקדמה מתמטית לקורס

תוכן העניינים

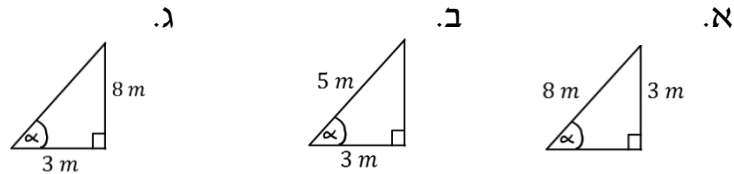
1. 0. פונקציות טריגונומטריות..... 1
2. 1. משוואת הקו הישר..... 2
3. 2. הפרבולה..... 3

פונקציות טריגונומטריות:

שאלות:

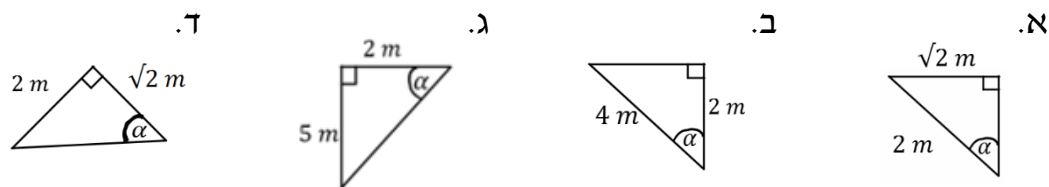
(1) חישוב אלפא

חשב את הזווית אלפא במקרים הבאים:

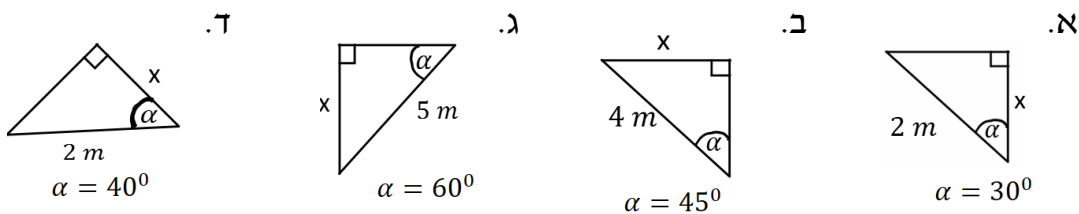
(2) משולשים שמסורטטים אחרת

חשב את הזווית אלפא במקרים הבאים:

(3) מציאת ניצבים

חשב את x במקרים הבאים:

תשובות סופיות:

	א. $\alpha = 22^\circ$	ב. $\alpha = 53^\circ$	ג. $\alpha = 69^\circ$
	א. $\alpha = 45^\circ$	ב. $\alpha = 60^\circ$	ג. $\alpha = 68.2^\circ$
	א. $\sqrt{3}m$	ב. $2\sqrt{2}m$	ג. $\frac{5\sqrt{3}m}{2}$
			ד. $1.53m$
			ד. $\alpha = 55^\circ$

משוואת הקו הישר:

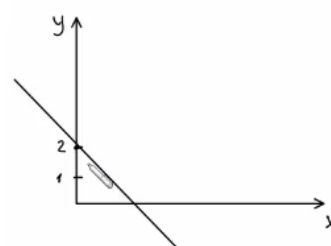
שאלות:

1) משוואת הישר משתי נקודות

- א. מצא את משוואת הקו הישר העובר דרך שתי הנקודות: $(-1, 3)$, $(4, -2)$.
- ב. שרטט איור עבור הקו על גבי מערכת צירים.

תשובות סופיות:

- 1) א. $y = -x + 2$
- ב.

הפרבולה:

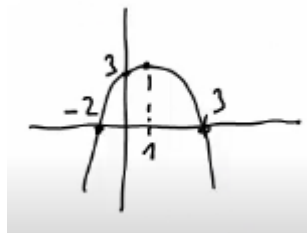
שאלות:

1) נתונה הפרבולה הבאה: $y = -x^2 + 2x + 3$.

- א. מצא את נקודות החיתוך עם הצירים ואת נקודת הקודקוד של הפרבולה.
 ב. קבע האם הפרבולה מחייכת או עצובה, ושרטט איור מקורב של הפרבולה לפי הנתונים שקיבלת.

תשובות סופיות:

- 1) א. חיתוך עם הציר האנכי: $(0,3)$, נקודות חיתוך עם הציר האופקי: $(-1,0)$ $(3,0)$,
 נקודת הקודקוד: $(1,4)$.
 ב. עצובה.

היבטים פיזיקאליים ברפואה א

פרק 2 - מבוא

תוכן העניינים

1. צורת כתיבה ורמת דיוק ..... (ללא ספר)
2. יחידות פיזיקאליות 4
3. מעברים בין יחידות 5
4. צפיפות 7
5. הערכת סדרי גודל 8
6. תרגילים 9

יחידות פיזיקאליות:

שאלות:

(1) תרגיל

נתון: $A = 2\text{m} \cdot \text{sec}$, $B = 3\text{m}^2$, $C = 1 \frac{\text{kg}}{\text{sec}}$, $D = 2 \frac{\text{kg}}{\text{m}}$

בדוק האם הפעולות הבאות חוקיות. במידה והן חוקיות, חשב את התוצאה שלהן:

א. $\frac{A}{B} + CA$

ב. $\frac{AC}{B} + D$

ג. $\frac{C}{D}A + B$

תשובות סופיות:

(1) א. פעולה לא חוקית. ב. $2.66 \frac{\text{kg}}{\text{m}}$. ג. 4m^2

מעברים בין יחידות:

שאלות:

(1) דוגמה 1 - מעברים של יחידות לא בסיסיות

נתון: $A = 2\text{km}$, $B = 10\text{gr}$.

מצא את $C = A \cdot B$ ביחידות של m.k.s.

(2) דוגמה 2 - מעברים של יחידות לא בסיסיות

נתון: $A = 2\text{m}^2$, $B = 3\text{gr}$, $C = 5\text{cm} \cdot \text{s}$.

חשב את הגדלים הבאים ביחידות של m.k.s:

א. $D = 2 \cdot A$

ב. $E = \frac{5 \cdot B \cdot C}{A}$

(3) מעבר יחידות בחזקות

מצא את הגדלים הבאים, ביחידות של ס"מ:

א. $A = 1\text{m}^2$

ב. $B = 1\text{m}^3$

(4) סנטימטר בשלישית

הבע את הערכים הנ"ל ביחידות של c.m^3 .

א. $5 \cdot 2\text{m}^3$

ב. 320mm^3

ג. 0.0054km^3

(5) ליטר - דוגמה

הבע את הגדלים הבאים ב-liter.

א. 5m^3

ב. 5mm^3

תשובות סופיות:

		20m · kg	(1)
		4m ²	(2)
	ב. $37.5 \cdot 10^{-5} \frac{\text{sec} \cdot \text{kg}}{\text{m}}$	10 ⁴ cm ²	(3)
		5.2 · 10 ⁶ cm ³	(4)
ג. $5.4 \cdot 10^{12} \text{cm}^3$	ב. 0.32cm ³	5 · 10 ³ liter	(5)
		ב. $5 \cdot 10^{-6} \text{liter}$	

צפיפות:

שאלות:

(1) דיסקה עם חור

- א. מצא את הצפיפות של דיסקה בעלת רדיוס R ומסה M .
- ב. בדיסקה קדחו חור ברדיוס r .
- מצא את המסה שהוצאה מהדיסקה.

תשובות סופיות:

$$(1) \quad \text{א. } \frac{M}{\pi R^2} \quad \text{ב. } M \left(\frac{r}{R} \right)^2$$

הערכת סדרי גודל:

שאלות:

(1) נשימות

הערך את מספר הנשימות של אדם בחייו.

תשובות סופיות:

(1) $N = 10^9$

תרגילים:

שאלות:

(1) מסע של האור

האור זז במהירות של $v = 3 \cdot 10^8 \frac{\text{m}}{\text{s}}$ כ-.

א. חשב את המרחק שעובר האור בשנתיים.

ב. כמה זמן ייקח לאור לעבור בין שתי גלקסיות שהמרחק ביניהם

הוא: $2 \cdot 10^{19} \text{ m}$?

(2) צפיפות אטום המימן

חשב פי כמה גדולה צפיפות הפרוטון מצפיפות אטום המימן המורכב מפרוטון ואלקטרון בלבד. מסת הפרוטון: $1.67 \cdot 10^{-27} \text{ kg}$, מסת האלקטרון: $9.11 \cdot 10^{-31} \text{ kg}$, קוטר הפרוטון: $3 \cdot 10^{-15} \text{ m}$, קוטר אטום המימן: 10^{-10} m .

(3) שלג על הירח

הנח שעל הירח יורד שלג, השלג יורד בקצב שבו כל חצי שניה פוגע פתית שלג בפני הירח. הערך תוך כמה זמן יכוסה הירח כולו בשכבת שלג בגובה 2 מטר (הנח שהשלג לא נמס). רדיוס הירח: $1.74 \cdot 10^6 \text{ m}$, רדיוס פתית שלג הוא: 2 c.m .

(4) אטומים בגרגיר חול

רדיוס אטום הוא בערך: 10^{-7} c.m . רדיוסו של גרגיר חול הוא: 10^{-2} c.m . הערך כמה אטומים יש בגרגיר חול.

הדרכה: השתמש בנוסחה של נפח כדור: $V = \frac{4\pi R^3}{3}$ עבור נפח האטום ועבור נפח הגרגיר. התעלם מ"רווחים" בין האטומים בתוך גרגיר החול.

(5) כדורי פינגפונג בחדר

הערך כמה כדורי פינגפונג ניתן לדחוס בחדר ממוצע

תשובות סופיות:

$$t = 2000 \text{ ב.} \quad 2 \cdot 10^{16} \text{ m} \quad \text{(1)}$$

$$3.71 \cdot 10^{13} \quad \text{(2)}$$

$$t = 1.14 \cdot 10^{18} \text{ sec} \quad \text{(3)}$$

$$N = 10^{15} \quad \text{(4)}$$

$$750,000 \quad \text{(5)}$$

היבטים פיזיקאליים ברפואה א

פרק 3 - קינמטיקה - תנועה בקו ישר

תוכן העניינים

11	1. העתק.....
12	2. תנועה במהירות קבועה.....
16	3. מהירות ממוצעת.....
18	4. תאוצה.....
23	5. תרגול.....
28	6. מהירות רגעית ותאוצה רגעית.....
30	7. מהירות רגעית ותאוצה רגעית - אינטגרלים.....

העתק:

שאלות:

(1) כדור

חשב את ההעתק של כדור המתחיל תנועתו ב- $x = 2\text{m}$, ומסיים את תנועתו ב- $x = 1\text{m}$.
 מהו כיוון תנועתו של הכדור?

(2) דני ודנה

הבתים של דני ודנה נמצאים ברחוב ישר. דני בחר את ראשית הצירים בסוף הרחוב, ואת הכיוון החיובי ימינה.
 הבית של דני נמצא ב- $x = -50\text{m}$, והבית של דנה ב- $x = -20\text{m}$, ביחס לראשית.
 מה ההעתק שביצע דני בהלוך ומה ההעתק שביצע בדרך חזרה?
 מה כיוון ההעתק בכל אחד מהמקרים?

(3) העתק ודרך

מכונית נוסעת מת"א לחיפה, וחוזרת חזרה לת"א. המרחק בין הערים הוא 100 ק"מ.
 מצא את ההעתק שביצעה המכונית ואת הדרך שעשתה.
 (הנח שהכביש המחבר בין הערים ישר).

תשובות סופיות:

(1) -3m

(2) בדרך הלוך: 30m , הכיוון חיובי; בדרך חזור: -30m , הכיוון שלילי.

(3) העתק: $\Delta x = 0$, דרך: $s = 200$.

תנועה במהירות קבועה:

שאלות:

(1) יוסי מאחר לשיעור

יוסי מאחר לשיעור, ביתו נמצא בקו ישר ממול שער הכניסה לאוניברסיטה. המרחק בין ביתו לשער הוא 100 מטרים. מצא את מהירות ריצתו של יוסי, אם הוא הגיע תוך 20 שניות מביתו לשער האוניברסיטה.

(2) מיקומו של גוף

מיקומו של גוף ב- $t = 2\text{sec}$ הוא $x = 3\text{m}$. לאחר 4 שניות מיקומו הוא: $x = -2\text{m}$. מצא את מהירותו, אם ידוע שהיא קבועה.

(3) תנועה ביחס ל-A

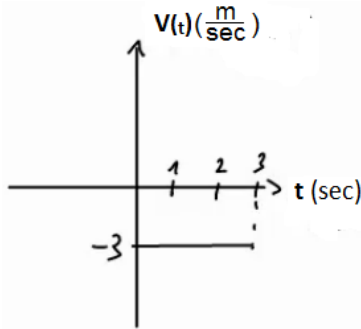
גוף נע בקו ישר במהירות קבועה של: $v = 5 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$. ברגע $t = 0$ הגוף חולף בנקודה A. א. מהו מיקומו של הגוף ברגעים: $t = 2\text{sec}$ ו- $t = 8\text{sec}$ ביחס לנקודה A? ב. כעבור כמה זמן חלף הגוף במרחק 200 מטר מהנקודה A?

(4) גוף חולף דרך שתי נקודות

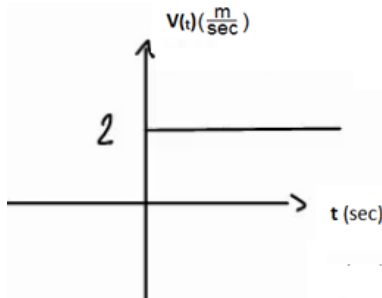
גוף נע במהירות קבועה לאורך קו ישר, ברגע $t = 2\text{sec}$ מיקומו הוא $x = 2\text{m}$, וברגע $t = 6\text{sec}$ הוא חולף בנקודה ששיעורה $x = 10\text{m}$. א. מהי מהירות הגוף? ב. היכן יהיה הגוף ברגע $t = 0$? ג. מצא את הנוסחה עבור מיקום הגוף כפונקציה של הזמן. ד. מתי יהיה הגוף בראשית הצירים? ה. כמה העתק ביצע הגוף מהרגע שבו $t = 0$ עד לרגע שבו $t = 10\text{sec}$?

(5) גוף נע שמאלה

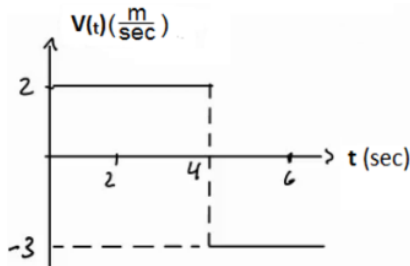
גוף נע בקו ישר במהירות קבועה שגודלה $6 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$. ברגע $t = 0$ מיקום הגוף הוא: $x = 50\text{m}$. בחר את כיוון ציר ה- x ימינה והנח שהגוף נע שמאלה. א. מהו מיקום הגוף כתלות בזמן? ב. היכן נמצא הגוף ב- $t = 2\text{sec}$ וב- $t = 3\text{sec}$? ג. מתי יהיה הגוף במרחק $x = 20\text{m}$ מהראשית ומתי יהיה במרחק של $x = -10\text{m}$?

(6) מהירות שלילית

- נתון הגרף הבא של מהירות של גוף כתלות בזמן.
 א. מצא את ההעתק של הגוף בין הזמנים $t = 1\text{sec}$ ל- $t = 3\text{sec}$.
 ב. מצא נוסחה למיקום, כתלות בזמן של הגוף, אם ידוע שב- $t = 0$ מיקומו היה $x = 2\text{m}$.
 ג. שרטט גרף מקום כתלות בזמן של הגוף.

(7) מיקום שלילי

- נתון הגרף הבא של מהירות של גוף כתלות בזמן.
 א. מצא נוסחה למיקום כתלות בזמן של הגוף, אם ידוע שב- $t = 2\text{sec}$ מיקומו היה $x = -4\text{m}$.
 ב. שרטט גרף מקום כתלות בזמן של הגוף.

(8) מהירות מתחלפת

- נתון הגרף הבא של מהירות של גוף כתלות בזמן.
 א. מצא את ההעתק של הגוף בין הזמנים $t = 1\text{sec}$ ל- $t = 6\text{sec}$.
 ב. מצא נוסחה למיקום כתלות בזמן של הגוף, אם ידוע שב- $t = 0$ מיקומו היה $x = 2\text{m}$.
 ג. שרטט גרף מקום כתלות בזמן של הגוף.

(9) שתי מכוניות זו לקראת זו

שתי מכוניות נעות זו לקראת זו לאורך כביש דו נתיבי ישר.

- מכונית א' יוצאת מנקודה המרוחקת 140 מטר מימין לראשית, ונעה במהירות $8 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$, ומכונית ב' יוצאת מנקודה המרוחקת 40 מטר משמאל לראשית ונעה במהירות $10 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$.
 א. מתי חולפות המכוניות זו על יד זו? ומהן מיקומן ביחס לראשית ברגע זה?
 ב. מתי המרחק בין המכוניות יהיה 40 מטר?

10) מכונית נוסעת מת"א לירושלים

- מכונית נוסעת מתל אביב לירושלים במהירות של 90 קמ"ש, חונה בירושלים למשך שעה אחת, וחוזרת לתל אביב במהירות של 45 קמ"ש. המרחק בין הערים תל אביב וירושלים הוא 45 ק"מ. לשם הפשטות, נניח כי התנועה מתנהלת לאורך קו ישר.
- שרטט גרף מקום-זמן של תנועת המכונית. איזה גודל פיסיקלי מייצגים שיפועי הישרים?
  - רשום נוסחת מקום-זמן של תנועת המכונית.
  - שרטט גרף מהירות-זמן.

11) אופנוע ומכונית מת"א לאילת

- אופנוע יוצא לדרכו מת"א לאילת במהירות קבועה שגודלה 80 ק"מ לשעה. חצי שעה לאחר זאת האופנוע יוצאת מכונית מאילת לת"א במהירות קבועה של 120 ק"מ לשעה. המרחק בין שתי הערים הוא 340 ק"מ, ונניח שהכביש המחבר ביניהם הוא ישר.
- הגדר ציר מיקום עבור תנועת האופנוע והמכונית.
  - כתוב נוסחת מיקום-זמן עבור תנועת האופנוע.
  - כתוב נוסחת מיקום-זמן עבור תנועת המכונית.
  - כמה זמן לאחר זאת האופנוע לדרכו הוא יחלוף על פני המכונית? מה מיקומם של האופנוע והמכונית ברגע זה?

תשובות סופיות:

(1) $5 \frac{m}{sec}$

(2) $-\frac{5}{4} \frac{m}{sec}$

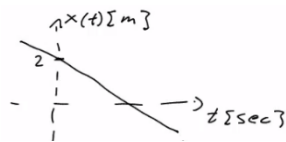
(3) א. $x(t=8)=40m$, ב. $x(t=2)=10m$, ג. $t=40sec$

(4) א. $2 \frac{m}{sec}$, ב. $x_3 = -2m$, ג. $x(t) = 2 + 2(t-2)$, ד. $t = 1sec$, ה. $\Delta x = 20m$

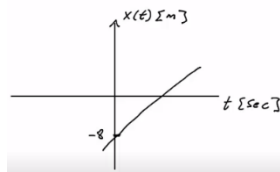
(5) א. $x(t) = 50 - 6t$, ב. $x(t=2) = 38m$, ג. $x(t=3) = 32m$

ג. $t(x=20) = 5sec$, ד. $t(x=-10) = 10sec$

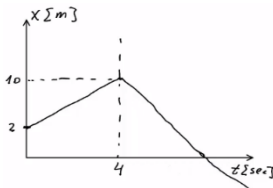
(6) א. $S = -6m$, ב. $x(t) = 2 - 3t$, ג.

(7) א. $x(t) = -8 + 2t$, ב.

(8) א. $\Delta x = 0$, ב. $x(t) = \begin{cases} 2+2t & 0 \leq t \leq 4 \\ 22-3t & t \geq 4 \end{cases}$, ג.

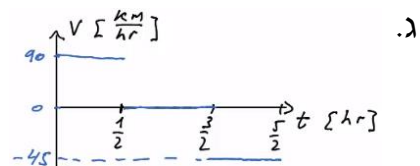
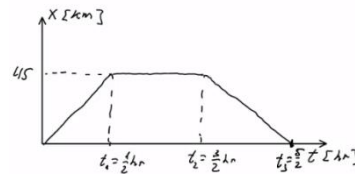

(9) א. חולפות ב- $t = 10sec$, ומיקומן הוא $x_{a,b}(t=10) = 60m$

ב. $t_1 \approx 7.78sec$ או $t_2 \approx 12.22$

$$x(t) = \begin{cases} 90t & 0 \leq t \leq \frac{1}{2} \\ 45 & \frac{1}{2} \leq t \leq \frac{3}{2} \\ 45 - 45\left(t - \frac{3}{2}\right) & \frac{3}{2} \leq t \leq \frac{5}{2} \end{cases}$$

(10) א. השיפועים מייצגים מהירות.

(11) א. נגדיר את ראשית הצירים בת"א $x=0$, ואת הכיוון החיובי לאילת.

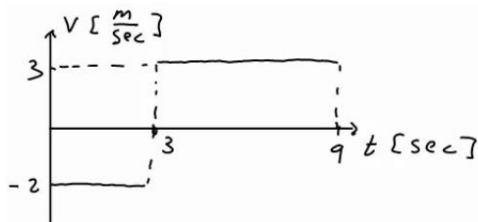
ב. $x(t) = 80t$, ג. $x(t) = 340 + (-120)\left(t - \frac{1}{2}\right)$, ד. $t = 2hr$; ה. $x = 160km$

מהירות ממוצעת:

שאלות:

(1) דני נוסע מחיפה לטבריה

דני נסע ברכבו מחיפה לטבריה. הוא התחיל בנסיעה במהירות של 80 קמ"ש, נסע במשך חצי שעה, ואז עצר לאכול צוהריים למשך שעה. לאחר מכן, המשיך בנסיעה במהירות של 100 קמ"ש במשך שעה, עד אשר הגיע לטבריה. מהי מהירות הנסיעה הממוצעת של דני?

(2) מהירות ממוצעת מתוך גרף

מהירותו של גוף נתונה בגרף הבא. מהי המהירות הממוצעת בה נע הגוף?

(3) מת"א לב"ש דרך חיפה

אורי נסע מת"א לבאר שבע דרך חיפה. הנח שחיפה נמצאת 60 ק"מ צפונה מת"א ובאר שבע נמצאת 100 ק"מ דרומה מת"א. הנח שכל הערים נמצאות על אותו קו ישר. בדרכו לחיפה נסע אורי במהירות של 90 ק"מ לשעה. בדרכו לבאר שבע נסע אורי במהירות של 120 ק"מ לשעה.

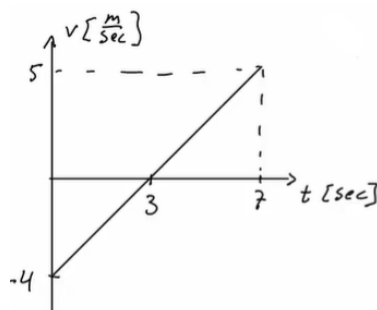
א. מצא את המהירות הממוצעת של אורי (velocity).

ומצא את ממוצע גודל המהירות של אורי (speed).

ב. שילה יצאה מת"א לבאר שבע חצי שעה לאחר אורי, שילה נסעה בדרך הקצרה ביותר.

באיזו מהירות ממוצעת (velocity) צריכה שילה לנסוע על מנת שתגיע לבאר שבע באותו זמן שבו יגיע אורי?

מה ממוצע גודל המהירות של שילה (speed)?

(4) מהירות ממוצעת בגרף לינארי

מהירותו של גוף נתונה בגרף הבא:

א. מצא את המהירות הממוצעת של הגוף

(average velocity) ואת ממוצע גודל

המהירות (average speed) עבור כל התנועה.

ב. מצא את המהירות הממוצעת של הגוף

(average velocity) בקטע שבין $t = 3 \text{ sec}$ ל- $t = 7 \text{ sec}$.

תשובות סופיות:

$$\bar{v} = 56 \frac{\text{km}}{\text{hr}} \quad (1)$$

$$\bar{v} = 1.33 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad (2)$$

$$\bar{v} = -66.67 \frac{\text{km}}{\text{hr}}, |\bar{v}| = 66.67 \frac{\text{km}}{\text{hr}} \quad \text{ב.} \quad \bar{v} = -50 \frac{\text{km}}{\text{hr}}, |\bar{v}| = 110 \frac{\text{km}}{\text{hr}} \quad \text{א.} \quad (3)$$

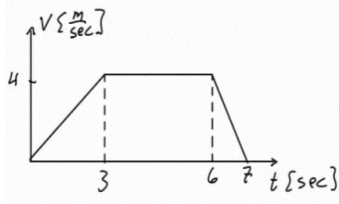
$$2.5 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{ב.} \quad \bar{v} = \frac{4}{7} \frac{\text{m}}{\text{sec}}, |\bar{v}| = \frac{16}{7} \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{א.} \quad (4)$$

תאוצה:

שאלות:

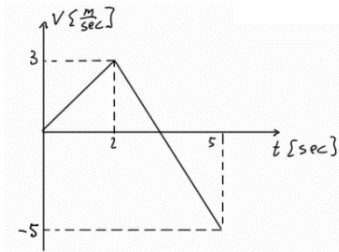
- (1) מטוס מאיץ בתאוצה קבועה**
 מטוס מתחיל להאיץ ממנוחה בתאוצה קבועה.
 לאחר 10 שניות הגיע המטוס למהירות 150 מטר לשנייה.
 מהי תאוצת המטוס?
- (2) משאית מאיצה**
 משאית נוסעת במהירות של 72 קמ"ש ומאיצה תוך 10 שניות למהירות של 90 קמ"ש.
 מהי תאוצת המשאית?
- (3) אופנוע מאיץ ממנוחה**
 אופנוע מתחיל את נסיעתו ממנוחה, בתאוצה של 2 מטר לשנייה בריבוע.
 א. מצא את נוסחת מהירות-זמן עבור האופנוע.
 ב. מה תהיה מהירותו לאחר 7 שניות?
 ג. מתי תהיה מהירותו 20 מטר לשנייה?
- (4) אופנוע מאיץ אחרי מכונית**
 מכונית נוסעת במהירות קבועה של 20 מטר לשנייה.
 ברגע מסוים מתחילה המכונית להאיץ בתאוצה קבועה של 2 מטר לשנייה בריבוע.
 אופנוע מתחיל את תנועתו שנייה לאחר המכונית ומאיץ בתאוצה של 3 מטר לשנייה בריבוע, ממנוחה.
 מתי תהיה מהירות האופנוע שווה למהירות המכונית?
- (5) תאוטה**
 לפניך מספר מקרים בהם רכב משנה את מהירותו. מצא בכל מקרה את תאוצת הרכב וציין האם הרכב האיץ או שהרכב נמצא בתאוטה:

  - א. רכב משנה את מהירותו ממהירות של 20 מטר לשנייה, למהירות של 10 מטר לשנייה, תוך 5 שניות.
  - ב. רכב משנה את מהירותו ממהירות של 20 מטר לשנייה למהירות של 10 מטר לשנייה, תוך 4 שניות.
  - ג. רכב משנה את מהירותו מ-5 מטר לשנייה ל-15 מטר לשנייה תוך 2 שניות.
  - ד. רכב משנה את מהירותו מ-5 מטר לשנייה ל-15 מטר לשנייה תוך 5 שניות.
  - ה. רכב משנה את מהירותו מ-10 מטר לשנייה ל-5 מטר לשנייה, תוך 4 שניות.

(6) גרף מהירות

בגרף הבא מתוארת מהירותו של גוף, כתלות בזמן. מצא את התאוצה בכל אחד מחלקי התנועה ושרטט גרף עבור התאוצה כתלות בזמן. ציין עבור כל חלק האם הגוף מאיץ או נמצא בתאוצה.

(7) גרף מהירות שלילית

בגרף הבא מתוארת מהירותו של גוף כתלות בזמן. מצא את התאוצה בכל אחד מחלקי התנועה ושרטט גרף עבור התאוצה כתלות בזמן. ציין עבור כל חלק האם הגוף מאיץ או נמצא בתאוצה.

(8) דנה רצה בתאוצה קבועה

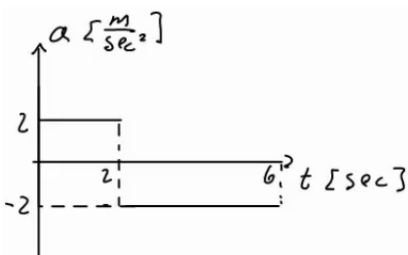
דנה מתחילה לרוץ ממנוחה בתאוצה קבועה השווה ל-2 מטר לשנייה בריבוע.
 א. מצא את המהירות של דנה לאחר 1, 2, ו-3 שניות.
 ב. מצא את המיקום של דנה לאחר 1, 2, 3 ו-4 שניות.
 ג. שרטט על גבי ציר את המיקום של דנה בכל אחד מהרגעים.

(9) אופנוע משיג מכונית

מכונית נוסעת במהירות קבועה של 30 מטר לשנייה. ברגע מסוים המכונית חולפת על פני אופנוע הנמצא במנוחה. שתי שניות לאחר מכן מתחיל האופנוע נסיעה בתאוצה קבועה של 4 מטר לשנייה בריבוע. מתי ישיג האופנוע את המכונית?

(10) דני ודנה רצים זה לקראת זה

דני ודנה רצים זה לקראת זה. שניהם מתחילים לרוץ ממנוחה. דני רץ בתאוצה של 0.5 מטר לשנייה בריבוע ודנה בתאוצה של 1 מטר לשנייה בריבוע. המרחק ההתחלתי ביניהם הוא 50 מטר.
 א. מתי והיכן יפגשו דני ודנה?
 ב. מה מהירות כל אחד מהם ברגע המפגש?

(11) גרפים של תאוצה, מהירות ומיקום

גוף מתחיל לנוע ממנוחה מראשית הצירים. תאוצתו של הגוף נתונה בגרף הבא:
 א. מצא נוסחת מהירות-זמן עבור הגוף.
 ב. מצא נוסחת מיקום-זמן עבור הגוף.
 ג. שרטט גרפים עבור המהירות והמיקום, כתלות בזמן.

(12) מסלול המראה של ססנה

מטוס ססנה צריך להגיע למהירות של 150 קמ"ש על מנת להמריא. חשב מה אורך מסלול ההמראה הדרוש למטוס, אם תאוצתו היא 5 מטר לשנייה בריבוע.

(13) מרחק בלימה

יוסי נוסע במכוניתו במהירות של 100 קמ"ש. לפתע הוא מבחין באוטובוס המשתלב בנתיב התנועה שלו. האוטובוס נוסע במהירות של 60 קמ"ש. מהו "מרחק הבלימה" (המרחק הדרוש ליוסי בשביל להאט ל-60 קמ"ש), אם הוא מאט בקצב של 4 מטר לשנייה בריבוע?

(14) עומר עוצר לפני רמזור

עומר נסע במכוניתו במהירות של 50 קמ"ש. לפתע הבחין כי הרמזור שלפניו התחלף לאדום. עומר התחיל לבלום את רכבו, עד שהגיע לעצירה מוחלטת. הנח שהעצירה נעשית בקצב קבוע.

א. מהי המהירות הממוצעת במהלך העצירה?

ב. ברגע העצירה היה מרחקו של עומר מהרמזור 35 מטר. הזמן שלקח לעומר להגיע לעצירה מוחלטת היה 5 שניות, האם יספיק עומר לעצור לפני הרמזור?

תשובות סופיות:

(1) $15 \frac{m}{sec^2}$

(2) $0.5 \frac{m}{sec^2}$

(3) א. $V(t) = 2 \cdot t$ ב. $14 \frac{m}{sec}$ ג. $t = 10sec$

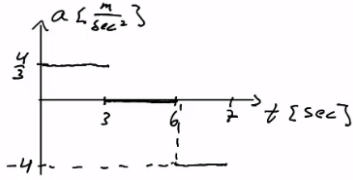
(4) $t = 23sec$

(5) א. $-2 \frac{m}{sec^2}$; תאוטה.   ב. $2.5 \frac{m}{sec^2}$; תאוטה.   ג. $5 \frac{m}{sec^2}$; תאוצה.

ד. $-2 \frac{m}{sec^2}$; תאוצה.   ה. $-3.75 \frac{m}{sec^2}$; המהירות חיובית - בתאוטה ($V \geq 0$),

המהירות שלילית - בתאוצה ($V < 0$).

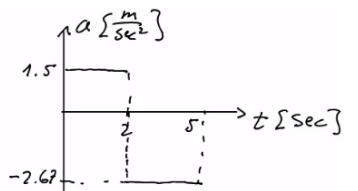
(6) חלק 1 - כאשר $0 \leq t \leq 3$ או $a_1 = \frac{4}{3} \frac{m}{sec^2}$ - מאיץ. שרטוט:

חלק 2 - כאשר $3 \leq t \leq 6$ או $a_2 = 0$ - לא מאיץ ולא מאט; המהירות קבועה.

חלק 3 - כאשר $0 \leq t \leq 3$ או $a_3 = -4 \frac{m}{sec^2}$ - בתאוטה.

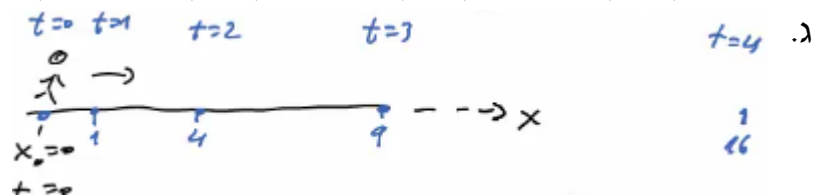
(7) חלק 1 - כאשר $0 \leq t \leq 2$ או $a_1 = 1.5 \frac{m}{sec^2}$ - מאיץ. שרטוט:

חלק 2 - כאשר $2 \leq t \leq 5$ או $a_2 = \frac{-8}{3} \approx -2.67 \frac{m}{sec^2}$ - כשהמהירות חיובית - בתאוטה ($V \geq 0$), וכשהמהירות שלילית - בתאוצה ($V < 0$).

(8) א. $V(t=1) = 2 \frac{m}{sec}$, $V(t=2) = 4 \frac{m}{sec}$, $V(t=3) = 6 \frac{m}{sec}$

ב. $X(t=1) = 1^2 m$, $X(t=2) = 4m$, $X(t=3) = 9m$, $X(t=4) = 16m$

(9) $t_1 = 18.79$

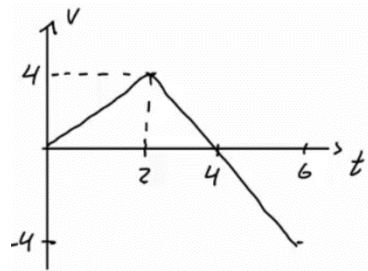
10 א. הזמן: $t = 8.16 \text{ sec}$, המיקום: 16.65 m .

ב. $V_{\text{Dana}}(t = 8.16) = -8.16 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$, $V_{\text{Dani}}(t = 8.16) = 4.08 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$

11 א. כאשר $0 < t < 2$, הנוסחה היא: $V(t) = 2t$; כאשר $2 < t < 6$, הנוסחה היא: $V(t) = 8 - 2t$.

ב. כאשר $0 < t < 2$, $X(t) = t^2$; כאשר $2 < t < 6$, $X(t) = 4 + 4(t-2) + \frac{1}{2}(-2)(t-2)^2$.

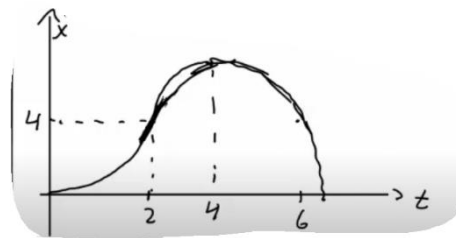
ג. שרטוט עבור מהירות:

12 $\Delta x = 173.61 \text{ m}$

13 $\Delta x = 61.73 \text{ m}$

14 א. $\bar{v} = 25 \frac{\text{km}}{\text{hr}}$. ב. כן.

תרגול:

שאלות:

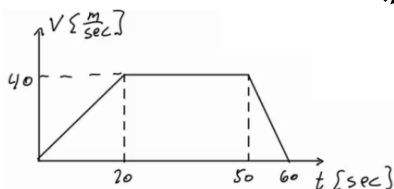
(1) מאפס לארבעים בעשר שניות

מכונית מתחילה לנסוע ממנוחה לאורך כביש ישר. המכונית מאיצה בתאוצה קבועה, כך שלאחר 10 שניות היא מגיעה למהירות של 40 מטר לשנייה.

- מהי תאוצת המכונית?
- מצא את ההעתק שביצעה המכונית בזמן ההאצה.
- מהי המהירות הממוצעת של המכונית בזמן ההאצה?
- האם ההעתק שמבצעת המכונית בחמש השניות הראשונות גדול, קטן או שווה להעתק בחמש השניות האחרונות?
- מתי יהיה מיקום המכונית 32 מטר מהנקודה ממנה יצאה?
- מהי המהירות המכונית לאחר שעברה 60 מטרים?

(2) גרף של מהירות אופנוע בזמן

בגרף הבא נתונה מהירותו של אופנוע כתלות בזמן. האופנוע נע על קו ישר. קבע את ראשית הצירים במיקום ההתחלתי של האופנוע.

- תאר את סוג התנועה של האופנוע בכל אחד מקטעי התנועה.
- מצא את תאוצת האופנוע כתלות בזמן.
- מהי המהירות האופנוע ברגעים $t = 15, 40, 55$?
- מצא את מיקום האופנוע באותם רגעים של סעיף ג'.

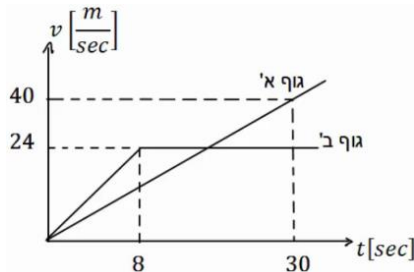
(3) דני שכח את הפלאפון

דני רץ בקו ישר במהירות קבועה שגודלה 14 מטר לשנייה. ברגע מסוים מבחין יוסי כי דני שכח את הפלאפון שלו. באותו רגע נמצא דני כבר במרחק של 64 מטר מיוסי. יוסי מתחיל לרוץ אחר דני ממנוחה בתאוצה קבועה של 8 מטר לשנייה בריבוע.

- מצא ביטוי למהירות כתלות בזמן עבור דני ויוסי. שרטט גרפים עבור שני הביטויים שמצאת על אותה מערכת צירים.
- מתי מהירותו של יוסי שווה לזו של דני? האם הוא משיג את דני ברגע זה?
- מצא ביטוי למיקום כתלות בזמן עבור דני ויוסי. שרטט גרפים עבור שני הביטויים שמצאת על אותה מערכת צירים.
- מתי ישיג יוסי את דני? כמה מרחק עבר יוסי עד אז?

4) גרף מהירויות של שני גופים

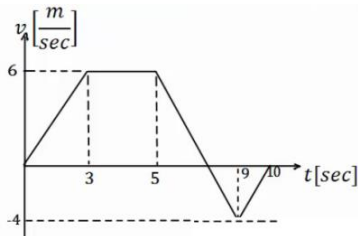
בגרף הבא מתוארות המהירויות של שני גופים, כתלות בזמן. הנח ששני הגופים נעים לאורך קו ישר ויוצאים מהראשית.

- תאר את תנועתו של כל גוף.
- רשום נוסחת מקום זמן לכל גוף.
- מצא את המרחק בין הגופים ברגעים: $t = 3 \text{ sec}$, 24 sec , וציין מי מקדים את מי.
- מתי מהירויות שני הגופים שוות?
- מתי מיקום שני הגופים זהה?

5) תרגיל עם הכל

הגרף הבא מתאר את מהירותו של גוף הנע בקו ישר. הנח שהגוף מתחיל את תנועתו מהראשית. הגוף נע במשך 10 שניות ונעצר.

- תאר את התנועה של הגוף במילים. חשב ושרטט גרף של התאוצה כתלות בזמן של הגוף.
- מתי נמצא הגוף במרחק הגדול ביותר (בכיוון החיובי) מהראשית? מהו מרחק זה?
- מהו המרחק הכולל שעבר הגוף?
- מהו ההעתק הכולל שעשה הגוף?
- מהי המהירות הממוצעת של הגוף בתנועה?
- מהו מרחק הגוף מהראשית ב- $t = 6 \text{ sec}$?
- מתי נמצא הגוף במרחק 12 מטרים מהראשית?
- שרטט גרף של מיקומו של הגוף כתלות בזמן. אין צורך לסמן ערכים בציר האנכי של הגרף.

6) שני נתונים בזמנים שונים

גוף נע בקו ישר בתאוצה קבועה. ב- $t = 2 \text{ sec}$ מהירותו היא 15 מטרים לשנייה ומיקומו 5 מטרים מהראשית, בכיוון החיובי. ידוע גם שב- $t = 4 \text{ sec}$ מהירותו היא 21 מטר לשנייה.

- מצא את תאוצת הגוף.
- מצא נוסחת מיקום זמן של הגוף.
- מהו מיקום הגוף ב- $t = 0$, ומתי יהיה בראשית?
- מצא נוסחת מהירות זמן עבור הגוף.
- מהי המהירות בה הגוף התחיל את התנועה (מהירות ב- $t = 0$)?

- (7) שוטר רודף אחרי מכונית**
- שוטר נמצא בניידת משטרה. מכונית חולפת ליד הניידת במהירות של 150 קמ"ש. זמן התגובה של השוטר בניידת הוא 3 שניות ולאחר מכן הוא מתחיל לנסוע ממנוחה בתאוצה של $2 \frac{m}{sec^2}$. המהירות המקסימלית של הניידת היא 180 קמ"ש.
- א. באיזה מרחק מתחילת התנועה יתפוס השוטר את המכונית?
- ב. שרטטו על אותה מערכת צירים את הגרפים של המהירות כתלות בזמן של המכונית והניידת מהרגע בו חולפת המכונית ליד הניידת.
- (8) זמן מינימלי לסיים מסלול****
- מכונית יכולה להאיץ מאפס ל-100 קמ"ש תוך 10 שניות, כאשר ניתן להניח שקצב ההאצה קבוע. אותה מכונית יכולה לבלום בקצב של 0.5g. מהו הזמן המינימלי לעבור מסלול של 3 ק"מ אם המכונית מתחילה ממנוחה ומסיימת בעצירה מוחלטת. (רמז: השתמש בגרף מהירות זמן).
- (9) כמה זמן הרכבת נסעה במהירות קבועה****
- רכבת יוצאת מיישוב א' אל יישוב ב'.
- בשליש הראשון של הדרך הרכבת מאיצה בתאוצה קבועה.
- בשליש של הדרך הרכבת נוסעת במהירות קבועה.
- בשליש האחרון של הדרך הרכבת מאטה בקצב קבוע עד לעצירתה ביישוב ב'.
- זמן הנסיעה הכולל הוא T.
- כמה זמן נסעה הרכבת במהירות קבועה?

תשובות סופיות:

(1) א. $4 \frac{m}{sec^2}$ ב. $x(t) = 200m$ ג. $20 \frac{m}{sec}$ ד. קטן.

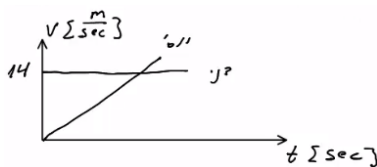
ה. $t = 4sec$ ו. $V_F \approx 21.91 \frac{m}{sec}$

(2) א. כאשר $0 \leq t \leq 20$ (חלק I), התאוצה חיובית וקבועה, והמיקום הולך וגדל.
 כאשר $20 \leq t \leq 50$ (חלק II), המהירות קבועה (אין תאוצה) והמיקום גדל.
 כאשר $50 \leq t \leq 60$ (חלק III), התאוצה קבועה ושלילית - תאוצה - והמיקום הולך וגדל.

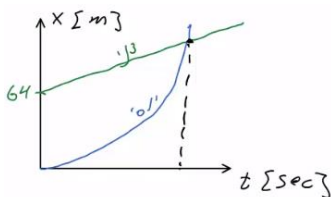
$$a = \begin{cases} 2 \frac{m}{sec^2} & 0 < t < 20 \\ 0 & 20 < t < 50 \\ -4 \frac{m}{sec^2} & 50 < t < 60 \end{cases} \text{ ב.}$$

ג. $V(t=15) = 30 \frac{m}{sec}$, $V(t=40) = 40 \frac{m}{sec}$, $V(t=55) = 20 \frac{m}{sec}$

ד. $x(t=15) = 225m$, $x(t=40) = 1,200m$, $x(t=55) = 1,750m$

(3) א. דני - $V(t) = 14 \frac{m}{sec}$, יוסי - $V(t) = 8t$; גרף;
 ב. $t = 1.75sec$; לא.

ג. דני - $x(t) = 64 + 14t$, יוסי - $x(t) = 4t^2$; גרף:

ד. ב- $t = 6.12$, המרחק: $149.82m$.

(4) א. גוף א': תנועה בתאוצה קבועה, האצה. ההתקדמות בכיוון חיובי.
 גוף ב': כאשר $0 < t < 8$, כמו גוף א'. כאשר $8 \leq t$, תנועה במהירות קבועה בכיוון חיובי.

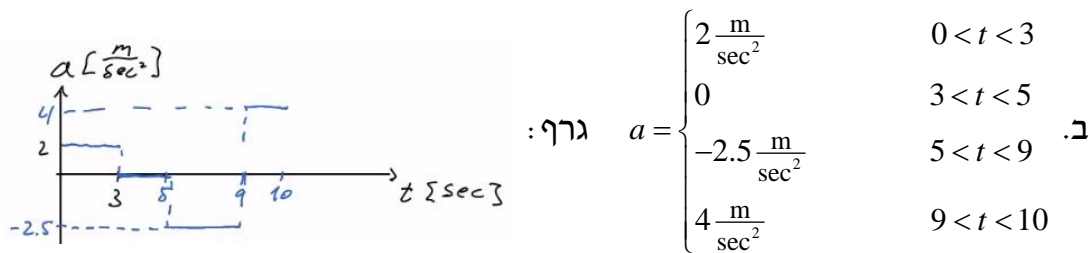
ב. גוף א': $\frac{2}{3}t^2$, גוף ב': כאשר $0 \leq t \leq 8$, כמו גוף א'.

כאשר $8 \leq t < \infty$, $x(t) = 96 + 24(t-8)$

ג. כש- $\Delta x(t=3) = 7.5m$, וכש- $\Delta x(t=24) = 96m$. גוף ב' מקדים את א'.

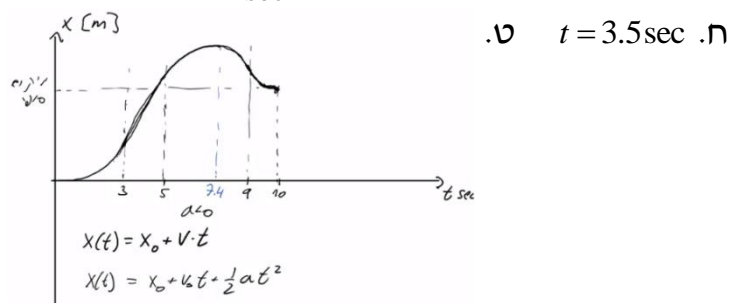
ד. $t = 18sec$ ה. כש- $t = 31.42sec$.

- 5) א. כאשר $0 \leq t \leq 3$ (חלק I), תאוצה קבועה, האצה והתקדמות בכיוון החיובי.
 כאשר $3 \leq t \leq 5$ (חלק II), תנועה במהירות קבועה, התקדמות בכיוון החיובי.
 כאשר $5 \leq t \leq 9$ (חלק III), תאוצה קבועה שלילית.
 תאוטה עד אשר המהירות מתאפסת, ואז מתחילה האצה בכיוון הנגדי.
 התקדמות בכיוון החיובי עד שהמהירות מתאפסת ואז מתחילים לחזור בכיוון הנגדי.
 כאשר $9 \leq t \leq 10$, תאוצה קבועה חיובית, תאוטה. התקדמות בכיוון הנגדי.

ג. בזמן: 7.4 sec ; המרחק: 28.2 m.

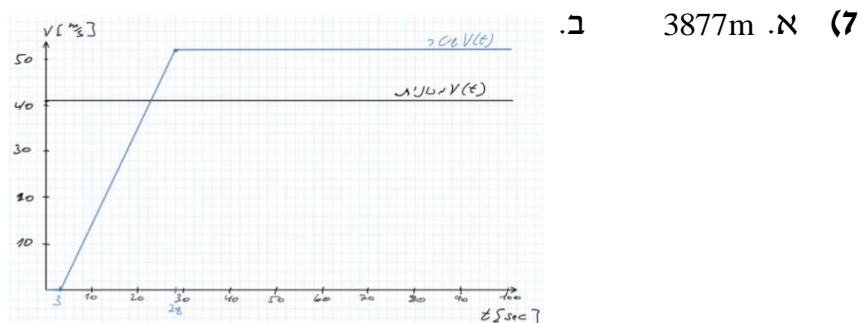
ד. $S = 33.4m$ ה. $\Delta x = 23m$ ו. $\bar{V} = 2.3 \frac{m}{sec}$ ז. $\Delta x = x(t=6) = 25.75m$

6) א. $a = 3 \frac{m}{sec^2}$ ב. $x(t) = 5 + 15(t-2) + \frac{1}{2} 3(t-2)^2$

ג. $x(t=1.65) = 0 ; x(t=0) = -19$

ד. $V(t) = 15 + 3(t-2)$ ה. $V(t=0) = 9 \frac{m}{sec}$

8) $T = 58 sec$

9) $t_2 = \frac{T}{5}$

מהירות רגעית ותאוצה רגעית:

שאלות:

1) מהירות רגעית ותאוצה רגעית

מיקומו של גוף כתלות בזמן נתון לפי הנוסחה: $x(t) = 3 + t^2 + 2t^3$.

- מצא את מהירות הגוף כתלות בזמן.
- מה המהירות הממוצעת בעשר השניות הראשונות של התנועה? ומה המהירות הממוצעת בעשר השניות הבאות?
- חשב את התאוצה הרגעית. מהי תאוצת הגוף ב- $t = 7 \text{ sec}$?
- חשב את התאוצה הממוצעת בעשר השניות הראשונות של התנועה ובעשר השניות הבאות.

2) מיקום עם קוסינוס

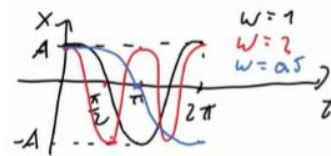
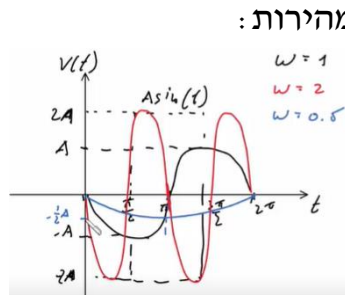
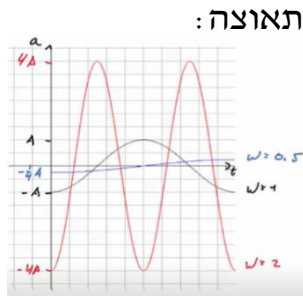
גוף נע לאורך קו ישר כאשר מיקומו נתון לפי: $x(t) = A \cos(\omega t)$,
 (A ו- ω קבועים נתונים).

- חשב את המהירות והתאוצה של הגוף כתלות בזמן.
- שרטט את המיקום, המהירות והתאוצה של הגוף כפונקציה של הזמן עבור מרווח הזמן: $0 \leq t \leq 2\pi$ ועבור המקרים: $\omega = 1$, $\omega = 2$, $\omega = 0.5$.
- מתי התאוצה מקסימלית ומתי היא מתאפסת?
- הראה שמתקיים: $a(t) = -\omega^2 x(t)$.
- אם מודדים את t בשניות, מה היחידות של ω ?

תשובות סופיות:

(1) א. $2t + 6t^2$. ב. $210 \frac{m}{sec}$, $1,430 \frac{m}{sec}$. ג. $a(t) = 2 + 12t$, $a(t = 7) = 86 \frac{m}{sec^2}$. ד. $62 \frac{m}{sec^2}$, $182 \frac{m}{sec^2}$.

(2) א. $v(t) = -\omega A \sin(\omega t)$, $a(t) = -\omega^2 A \cos(\omega t)$. ב. מיקום:

ג. מקסימלית: $t_{max} = \frac{\pi}{\omega}$, מתאפסת: $t = \frac{3\pi}{2\omega}$ או $t = \frac{\pi}{2\omega}$.

ד. הוכחה. ה. $[\omega] = \frac{1}{sec}$.

מהירות רגעית ותאוצה רגעית - אינטגרלים:

שאלות:

(1) מצא מהירות ומיקום

גוף נע בתאוצה של: $a = 4t^3$.

- א. מצא את מהירות הגוף כתלות בזמן אם ידוע שהתחיל לנוע ממנוחה.
 ב. מצא את מיקום הגוף כתלות בזמן אם ידוע שהתחיל את תנועתו מ- $x_0 = 2$.

תשובות סופיות:

$$(1) \quad \text{א. } v(t) = t^4 \quad \text{ב. } x(t) = \frac{t^5}{5} + 2$$

היבטים פיזיקאליים ברפואה א

פרק 4 - וקטורים

תוכן העניינים

31	1. הגדרות סימונים והצגות
35	2. פעולות בין וקטורים
38	3. מכפלה סקלרית
41	4. וקטור יחידה
42	5. מכפלה וקטורית בדו-מימד
(ללא ספר)	6. וקטור בשלושה מימדים
43	7. מכפלה וקטורית בשלושה מימדים
44	8. חיבור וחיסור וקטורים בשיטת המקבילית
46	9. תרגילים נוספים

הגדרות סימונים והצגות:

שאלות:

(1) הצגה פולרית

צייר את הוקטורים הבאים על גבי מערכת צירים:

שם הוקטור	גודל הוקטור	זווית הוקטור עם ציר ה- x
$\vec{A}$	$ \vec{A} = 2$	$\theta_A = 30^\circ$
$\vec{B}$	$ \vec{B} = 4$	$\theta_B = 30^\circ$
$\vec{C}$	$ \vec{C} = 2$	$\theta_C = 90^\circ$
$\vec{D}$	$ \vec{D} = 4$	$\theta_D = 120^\circ$
$\vec{E}$	$ \vec{E} = 2$	$\theta_E = 300^\circ$
$\vec{F}$	$ \vec{F} = 2$	$\theta_F = -60^\circ$

(2) הצגה קרטזית

צייר על מערכת צירים את הוקטורים הבאים, רשום את רכיבי הוקטורים וציין באיזה רביע נמצא כל וקטור:

$$\vec{A} = (1, 2), \vec{B} = (-2, 3), \vec{C} = (-3, -2), \vec{D} = (2, -1)$$

(3) מעבר מפולרי לקרטזי

הגודל של כל אחד מהוקטורים הבאים הוא 2.

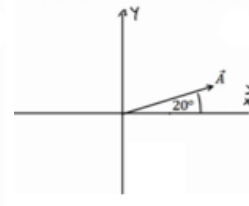
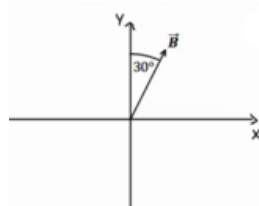
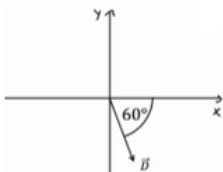
רשום כל אחד מהוקטורים בהצגה הקרטזית שלו (פרק את הוקטורים הבאים לרכיבים):

א.

ב.

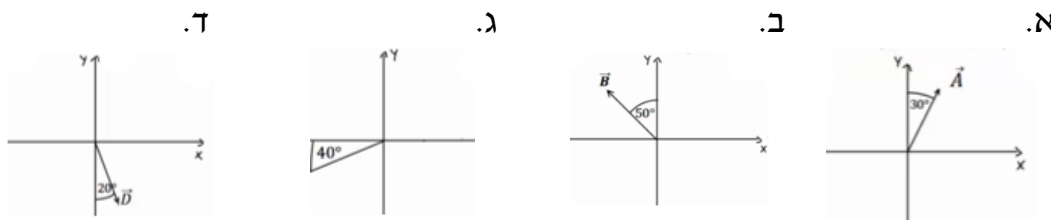
ג.

ד.

(4) דרך שנייה לפירוק לרכיבים

הגודל של כל אחד מהוקטורים הבאים הוא 3.
רשום כל אחד מהוקטורים הצגה הקרטזית שלו (פרק את הוקטורים הבאים לרכיבים):

(5) פירוק לרכיבים

באיור הבא, גודלו של הוקטור $\vec{A}$ הוא 4, וגודלו של הוקטור $\vec{B}$ הוא 5.
מצא את הרכיבים הקרטזיים של כל וקטור:

פתור פעם אחת באמצעות הזוויות שנתונות באיור, ופעם אחת באמצעות הזווית עם הכיוון החיובי של ציר ה- x .

(6) מקרטזי לפולרי

מצא את הגודל והכיוון של הוקטורים הבאים:

א. $\vec{A} = (2, -1)$

ב. $\vec{B} = (-0.5, -2)$

(7) מקרטזי לפולרי

שרטט את הוקטורים הבאים על מערכת צירים.
מצא את הגודל והכיוון של כל אחד מהוקטורים.
את הכיוון תאר ע"י הזווית של הוקטור עם ציר ה- x החיובי.

א. $\vec{A} = (2, 3)$

ב. $\vec{B} = (-1, 2)$

ג. $\vec{C} = (0, -3)$

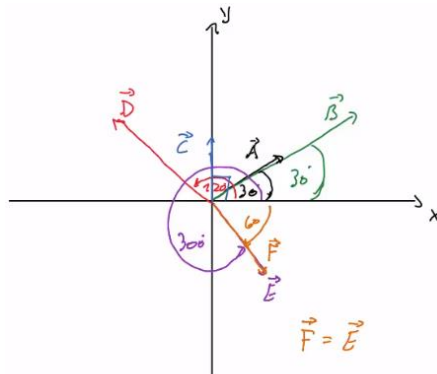
ד. $\vec{D} = (2, -2)$

ה. $E_x = 2$, $|\vec{E}| = 3$ הוקטור ברביע הראשון.

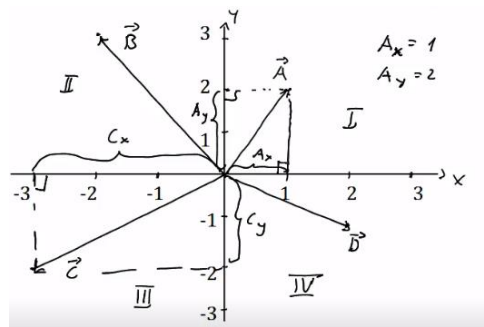
ו. $E_y = -1$, $|\vec{E}| = 3$ הוקטור ברביע השלישי.

תשובות סופיות:

1) ראו שרטוט:

2) ראו שרטוט:

$\vec{A} = (1.88, 0.68)$, $\vec{B} = (1, \sqrt{3})$, $\vec{C} = (-\sqrt{2}, \sqrt{2})$, $\vec{D} = (1, -\sqrt{3})$ (3)

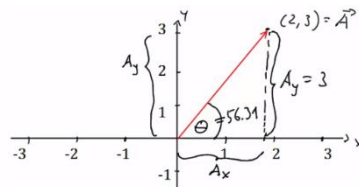
$\vec{C} = (-2.30, -1.93)$.ג $\vec{B} = (-2.30, 1.93)$.ב $\vec{A} = \left(\frac{3}{2}, 2.60\right)$.א (4)

$\vec{D} = (-2.30, -1.93)$.ד

$\vec{B} = (-4.33, -2.5)$.ב $\vec{A} = (-3.28, 2.29)$.א (5)

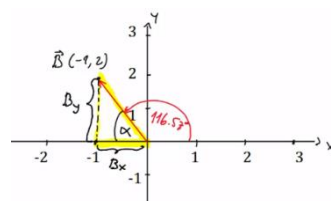
$\theta_B = 255.96^\circ$; $|\vec{B}| = 2.06$.ב $\theta_A = -26.57 = 333.43^\circ$; $|\vec{A}| = \sqrt{5}$.א (6)

$\theta_A = 56.31^\circ$; $|\vec{A}| = \sqrt{13}$

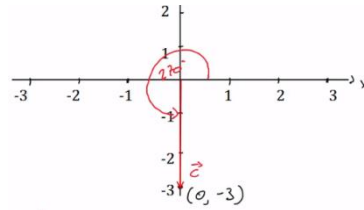
א. שרטוט: (7)

$\theta_B = 116.57^\circ$; $|\vec{B}| = \sqrt{5}$

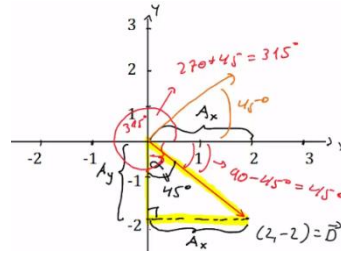
ב. שרטוט:

$$\theta_C = 270^\circ ; |\vec{C}| = 3$$

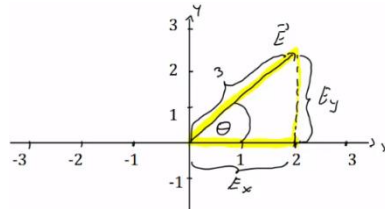
ג. שרטוט:

$$\theta_D = 315^\circ = -45^\circ ; |\vec{D}| = \sqrt{8}$$

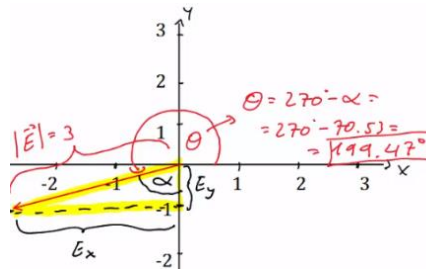
ד. שרטוט:

$$\theta_E = 48.19^\circ ;$$

ה. שרטוט:

$$\theta_E = 199.47^\circ ;$$

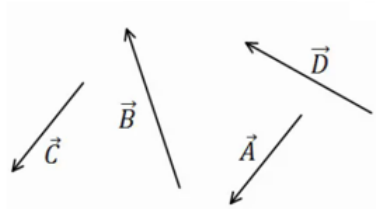

ו. שרטוט:

פעולות בין וקטורים:

שאלות:

- (1) חיבור וקטורים לפי סימונים
מצא את: $\vec{A} + \vec{B} + \vec{C} + \vec{D} = \vec{E}$.

- (2) דוגמה 1
נתונים הוקטורים הבאים:

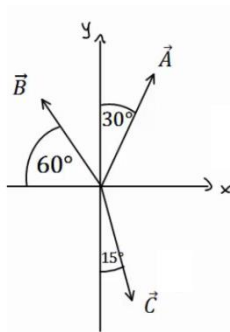
$$|\vec{A}| = 3, \theta_A = 30^\circ$$

$$|\vec{B}| = 2, \theta_B = -30^\circ$$

$$|\vec{C}| = 3, \theta_C = 180^\circ$$

- א. שרטט את הווקטורים על גבי מערכת צירים.
ב. שרטט את גודלן וכיוונן של הווקטור: $\vec{D} = \vec{A} + \vec{B} + \vec{C}$.
שרטט את הווקטור $\vec{D}$ על אותה מערכת צירים.

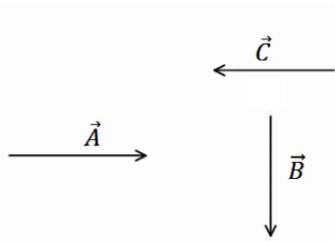
- (3) דוגמה 2

- הגודל של הוקטורים באיור הוא: $|\vec{A}| = 5, |\vec{B}| = 4, |\vec{C}| = 5$.
מצא את הוקטור השקול (סכום הוקטורים): $\vec{D} = \vec{C} + \vec{A} + \vec{B}$.

- (4) חיסור לפי סימונים

- בציור נתונים הוקטורים: $\vec{A}, \vec{B}, \vec{C}$.
מצא את: $\vec{D} = \vec{B} - \vec{C} - \vec{A}$.

5) דוגמה 1

נתונים הוקטורים הבאים : $\vec{A} = (3,5), \vec{B} = (-1,4), \vec{C} = (0,2)$

מצא את :

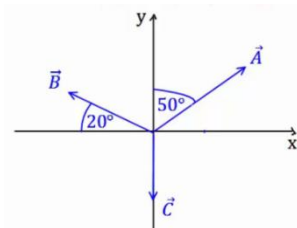
א. $\vec{D} = -2\vec{B}$

ב. $\vec{E} = 3\vec{A} - 2\vec{C} - \vec{B}$

ג. $\vec{F} = -2(\vec{A} + \vec{B}) + 3\vec{C}$

6) דוגמה 2

גודלם של הוקטורים באיור הבא הם : $|\vec{A}| = 5, |\vec{B}| = 4, |\vec{C}| = 3$

א. מצא את גודלו וכיוונו של $\vec{D} = -2\vec{B}$

שרטט את $\vec{D}$ על מערכת צירים.

ב. מצא את גודלו וכיוונו של $\vec{E} = 2\vec{A} - 3\vec{B} - 4\vec{C}$

שרטט את $\vec{E}$ על מערכת הצירים.

7) דוגמה 3

גודלו של הוקטור $\vec{A}$ הוא 2 והזווית שהוא יוצר עם ציר ה- x החיובי היא 30° .

א. שרטט את הוקטור במערכת הצירים.

ב. מצא את $\vec{B} = 3 \cdot \vec{A}$ ללא פירוק של $\vec{A}$ לרכיבים. שרטט את $\vec{B}$ על אותה מערכת.

ג. מצא את הרכיבים של $\vec{A}$.

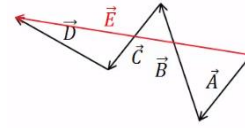
ד. חשב שוב את $\vec{B} = 3 \cdot \vec{A}$. הפעם דרך הרכיבים של $\vec{A}$.

ה. מצא את גודלו וכיוונו של $\vec{B}$ מהרכיבים שמצאת בסעיף ד'.

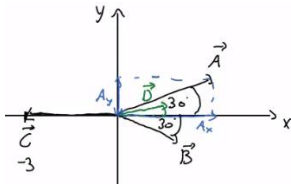
הראה כי התוצאה זהה לסעיף ב'.

תשובות סופיות:

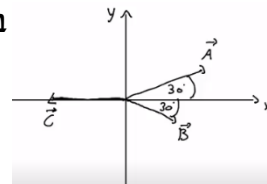
(1)

ב. $|\vec{D}| = 1.42, \theta_D = 20.60^\circ$

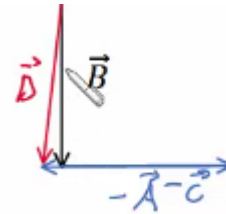

(2) א.

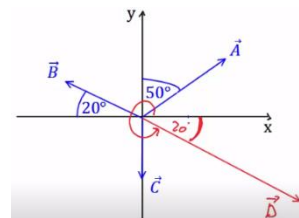
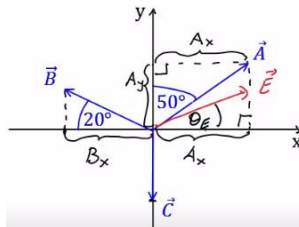
(3) $|\vec{D}| = 3.46, \theta_D = 58.84^\circ$

(4)

(5) א. $\vec{D} = (2, -8)$ ב. $\vec{E} = (10, 7)$ ג. $\vec{F} = (-4, -12)$

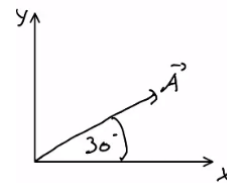
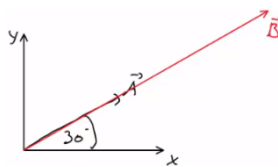
(6) א. $|\vec{D}| = 8, \theta_D = -20^\circ$ ב. $|\vec{E}| = 23.75, \theta_E = 37.23^\circ$

ג. $\vec{A} = (\sqrt{3}, 1)$

ב. $|\vec{B}| = 6, \theta_B = \theta_A = 30^\circ$

(7) א.

ה. ראה סרטון.

ד. $\vec{B} = (3\sqrt{3}, 3)$

מכפלה סקלרית:

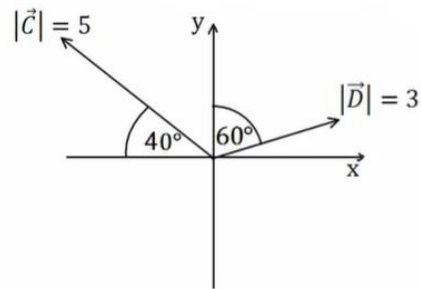
שאלות:

(1) דוגמה 1

מצא את תוצאת המכפלה הסקלרית בין הוקטורים הנתונים בכל המקרים הבאים:

א. $\vec{A} = (-1, 2)$, $\vec{B} = (2, 2)$

ב.

(2) דוגמה 2

בדוק עבור זוגות הוקטורים הבאים האם הם מאונכים:

א. $\vec{A} = (1, 4)$, $\vec{B} = (-2, 5)$

ב. $\vec{A} = (1, 4)$, $\vec{B} = (8, -2)$

ג. $\vec{A} = (-1, -2)$, $\vec{B} = (-2, 1)$

ד. שרטט כל זוג וקטורים מאונכים על מערכת צירים.

חשב את זוויות הוקטורים עם הצירים והראה שהזווית בין הוקטורים היא אכן 90 מעלות.

(3) דוגמה 3

נתונים הוקטורים הבאים: $\vec{A} = (-3, 1)$, $\vec{B} = (2, -4)$.

א. מצא את תוצאת המכפלה הסקלרית באמצעות ההצגות הקרטזיות הנתונות.

ב. מצא את הגודל והזווית של כל וקטור.

ג. מצא את המכפלה הסקלרית שוב, הפעם באמצעות הנוסחה של מכפלת הגדלים בקוסינוס הזווית. בדוק כי התוצאה זהה לסעיף א'.

דוגמה 4 (4)

נתונים הוקטורים הבאים : $\vec{A} = (-3, 1)$, $\vec{B} = (2, -4)$

א. הראה כי החישוב של $\vec{A} \cdot \vec{B}$ זהה לחישוב $\vec{B} \cdot \vec{A}$.

ב. הוכח בצורה כללית כי המכפלה הסקלרית היא פעולה קומוטטיבית (הדרכה : רשום את הוקטורים בצורה כללית עם נעלמים).

דוגמה 5 (5)

נתונים הוקטורים הבאים : $\vec{A} = (2, 1)$, $\vec{B} = (-3, 2)$, $\vec{C} = (1, -3)$

חשב את :

א. $\vec{A} \cdot \vec{C}$

ב. $(\vec{A} + \vec{B}) \cdot \vec{C}$

ג. $\vec{A} \cdot \vec{C} + \vec{B} \cdot \vec{C}$

ד. $(\vec{A} \cdot \vec{B}) \cdot \vec{C}$

ה. $\vec{A} \cdot (\vec{B} \cdot \vec{C})$

ו. $(\vec{A} \cdot \vec{B}) \cdot \vec{B}$

ז. $(\vec{A} \cdot \vec{B}) \cdot (\vec{B} \cdot \vec{C})$

דוגמה 6 (6)

נתונים הוקטורים הבאים : $\vec{A} = (-2, 2)$, $\vec{B} = (1, -3)$, $\vec{C} = (1, 5)$

חשב את :

א. $\frac{(\vec{A} \cdot \vec{B}) \vec{B}}{|\vec{B}|^2}$

ב. $\frac{(\vec{B} \cdot \vec{C}) \vec{C}}{|\vec{C}|^2}$

דוגמה 7 (7)

נתונים הוקטורים הבאים : $\vec{A} = (-2, 2)$, $\vec{B} = (1, -3)$, $\vec{C} = (1, 5)$

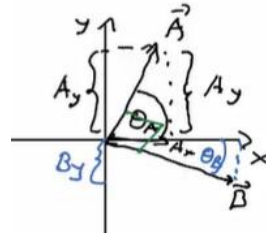
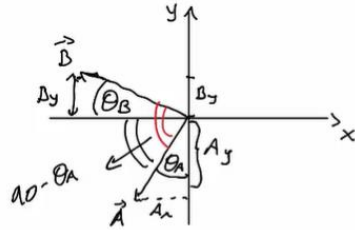
מצא את הזווית בין $\vec{A}$ ל- $\vec{B}$ ובין $\vec{B}$ ל- $\vec{C}$.

תשובות סופיות:

1 א. 2 ב. -5.13

2 א. $\vec{A}$ לא מאונך ל- $\vec{B}$. ב. מאונכים. ג. מאונכים.

ד. ב. $\theta_A = 75.96^\circ, \theta_B = 14.04^\circ$. ד. ג. $\theta_A = 26.57^\circ, \theta_B = 26.57^\circ$.

3 א. $\vec{A} \cdot \vec{B} = -10$ ב. $|\vec{A}| = \sqrt{10}, \tilde{\theta}_A = 161.57^\circ, |\vec{B}| = \sqrt{20}, \tilde{\theta}_B = -63.43^\circ$

ג. $\vec{A} \cdot \vec{B} = -10$

4 א. הוכחה. ב. הוכחה.

5 א. -1 ב. -10 ג. -10 ד. (-4,12) ה. (-18,-9)

ו. (12,-8) ז. 36

6 א. (-0.8,2.4) ב. (-0.54,-2.69)

7 $\alpha_{\vec{A}\vec{B}} = 153.43^\circ, \alpha_{\vec{B}\vec{C}} = 150.26^\circ$

וקטור יחידה:

שאלות:

1) דוגמה וקטור יחידה
מצא וקטורי יחידה בכיוון של הוקטורים הבאים:

א. $\vec{A} = (-2, -3)$

ב. $\vec{B} = (3, 4)$

תשובות סופיות:

1) א. $(-0.55, -0.83)$ ב. $(0.6, 0.8)$

מכפלה וקטורית ב-דו-מימד:

שאלות:

(1) דוגמה – מכפלה וקטורית

נתונים הוקטורים הבאים: $\vec{A} = (-4, 1)$, $\vec{B} = (2, -3)$.

א. חשב את: $\vec{A} \times \vec{B}$ באמצעות ההצגות הקרטזיות הנתונות.
מהו גודל המכפלה?

ב. מצא את הגודל והזווית של כל וקטור.

ג. חשב את: $|\vec{A} \times \vec{B}|$ שוב, הפעם באמצעות הנוסחה של מכפלת הגדלים בסינוס הזווית. בדוק כי התוצאה זהה לסעיף א'.

תשובות סופיות:

(1) א. 10 ב. $\theta_B = -56.31^\circ$, $|\vec{B}| = \sqrt{13}$, $\theta_A = 165.96^\circ$, $|\vec{A}| = \sqrt{17}$ ג. 10

מכפלה וקטורית בשלושה מימדים:

שאלות:

(1) מכפלה וקטורית

נתונים הוקטורים: $\vec{A}(1,2)$, $\vec{B}(1,-3)$, $\vec{C}(-1,2,-2)$, $\vec{D}(2,0,1)$

א. מצא את: $\vec{A} \cdot \vec{B}$

ב. מצא את: $\vec{A} \times \vec{B}$

ג. מצא את: $\vec{C} \times \vec{D}$

תשובות סופיות:

(1) א. -5   ב. $\hat{z}(-5)$ ג. $\vec{C} \times \vec{D} = 2\hat{x} - 3\hat{y} - 4\hat{z}$

חיבור וחיסור וקטורים בשיטת המקבילית:

שאלות:

(1) חיבור באמצעות מקבילית

נתונים הוקטורים $\vec{A}$ ו- $\vec{B}$. גודלו של A הוא 8 והזווית שלו עם ציר ה- x החיובי היא: $\theta_A = 130^\circ$. גודלו של הוקטור B הוא 4 והזווית שלו עם ציר ה- x החיובי היא: $\theta_B = 60^\circ$. שרטט את הוקטורים על מערכת צירים ומצא את: $\vec{A} + \vec{B}$ באמצעות שיטת המקבילית.

(2) חיסור באמצעות מקבילית

נתונים הוקטורים $\vec{A}$ ו- $\vec{B}$. גודלו של A הוא 8 והזווית שלו עם ציר ה- x החיובי היא: $\theta_A = 130^\circ$. גודלו של הוקטור B הוא 4 והזווית שלו עם ציר ה- x החיובי היא: $\theta_B = 60^\circ$. שרטט את הוקטורים על מערכת צירים ומצא את: $\vec{A} - \vec{B}$ באמצעות שיטת המקבילית.

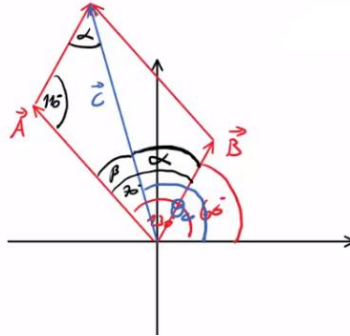
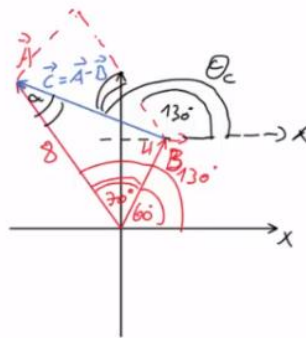
(3) מציאת אורך של שקול

אורכם של שני וקטורים הוא 5 ו-10 ס"מ. הזווית ביניהם היא 30 מעלות. מהו אורכו של הוקטור השקול שלהם (סכום הוקטורים)?

(4) מציאת זווית בין שני וקטורים

נתונים שני וקטורים שאורכם 10 ו-13 מטר. אורך השקול שלהם הוא 20 מטר. מצא את הזווית בין הווקטורים.

תשובות סופיות:

 (1) 108.1° , 10.1

 (2) 159.5° , 7.62

 (3) $a \approx 14.6c.m$

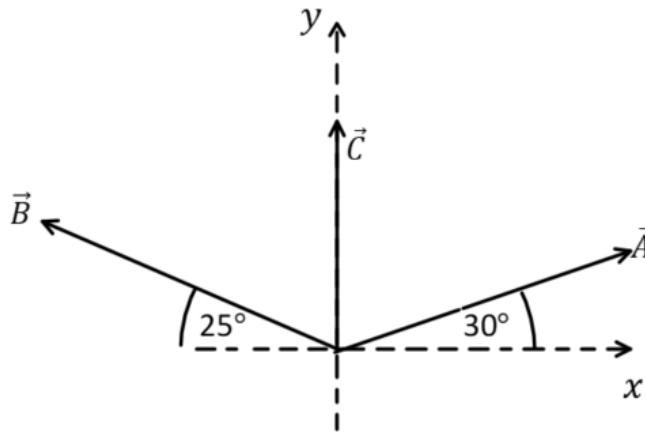
 (4) $\theta = 60^\circ$

תרגילים נוספים:

שאלות:

(1) נתונים הווקטורים הבאים: $\vec{A} = 5, 20^\circ$, $\vec{B} = 2, 150^\circ$, $\vec{D} = 10, 220^\circ$.
מצאו את גודל וכיוון הווקטור $\vec{C}$ אם: $\vec{A} + \vec{B} + \vec{C} = \vec{D}$.

(2) באיור הבא נתונים שלושה וקטורים.
מצאו את גודל הווקטור $\vec{A}$ ואת גודל הווקטור $\vec{B}$,
אם נתון שגודל הווקטור $\vec{C}$ הוא 50 ו- $\vec{C} = \vec{A} + \vec{B}$.

תשובות סופיות:

(1) $\vec{C} = 14, 221^\circ$

(2) $|\vec{A}| \approx 515$, $|\vec{B}| \approx 490$

היבטים פיזיקאליים ברפואה א

פרק 5 - נפילה חופשית חריקה אנכית

תוכן העניינים

47	.....	1. נפילה חופשית
48	.....	2. זריקה אנכית
50	.....	3. תרגילים

נפילה חופשית:

שאלות:

(1) כדור ברזל קטן

- כדור ברזל קטן משוחרר ממנוחה ממעלי מגדל מאוד גבוה (הזנח את התנגדות האוויר).
 א. מצא את מרחקו מנקודת השחרור לאחר 4 שניות.
 ב. מצא את מהירותו באותו הרגע.

(2) תפוח עץ

- תפוח נופל מעץ מגובה של 15 מטרים (הנח שהתפוח נופל ממנוחה והזנח את התנגדות האוויר).
 א. מצא את המהירות בה יפגע התפוח בקרקע.
 ב. מצא את המהירות בה יפגע התפוח בראשו של ניוטון, היושב מתחת לעץ.
 הנח שגובה הראש של ניוטון בישיבה הוא 1 מטר.

(3) חסידה מביאה חבילה

- חסידה מפילה חבילה מגובה של 320 מטרים.
 א. מצא את ההעתק שמבצעת החבילה בשניה הרביעית של תנועתה.
 ב. מצא את ההעתק שמבצעת החבילה בשניה האחרונה של תנועתה.

תשובות סופיות:

$$(1) \quad \text{א. } 80\text{m} \quad \text{ב. } 40 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$$

$$(2) \quad \text{א. } 17.32 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{ב. } V_F \approx 16.73$$

$$(3) \quad \text{א. } \Delta y = 35\text{m} \quad \text{ב. } \Delta y = 75\text{m}$$

זריקה אנכית:

שאלות:

1) דנה גרה מעל צחי

- דנה גרה בבניין קומות גבוה. חברה צחי גר שלוש קומות מתחתיה.
 דנה זורקת מהחלון כדור במהירות של $5 \frac{m}{sec}$ כלפי מטה לעבר החלון של צחי.
 גובה כל קומה הוא 3 מטרים.
 א. מתי יעבור הכדור את חלונו של צחי?
 ב. מה תהיה מהירות הכדור באותו הרגע?
 ג. מה תהיה מהירות הכדור שתי קומות מתחת לחלונו של צחי?

2) דני זורק כדור מחלון גבוה

- דני זורק כדור כלפי מעלה מחלון ביתו הנמצא בגובה 105 מטרים מעל הקרקע (בניין גבוה). מהירות הכדור ישר אחרי הזריקה היא 20 מטר לשניה.
 סמן את כיוון הציור החיובי כלפי מעלה ואת ראשית הציורים בנקודת הזריקה.
 א. רשום נוסחאות מקום-זמן ומהירות-זמן עבור הכדור.
 ב. הכן טבלה ורשום בה את הערכים של המיקום והמהירות ב-6 השניות הראשונות.
 ג. צייר את מיקום הכדור בכל שנייה ב-6 השניות.
 ד. מתי יפגע הכדור בקרקע?
 ה. חזור על סעיפים א' ו-ד' במקרה שבו ראשית הציורים בקרקע.

3) רועי קופץ לבריכה

- רועי קופץ לבריכה ממקפצה בגובה 10 מטרים.
 מהירותו מיד לאחר הניתוק מהמקפצה היא 2 מטר לשניה כלפי מעלה.
 א. מתי מגיע רועי לשיא הגובה בקפיצה?
 ב. מהו שיא הגובה?
 ג. מהי המהירות שבה פוגע רועי במים?
 ד. כמה זמן עבר מרגע הקפיצה עד לרגע בו פגע רועי במים?

תשובות סופיות:

$$V(y=15) \approx 18.03 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{ג.} \quad V(t=0.93) = 14.3 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{ב.} \quad 0.93 \text{sec} \quad \text{א.} \quad (1)$$

$$V(t) = 20 - 10t \quad \text{מהירות-זמן:} \quad y(t) = 20t - 5t^2 \quad \text{מקום-זמן:} \quad (2)$$

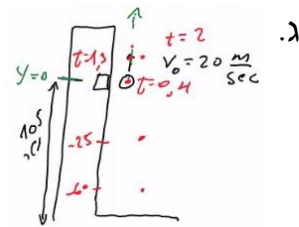
ב.

זמן (בשניות)	מיקום (במטרים)	מהירות (מטרים לשנייה)
1	15	10
2	20	0
3	15	-10
4	0	-20
5	-25	-30
6	-50	-40

$$y(t) = 105 + 20t - 5t^2 \quad \text{מקום-זמן:} \quad \text{ה.} \quad (א) \quad 7 \text{sec} \quad \text{ד.}$$

$$V(t) = 20 - 10t \quad \text{מהירות-זמן:} \quad (ב)$$

$$7 \text{sec} \quad \text{ד.}$$

$$t \approx 1.63 \text{sec} \quad \text{ד.} \quad -14.28 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{ג.} \quad 0.2 \text{m} \quad \text{ב.} \quad t = 0.2 \text{sec} \quad \text{א.} \quad (3)$$

תרגילים:

שאלות:

- (1) אבן נזרקת מגג בניין**
 מגג בניין שגובהו 120 מטר נזרקת אבן כלפי מעלה, במהירות התחלתית שגודלה 20 מטר לשניה.
 א. כעבור כמה זמן תמצא האבן בשיא גובה התנועה?
 ב. מה הגובה המקסימלי אליו מגיעה האבן?
 ג. מהי מהירות האבן כאשר היא פוגעת בקרקע? (הקפד על הסימן).
- (2) חלק ניתק מטיל**
 טיל משוגר אנכית כלפי מעלה, ממנוחה, בתאוצה קבועה של 6 מטר לשניה בריבוע. כאשר הטיל בגובה של 300 מטר ניתק ממנו חלק.
 א. מהי מהירות הטיל ברגע ניתוק החלק?
 ב. מהו שיא הגובה, ביחס לקרקע, אליו מגיע החלק שניתק?
 ג. לאחר כמה זמן מרגע השיגור יפגע החלק בקרקע?
 ד. מהי מהירות החלק ברגע פגיעתו בקרקע?
- (3) כדור נזרק מלמעלה וגוף נזרק מלמטה**
 כדור נזרק כלפי מטה מראש בניין שגובהו 80 מטר. מהירותו ההתחלתית של הכדור היא 15 מטר לשניה. באותו הרגע, נזרק גוף שני מתחתית הבניין כלפי מעלה. מהירותו ההתחלתית של הגוף השני היא 40 מטר לשניה.
 א. רשום נוסחת מקום-זמן עבור כל גוף.
 ב. האם הגוף השני יעבור את גובה הבניין?
 ג. היכן ביחס לרצפת הבניין יחלפו הגופים אחד ליד השני?
 ד. רשום נוסחת מהירות-זמן לכל גוף.
 ה. מה תהיה מהירות כל גוף ברגע המפגש?
 ו. מהי מהירות הפגיעה בקרקע של כל גוף?
 ז. שרטט גרף מהירות-זמן וגרף מיקום-זמן לכל גוף.

- (4) גוף נזרק אנכית מגג בניין**
 גוף נזרק אנכית כלפי מעלה מגג בניין שגובהו 40 מטר.
 מהירותו ההתחלתית של הגוף היא 30 מטר לשנייה.
 בחר ציר y , שראשיתו בקרקע וכיוונו החיובי כלפי מעלה.
- א. רשום את הפונקציות: מקום-זמן, מהירות-זמן ותאוצה-זמן, של הגוף.
 ב. ערוך טבלה של מהירותו ומיקומו בזמנים: $t = 0, 1, 2, 3, 4, 5 \text{ sec}$.
 ג. שרטט גרפים עבור שלושת הפונקציות שחישבת בסעיף א'.
- (5) כדור מלמעלה וכדור מלמטה מתעכב**
 כדור נופל מגובה של 70 מטרים בנפילה חופשית.
 שלוש שניות לאחר מכן נזרק כדור נוסף מהקרקע במהירות התחלתית v_0 .
- א. רשום נוסחת מקום-זמן לכל גוף כפונקציה של v_0 .
 ב. מה צריך להיות v_0 על מנת שהכדורים לא יחלפו זה על פני זה?
 ג. רשום נוסחת מקום – זמן לכל גוף, בהנחה שהערך של v_0 הוא הערך המקסימלי שמקיים את התנאי של סעיף ב'.
 ד. מה תהיה מהירות כל גוף בפגיעה בקרקע?
 ה. שרטט גרף מהירות – זמן לשתי האבנים על אותה מערכת צירים.
- (6) כדור פורח**
 כדור פורח עולה במהירות קבועה של 15 מטרים לשנייה כלפי מעלה.
 בגובה של 150 מטרים הכדור משחרר שק חול.
 מצא כמה זמן ייקח לשק החול להגיע לקרקע.
 (רמז: מהירות הכדור לא נתונה ללא סיבה)
- (7) אבן אחרי אבן**
 אבן משוחררת ממנוחה מגובה של 60 מטרים. שתי שניות לאחר מכן נזרקת אבן נוספת כלפי מטה מאותו הגובה.
 באיזו מהירות יש לזרוק את האבן, על מנת ששתי האבנים יגיעו לקרקע באותו הזמן?
- (8) אדם משחרר כדור מתוך מעלית****
 מעלית עולה מגובה הקרקע במהירות קבועה. בזמן T_1 אדם הנמצא במעלית משחרר כדור מתוך המעלית דרך חור שברצפת המעלית.
 הכדור מגיע לקרקע כעבור T_2 שניות.
 מצאו את גובה המעלית h בזמן T_1 .
 נתונים: T_1 ו- T_2 .

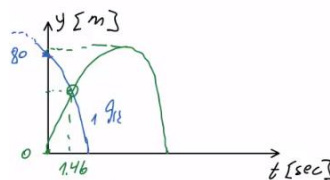
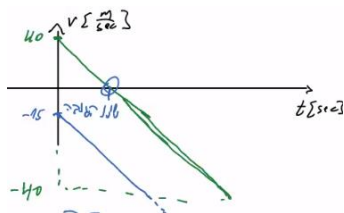
(9) ילד זורק כדור בקפיצה**

ילד מנסה לזרוק כדור לתקרה של הכיתה אך אינו מצליח להגיע עד לתקרה. המורה לפיזיקה שהבחין בניסיונותיו של הילד הציע לילד שיזרוק את הכדור תוך כדי קפיצה בכיוון מעלה.

- א. האם המורה צודק? לאיזה גובה יגיע הכדור אם הילד קופץ ומיד זורק את הכדור כלפי מעלה? הניחו שמהירות הקפיצה של הילד היא v_1 ומהירות הזריקה של הכדור v_2 ביחס לילד היא אותו הדבר. הניחו שזריקת הכדור לא משפיעה על הילד.
- ב. בטאו את ההעתק של הילד ושל הכדור כפונקציה של הזמן בו הילד זורק את הכדור.

תשובות סופיות:

- (1) א. $v_F = 60 \frac{m}{sec}$ ב. 480m   ג. 25.8sec   ד. $-97.98 \frac{m}{sec}$
- (2) א. גוף 1 - כדור: $y_1(t) = 80 + (-15)t - 5t^2$, גוף 2 - ריבוע: $y_2(t) = 40t - 5t^2$ ב. יגיע בדיוק לגובהו. ג. 47.74m   ד. גוף 1: $v_1(t) = -15 - 10t$, גוף 2: $v_2(t) = 40 - 10t$
- ה. גוף 1: $-29.6 \frac{m}{sec}$, גוף 2: $25.4 \frac{m}{sec}$. ו. גוף 1: $-42.72 \frac{m}{sec}$, גוף 2: $-40 \frac{m}{sec}$.
- ז. מיקום-זמן (גוף 1 בכחול, גוף 2 בירוק): מהירות-זמן:

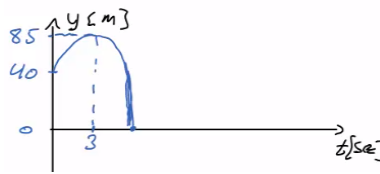
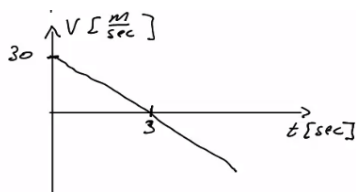
- (3) א. מקום-זמן: $y(t) = 40 + 30t - 5t^2$, מהירות-זמן: $v(t) = 30 - 10t$ ב. תאוצה-זמן: $a = -10$ ג.

מקום (במטרים)	מהירות (מטרים לשנייה)	זמן (בשניות)
40	30	0
65	20	1
80	10	2
85	0	3
80	-10	4
65	-20	5

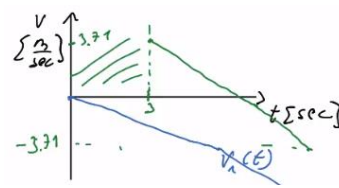
תאוצה-זמן:

מהירות-זמן:

ג. מקום-זמן:

- (4) א. $t = 2 \text{ sec}$ ב. 20m   ג. $v(t) = -52.9 \frac{m}{sec}$
- (5) א. כדור 1: $y_1(t) = 70 - 5t^2$, כדור 2: $y_2(t) = 0 + v_0(t-3) - 5(t-3)^2$ ב. $v_0 \leq 3.71$ ג. כדור 1: $v_1(t) = -10t$, כדור 2: $v_2(t) = 3.71 - 10(t-3)$ ד. כדור 1: $v_1(t = 3.74) \approx -3.69 \frac{m}{sec}$, כדור 2: $v_2(t = 3.74) = -37.4 \frac{m}{sec}$

ה. שרטוט:

$$. t \approx 7.18 \text{ sec} \quad (6)$$

$$. v_0 \approx 33.8 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad (7)$$

$$. h = \frac{gT_2^2}{2 \left(1 + \frac{T_2}{T_1} \right)} \quad (8)$$

$$. y = \frac{(v_1 + v_2)^2}{2g}, \text{ א. המורה צודק, ב. ילד: } v_1 \cdot t - \frac{1}{2}gt^2, \text{ כדור: } v_2 t_0 - \frac{(v_1 + v_2)^2}{2g} \quad (9)$$

היבטים פיזיקאליים ברפואה א

פרק 6 - קינמטיקה - תנועה במישור

תוכן העניינים

55 ..... 1. תנועה במישור

תנועה במישור:

שאלות:

(1) דוגמה 1

גוף נע במישור, כך שמיקומו בציר ה- x כתלות בזמן הוא: $x(t) = 2t$,

ומיקומו בציר ה- y כתלות בזמן הוא: $y(t) = 3t^2$.

- שרטט על גבי מערכת צירים דו מימדית את מיקום הגוף ב- $t = 0, 1, 2, 3$ sec.
- רשום את הערך של וקטור מיקום הגוף בכל אחד מן הרגעים, ושרטט את וקטור המיקום בכל רגע על מערכת הצירים.
- רשום נוסחה לוקטור המיקום כתלות בזמן.

(2) דוגמה 2

גוף נע במישור, כך שמיקומו בציר ה- x כתלות בזמן הוא: $x(t) = 4 + 3t$,

ומיקומו בציר ה- y כתלות בזמן הוא: $y(t) = 2t^2$.

- רשום את וקטור המיקום כתלות בזמן ומצא את מיקום הגוף ב- $t = 1, 2$ sec.
- רשום את ההעתק של הגוף בחמש השניות הראשונות של התנועה.
- מצא את ההעתק שביצע הגוף מ- $t = 2$ sec עד $t = 4$ sec.

(3) דוגמה 3

גוף נע במישור, כך שמיקומו כתלות בזמן בציר ה- x הוא: $x(t) = 2t - 3$,

ומיקומו בציר ה- y כתלות בזמן הוא: $y(t) = t^2$.

- מצא את וקטור המיקום של הגוף כתלות בזמן.
- מצא את ההעתק שביצע הגוף בין $t = 3$ sec ל- $t = 5$ sec.
- מצא את המהירות הממוצעת במרווח הזמן של סעיף ב'.

(4) גוף נזרק אופקית מגובה רב

גוף נזרק אופקית במהירות של 10 מטר לשניה מגובה רב. מה יהיו מיקומו, ביחס לנקודת הזריקה, ומהירותו, לאחר 4 שניות?

5) גוף נזרק אופקית מגג בניין

גוף נזרק אופקית מגג בניין שגובהו 40 מטר.

א. מתי יפגע הגוף בקרקע?

ב. היכן יפגע הגוף בקרקע אם מהירות הזריקה היא 15 מטר לשנייה?

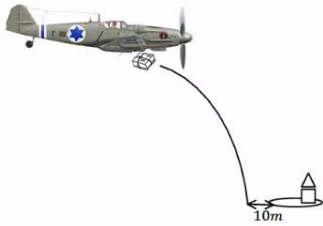
ג. מהו גודל מהירות הגוף בזמן הפגיעה בקרקע ומהי כיוונה?

6) חבילת סיוע לכפר

מטוס טס במהירות קבועה של 200 מטר לשנייה בגובה של 3000 מטר. המטוס רוצה לשחרר חבילת סיוע לכפר הנמצא מתחתיו.

א. מצא את המרחק האופקי מהכפר שבו צריך המטוס לשחרר את החבילה על מנת שתנחת בדיוק 10 מטר לפני הכפר.

ב. מהי הזווית בה רואה המטוס את הכפר באותו רגע?

7) משוואת מסלול

מצא את משוואת המסלול ושרטט את המסלול על מערכת צירים עבור המסלול

$$\text{הבא: } x(t) = \sqrt{3+t^2}, y(t) = \sqrt{7-t^2}$$

הנח ש- x ו- y תמיד חיוביים.

8) זריקה משופעת

גוף נזרק במהירות של 40 מטר לשנייה בזווית של 30 מעלות ביחס לציר האופקי.

א. מצא את מיקום ומהירות הגוף ב- $t = 2\text{sec}$.

ב. מתי פוגע הגוף בקרקע?

ג. מהו המרחק האופקי בו פוגע הגוף בקרקע?

ד. מהי מהירות הגוף ברגע הפגיעה?

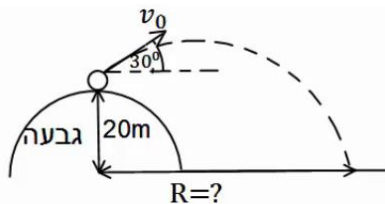
9) כדור נבעט מגבעה

כדור נבעט מגבעה בגובה 20 מטר. הכדור נבעט במהירות של 28 מטר לשנייה ובזווית של 30 מעלות.

א. מתי יפגע הכדור בקרקע?

ב. מהו המרחק האופקי של הכדור, מנקודת הבעיטה, ברגע הפגיעה בקרקע?

ג. מהי מהירות הכדור ברגע הפגיעה?

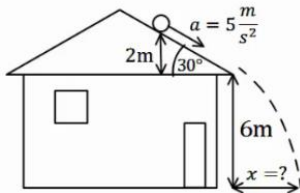

10) דן יורה חץ על עץ

דן יורה חץ מגובה של 2 מטרים לעבר עץ הנמצא במרחק של 8 מטרים. מהירות היציאה של החץ מהקשת היא 30 מטר לשנייה. מצא באיזה גובה יפגע החץ בעץ, אם הזווית שבה יורה דן את החץ היא 15 מעלות.

11) דני מחליק במגלשה

דני מחליק במגלשת מים. סוף המגלשה נמצא בגובה 2 מטרים מעל הבריכה ובזווית של 30 מעלות מתחת לאופק. בהנחה שדני יוצא מהמגלשה במהירות של 10 מטרים לשנייה, מהו המרחק האופקי אותו יעבור עד הפגיעה במים? מהי מהירותו בפגיעה במים?

12) כדור מתגלגל מגג משופע

כדור מתגלגל מגג בניין משופע. הכדור מתחיל תנועתו ממנוחה מגובה של 2 מטרים מקצה הגג, ששיפועו הוא 30 מעלות מתחת לאופק. נתון כי תאוצת הכדור בכיוון תנועתו על הגג היא 5 מטרים לשנייה בריבוע. מצא את המרחק האופקי מקצה הגג בו יפגע הכדור בקרקע.

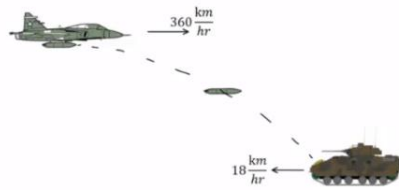
13) תנועת כדור עם רוח נגדית

כדור נבעט מהקרקע במהירות של 20 מטרים לשנייה ובזווית של 45 מעלות מהקרקע. רוח נגדית גורמת לכדור תאוצה בכיוון האופקי של 2 מטרים לשנייה בריבוע (בנוסף לתאוצת הכובד).

- מצא את מיקום הכדור ומהירותו ב- $t = 2 \text{ sec}$.
- מהו המרחק בו פוגע הכדור בקרקע?
- מהו הגובה המקסימלי אליו הגיע הכדור?
- מהו המרחק האופקי המקסימלי אליו הגיע הכדור?

14) מסירה בפוטבול

במשחק הפוטבול הרכז האחורי זורק כדור בזווית של 45 מעלות ביחס לקרקע ובמהירות של 30 מטרים לשנייה. שחקן הקבוצה הנמצא 15 מטרים קדימה מהרכז האחורי רץ במהירות של 5 מטרים לשנייה. השחקן רואה את הכדור ומתחיל להאיץ בתאוצה קבועה. מהי התאוצה הדרושה לשחקן כך שיוכל לתפוס את הכדור בדיוק בגובה בו הוא נזרק? האם סימן התאוצה יכול להיות שלילי? מה המשמעות של תאוצה כזו?

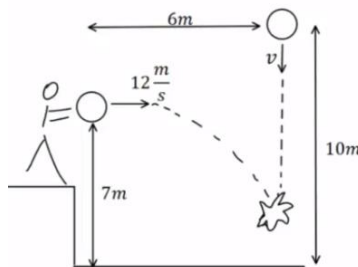
(15) מטוס מטיל פצצה על טנק שנע

מטוס טס בכיוון אופקי במהירות של 360 km/hr קמ"ש. טנק אויב הנמצא במרחק אופקי של 3 km ממנו נע במהירות 18 km/hr קמ"ש כלפי המטוס. כעבור 10 שניות הטייס מבחין בטנק ומשחרר פצצה.

א. חשבו את הזמן מהרגע שבו שוחררה הפצצה ועד לרגע פגיעתה בטנק.

ב. מהו גובה המטוס מעל פני הקרקע?

ג. מהי מהירות הפצצה (גודל וכיוון) ברגע פגיעתה בטנק?

(16) כדור נזרק אופקית פוגע בכדור שנזרק אנכית

כדור נזרק אנכית כלפי מטה מגובה של 10 m מטרים ובמהירות v לא ידועה. באותו הרגע ובמרחק אופקי של 6 m מטרים נזרק כדור נוסף זריקה אופקית, מגובה 7 m מטרים ובמהירות של 12 m/s מטר לשניה.

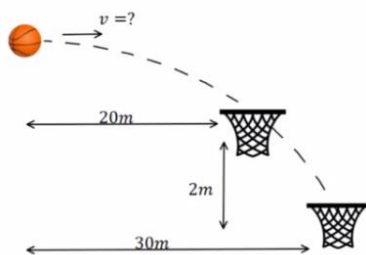
הכדורים מתנגשים באוויר בגובה לא ידוע.

א. מהו הזמן בו הכדורים מתנגשים?

ב. מהי המהירות בה נזרק הכדור הראשון?

ג. מהו הגובה שבו נפגשים הכדורים?

ד. מהי מהירות הכדור השני ברגע פגיעתו בכדור הראשון (גודל וכיוון)?

(17) כדורסל עובר דרך שני סלים

כדורסל נזרק אופקית במהירות התחלתית לא ידועה ובגובה לא ידוע. הכדור עובר דרך שני סלים (ניתן להניח שהסלים ללא רשת והכדור לא פוגע בטבעת כך שהמעבר דרך הסלים לא משנה את המסלול). הסל הראשון ממוקם 20 m מטר מנקודת הזריקה של הכדור והסל השני 30 m מטר מנקודת הזריקה של הכדור ו- 2 m מטר מתחת לסל הראשון.

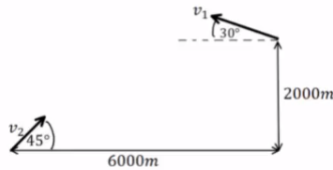
א. מהי המהירות ההתחלתית של הכדור?

ב. מאיזה גובה מעל לסל העליון נזרק הכדור?

ג. כמה זמן חלף מהרגע בו נזרק הכדור ועד לרגע בו הגיע לסל השני?

18) כיפת ברזל מיירת קאסם

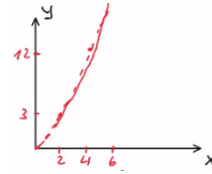
טייל קאסם נורה לעבר עמדה של כיפת ברזל. המכ"ם של הכיפה מזהה את הטייל כשהוא נמצא בגובה 2000 מטר ובמרחק אופקי של 6000 מטר ממוקום של עמדת הכיפה. ברגע הגילוי לטייל זווית של 30 מעלות עם האופק. המחשב של כיפת ברזל מתריע כי לפי חישוב המסלול של הטייל הוא הולך לפגוע ישירות בעמדה. הנח שטייל הקאסם נע ללא מנוע (כלומר, כמו פגז בתנועה בליסטית).

- א. מהי מהירות הטייל ברגע הגילוי?
 ברגע הגילוי נורה טייל מיירט לעבר טייל הקאסם.
 הטייל המיירט נורה בזווית של 45 מעלות.
- ב. מה צריכה להיות מהירותו ההתחלתית של הטייל המיירט בשביל שיפגע בטייל הקאסם (הנח שתנועת הטייל המיירט היא גם ללא מנוע)?
- ג. מתי מתרחשת הפגיעה?
- ד. באיזה גובה מתרחשת הפגיעה?

תשובות סופיות:

(1) א.

ב. $\vec{r}_0(t=0) = (0, 0)$, $\vec{r}_1(t=1) = (2, 3)$, $\vec{r}_2(t=2) = (4, 12)$, $\vec{r}_3(t=3) = (6, 27)$

ג. $\vec{r} = (2t, 3t^2) = 2t\hat{x} + 3t^2\hat{y}$

(2) א. הנוסחה: $\vec{r}(t) = (4 + 3t, 2t^2)$, מיקום הגוף: $\vec{r}(t=1) = (7, 2)$, $\vec{r}(t=2) = (10, 8)$

ב. $\Delta\vec{r} = (15, 50)$ ג. $\Delta\vec{r} = (6, 24)$

(3) א. $\vec{r} = (2t - 3)\hat{x} + t^2\hat{y}$ ב. $\Delta\vec{r} = (4, 16)$ ג. $\vec{v} = (2, 8)$

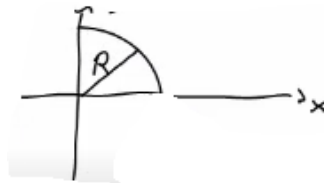
(4) מיקום: $\vec{r}(t=4) = (40, 80)$, מהירות: $\vec{v}(t=4) = (10, 40)$

(5) א. $t = \sqrt{8} \approx 2.83 \text{ sec}$ ב. $x(t = \sqrt{8}) = 15 \cdot \sqrt{8} \approx 42.43 \text{ m}$

ג. גודל: $|\vec{v}| \approx 32.02 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$, כיוון: $\theta \approx 62.06^\circ$

(6) א. $4,908.98 \text{ m}$ ב. $\theta = 31.38^\circ$

(7) משוואה: $y(x) = \sqrt{10 - x^2}$, שרטוט:

(8) א. מיקום: $x(t=2) = 69.28 \text{ m}$, $y(t=2) = 20 \text{ m}$, מהירות: $\vec{v} = (34.64, 0)$

ב. $t = 4 \text{ sec}$ ג. $x(t=4) = 138.56 \text{ m}$ ד. $\vec{v} = (34.64, -20)$

(9) א. $t \approx 3.84 \text{ sec}$ ב. $x(t=3.84) = 93.12 \text{ m}$ ג. $\vec{v} = (24.25, -24.4)$

(10) $y(t=0.28) \approx 3.78$

(11) המרחק: $x(t) = 2.68 \text{ m}$, המהירות: $\vec{v} = (8.66, 8.1)$

(12) $x(t=0.82) \approx 4.49 \text{ m}$

(13) א. מיקום: $x(t=2) = 24.28 \text{ m}$, $y(t=2) = 8.28 \text{ m}$

מהירות: $v_x(t=2) = 10.14 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$, $v_y(t=2) = -5.86 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$ ב. $x(t=2.83) \approx 32.01 \text{ m}$

ג. $y(t=1.41) \approx 10 \text{ m}$ ד. $x_{\text{max}} = 32.01 \text{ m}$

(14) התאוצה: $a \approx 5.99 \frac{\text{m}}{\text{sec}^2}$, כן, יכול להיות שלילי. המשמעות היא תאוצה, כלומר על השחקן להאט על מנת לתפוס את הכדור בדיוק בגובה הזריקה.

(15) א. $t \approx 18.57 \text{sec}$ ב. $h \approx 1724 \text{m}$ ג. $211 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$, -61.7°

(16) א. $t = 0.5 \text{sec}$ ב. $v = 6 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$ ג. 5.75m

ד. $13 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$, -22.6°

(17) א. $v = \sqrt{1250} \frac{\text{m}}{\text{sec}}$ ב. $h = 3.6 \text{m}$ ג. $t_2 \approx 0.849 \text{sec}$

(18) א. $v_1 \approx 210 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$ ב. $v_2 \approx 353 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$ ג. $t_0 \approx 13.9 \text{sec}$ ד. 693m

היבטים פיזיקאליים ברפואה א

פרק 7 - תנועה יחסית

תוכן העניינים

62 ..... 1. תנועה יחסית

תנועה יחסית:

שאלות:

(1) מדרגות נעות

כאשר אדם עומד על מדרגות נעות בחנות, הוא מגיע לקומה הרצויה תוך 50 שניות. יום אחד, המדרגות הנעות מתקלקלות והאדם צריך לעלות אותן ברגל בכוחות עצמו, כאשר הוא נע במלוא היכולת שלו, הוא מצליח להגיע לקומה הרצויה תוך 80 שניות. למחרת, המדרגות הנעות עובדות כרגיל, אך האדם מחליט לרוץ בהן במלוא יכולתו בכל זאת.

- תוך כמה זמן יגיע לקומה הרצויה?
- האדם מנסה עתה לרדת חזרה לקומה המקורית במדרגות העולות (אלה בהן הוא עלה קודם). האם הוא יכול להצליח בכך?
אם כן תוך כמה זמן יגיע לקומה המקורית?

(2) מכונית ביחס לאוטובוס

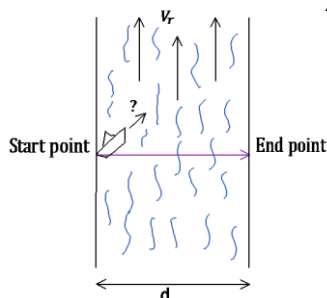
- מכונית נוסעת במהירות של 30 מטר לשנייה בכיוון ציר ה- x .
- אוטובוס נוסע במהירות של 50 מטר לשנייה בכיוון ציר ה- x .
- מצא את המהירות היחסית בין האוטובוס למכונית.
- מצא את הזווית בה האוטובוס יראה את המכונית נוסעת.

(3) גשם על שמשות מכונית

נהג הנוסע במהירות 100 קמ"ש רואה טיפות גשם נמרחות על השמשה הצדדית של המכונית בכיוון הפוך לכיוון הנסיעה ובזווית של 45 מעלות עם הציר האנכי לכיוון הנסיעה. נהג אחר הנוסע במהירות 70 קמ"ש רואה את טיפות הגשם בזווית 30 מעלות עם אותו הציר. מצא את מהירות הטיפות ביחס לקרקע (גודל וכיוון).

(4) סירה בנהר

נהר זורם צפונה במהירות V_r . יוסי נמצא בגדה המערבית ורוצה להשיט סירה לרוחב הנהר. מהירות הסירה היא V_{br} יחסית לנהר. יוסי מעוניין להגיע אל הגדה הנגדית בדיוק מזרחית לנקודת מוצאו. נתון כי רוחב הנהר d .

- באיזה כיוון הוא יהיה חייב להשיט את הסירה?
- מה מהירות הסירה יחסית לאדמה?
- כמה זמן תארך דרכו?

5) כדור נזרק במעלית

מרצפת מעלית הנמצאת במנוחה נזרק כלפי מעלה במהירות התחלתית לא ידועה. הכדור עובר ליד שעון עצר, המחובר למעלית, ונמצא בגובה 2 מטרים מרצפת המעלית. שעון העצר מופעל ברגע שהכדור חולף לידו בפעם הראשונה ומפסיק ברגע שהכדור חולף לידו בפעם השנייה (בדרכו למטה). השעון מדד זמן של 0.5 שניות.

- א. מהו זמן התנועה של הכדור מרגע הזריקה עד לפגיעה ברצפת המעלית?
- ב. מהי הדרך אותה עשה הכדור ביחס למעלית וביחס לכדה"א עד אשר הגיע לשעון בפעם השנייה?
- ג. חוזרים על הניסוי, אבל כעת המעלית נעה (מלפני זריקת הכדור) במהירות קבועה כלפי מעלה של $4 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$. הזמן שמודד השעון הוא שוב 0.5 שניות. מהו זמן התנועה של הכדור מרגע הזריקה ועד לפגיעה ברצפת המעלית?
- ד. מהי הדרך אותה עשה הכדור ביחס למעלית וביחס לכדה"א עד אשר הגיע לשעון בפעם השנייה?
- ה. מהי מהירות הכדור ביחס לכדה"א ברגע הפגיעה ברצפת המעלית?

6) כדור נזרק במעלית מאיצה

מעלית נעה בתאוצה קבועה כלפי מעלה של $2 \frac{\text{m}}{\text{sec}^2}$.

- ברגע שמהירות המעלית היא $4 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$ נזרק מרצפת המעלית כדור כלפי מעלה במהירות התחלתית לא ידועה.
- הכדור עובר ליד שעון עצר המחובר למעלית ונמצא בגובה 1 מטר מרצפת המעלית. שעון העצר מופעל ברגע שהכדור חולף לידו בפעם הראשונה ומפסיק ברגע שהכדור חולף לידו בפעם השנייה (בדרכו למטה). השעון מדד זמן של 0.5 שניות.
- א. מהו הזמן עד לפגיעת הכדור ברצפת המעלית?
  - ב. מהי הדרך הכוללת שעבר הכדור ביחס למעלית עד אשר עבר ליד השעון בפעם השנייה?
  - ג. מהי הדרך הכוללת שעבר הכדור ביחס לכדה"א עד אשר עבר ליד השעון בפעם השנייה?
  - ד. מהי מהירות הכדור יחסית לכדה"א ברגע הפגיעה ברצפת המעלית?

תשובות סופיות:

$$(1) \quad t = 30.8 \text{ sec} \quad \text{א.} \quad \text{ב. לא.}$$

$$(2) \quad v_2' = \left(-24.01 \frac{\text{m}}{\text{sec}}, 15 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \right) \quad \text{א.} \quad \text{ב. } \theta_2' = 148^\circ$$

$$(3) \quad \text{מהירות: } V_x = 29.21 \frac{\text{km}}{\text{hr}}, V_y = -70.79 \frac{\text{km}}{\text{hr}}, \text{ גודל וכיוון: ראה סרטון.}$$

$$(4) \quad \sin \theta = -\frac{V_r}{V_{br}} \quad \text{א.} \quad \text{ב. } V_{bx} = \sqrt{V_{br}^2 - V_r^2} \quad \text{ג. } t = \frac{d}{\sqrt{V_{br}^2 - V_r^2}} \quad \text{ד.}$$

$$(5) \quad t = 1.36 \text{ sec} \quad \text{א.} \quad \text{ב. } S = 2.62 \text{ m} \quad \text{ג. } t = 1.36 \text{ sec} \quad \text{ד. } S = 5.72 \text{ m}$$

$$\text{ה. } v_1 = -2.8 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$$

$$(6) \quad t = 0.96 \text{ sec} \quad \text{א.} \quad \text{ב. } S = 2.76 \text{ m} \quad \text{ג. } S = 4.46 \text{ m} \quad \text{ד. } v_1 = 1.6 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$$

היבטים פיזיקאליים ברפואה א

פרק 8 - תרגילים לחזרה עד לחלק זה

תוכן העניינים

1. תרגילים 65

תרגילים לחזרה עד לחלק זה:

שאלות:

(1) חללית ללא טייס

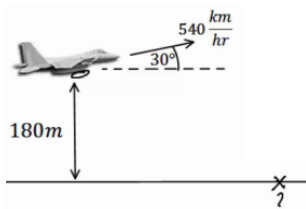
- חללית ללא טייס משוגרת מכדור הארץ בצורה אנכית כלפי מעלה ובתאוצה קבועה. בגובה 1940 מטרים כבה לפתע מנוע החללית. החללית ממשיכה עוד 18 שניות בתנועה כלפי מעלה ולאחר מכן מתחילה ליפול בנפילה חופשית חזרה לקרקע.
- חשב את תאוצת הגוף עד לרגע בו כבה המנוע.
  - מצא את הגובה המקסימלי אליו הגיעה החללית.
  - מהו הזמן מרגע השיגור ועד לרגע בו פוגעת החללית בקרקע?
  - מהי מהירות החללית ברגע פגיעתה בקרקע?
- צופים שנמצאים במרחק 50 מטרים ממקום השיגור מתחילים לברוח מהרגע בו כבה המנוע.
- מהי המהירות הממוצעת בה צריכים הצופים לרוץ כך שיוכלו להיות במרחק של לפחות 120 מטרים ממקום השיגור?

(2) זריקה משופעת קלאסית

- כדור נזרק במהירות התחלתית של 20 מטרים לשנייה ובזווית של 60 מעלות מעל האופק.
- מתי יהיה הכדור בשיא הגובה? מהו שיא הגובה? מהי תאוצת הכדור ברגע זה?
  - מהו המרחק האופקי שבו יפגע הכדור חזרה בקרקע?
  - מהי מהירות הכדור (גודל וכיוון) ב- $t = 2 \text{ sec}$?

(3) מטוס בשיפוע משחרר פצצה

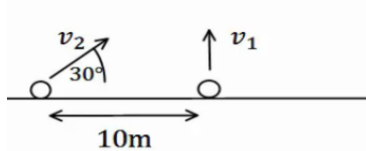
מטוס טס במהירות של 540 ק"מ לשעה בזווית של 30 מעלות מעל האופק. בגובה של 180 מטרים המטוס משחרר פצצה.

- היכן תפגע הפצצה בקרקע?
- מהו גודל מהירות הפגיעה של הפצצה בקרקע?
- מהו כיוון תנועת הפצצה ברגע הפגיעה?

4 שני כדורים – אולי נפגשים

כדור א' נזרק אנכית כלפי מעלה במהירות התחלתית לא ידועה.
כדור ב' נזרק במרחק 10 מטרים משמאל לנקודת הזריקה של כדור א'.
גודל מהירותו של כדור ב' אינה ידועה, אך כיוונה הוא ימינה בזווית של 30°
מעלות עם הציר האופקי.

- א. מצא מהי מהירות הכדורים, אם ידוע ששני הכדורים נחתו 4 שניות לאחר זריקתם
- ב. האם הכדורים נפגשו באוויר?
- ג. מה צריך להיות התנאי הכללי על מנת שהכדורים יפגשו באוויר?

תשובות סופיות:

1. א. $a \approx 8.35 \frac{m}{sec^2}$ ב. $h_{max} = 3560m$ ג. $t = 66.24sec$

ד. $v(t = 44.68) = -266.8 \frac{m}{sec}$ ה. $\bar{v} \approx 1.57 \frac{m}{sec}$

2. א. בזמן: $t = \sqrt{3} sec$, שיא הגובה: $y(t = \sqrt{3}) = 15m$, תאוצה: $a = -10$.

ב. $x(t = 2 \cdot \sqrt{3}) = 20 \cdot \sqrt{3}m$ ג. גודל: $|\vec{v}| = 10.35 \frac{m}{sec}$, כיוון: $\theta = 15^\circ$.

3. א. $x(t) = 2,221.36m$ ב. $|\vec{v}| = 161.52 \frac{m}{sec}$ ג. $\theta = -36.5^\circ$

4. א. $v_{CadurB} = 40 \frac{m}{sec}$, $v_{CadurA} = 20 \frac{m}{sec}$ ב. כן.   ג. התנאי: $v_{2y} = v_{1y}$.

היבטים פיזיקאליים ברפואה א

פרק 9 - דינמיקה - תנועה בהשפעת כוחות (חוקי ניוטון)

תוכן העניינים

67	1. הקדמה, חוק ראשון ושלישי
76	2. תרגילים נוספים לחוק ראשון ושלישי
79	3. חוק שני של ניוטון
94	4. הכוח האלסטטי- קפיץ
99	5. כוח הכבידה - הכוח הריבועי ההפוך
100	6. תאוצות לא שוות

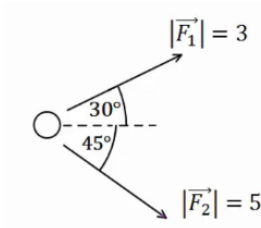
הקדמה, חוק ראשון ושלישי:

שאלות:

דינמיקה והכוחות הבסיסיים:

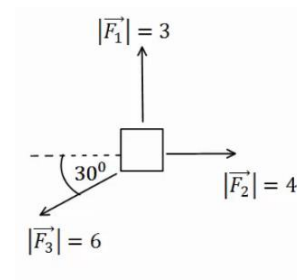
(1) דוגמה 1

חשב את שקול הכוחות הפועל על גוף במקרה הבא:

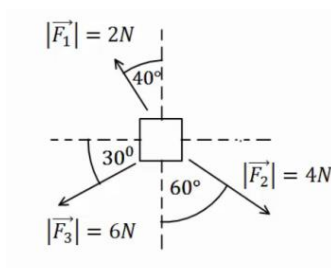
(2) דוגמה 2

חשב את שקול הכוחות הפועל על גוף במקרה הבא:

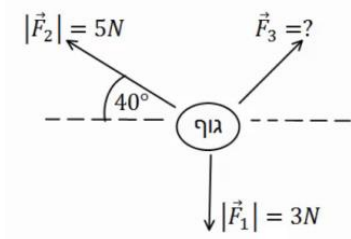
(3) דוגמה 3

חשב את שקול הכוחות הפועל על גוף במקרה הבא:

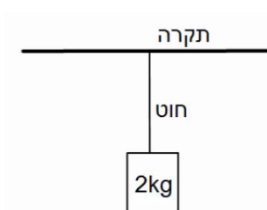
(4) דוגמה 4

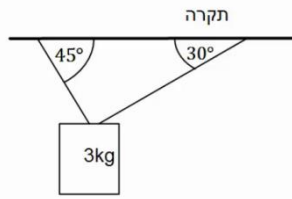
באיור הבא נתונים הכוחות $\vec{F}_1, \vec{F}_2$ וידוע כי הגוף נע במהירות קבועה בקו ישר. מצא את גודלו וכיוונו של $\vec{F}_3$.

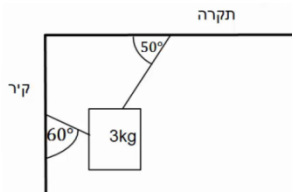
(5) דוגמה 5

גוף תלוי במנוחה מהתקרה באמצעות חוט יחיד. מהי המתחיות בחוט אם מסת הגוף היא 2 ק"ג?

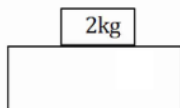

6 דוגמה 6

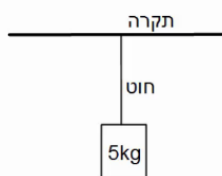
גוף תלוי במנוחה מהתקרה באמצעות שני חוטים, לפי האיור הבא.
 מהי המתיחות בכל חוט אם מסת הגוף היא 3 ק"ג?

7 דוגמה 7

גוף תלוי במנוחה מהתקרה באמצעות חוט ומחובר לקיר המאונך לתקרה באמצעות חוט נוסף (הסתכל באיור).
 מהי המתיחות בכל חוט אם מסת הגוף היא 3 ק"ג?

8 דוגמה 8

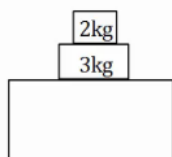
מסה של 2 ק"ג נמצאת במנוחה על שולחן.
 א. שרטט תרשים כוחות על המסה.
 ב. מהו גודלו וכיוונו של הכוח הנורמלי הפועל מהשולחן על המסה?
 ג. מהו גודלו וכיוונו של הכוח הנורמלי הפועל על השולחן מהמסה?

9 דוגמה 9

מסה של 5 ק"ג תלויה במנוחה מהתקרה באמצעות חוט יחיד.
 א. מהי המתיחות בחוט?
 ב. מהו גודלו וכיוונו של הכוח שמפעיל החוט על התקרה?
 ג. מהו גודלו וכיוונו של הכוח שמפעילה התקרה על החוט?

10 דוגמה 10

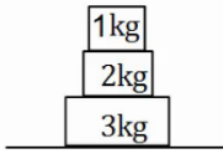
דני ויוסי מושכים בחבל משני צידיו, כל אחד מהם מושך בכוח של 50 ניוטון.
 מהי המתיחות בחבל?

11 דוגמה 11

במערכת הבאה ישנה מסה של 3 ק"ג הנמצאת במנוחה על שולחן.
 על המסה מונחת מסה נוספת של 2 ק"ג.
 א. שרטט תרשים כוחות לכל אחת מהמסות.
 ב. חשב את הכוח הנורמלי הפועל על המסה העליונה.
 ג. חשב את הכוח הנורמלי הפועל על המסה התחתונה מהשולחן.
 ד. חשב את הכוח הנורמלי הפועל על השולחן.

12 דוגמה 12

שלוש מסות מונחות אחת על גבי השנייה ועל הקרקע במנוחה, כפי שנראה בציר.

א. מהו גודלו וכיוונו של הכוח שמפעילה המסה הכי תחתונה על המסה מעליה?

ב. מהו גודלו וכיוונו של הכוח שמפעילה הרצפה על המסה הכי תחתונה?

חיכוך:**13 גוף על שולחן**

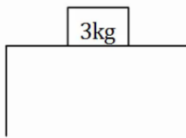
גוף בעל מסה של 3 ק"ג נמצא במנוחה על שולחן.

מקדם החיכוך הסטטי הוא $\mu_s = 0.4$.

א. מהו הכוח המקסימלי הניתן להפעיל על הגוף, כך שישאר במנוחה?

כוח אופקי בגודל 10 ניוטון פועל על הגוף ימינה.

ב. מצא את גודלו וכיוונו של החיכוך הסטטי.

14 כוח מלמעלה

גוף בעל מסה של 4 ק"ג נמצא במנוחה על שולחן.

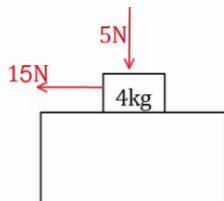
כוח אנכי בגודל של 5 ניוטון לוחץ את הגוף כלפי השולחן.

מקדם החיכוך הסטטי הוא: $\mu_s = 0.4$.

א. מהו הכוח המקסימלי הניתן להפעיל על הגוף, כך שישאר במנוחה?

כוח אופקי בגודל 15 ניוטון פועל על הגוף שמאלה.

ב. מצא את גודלו וכיוונו של החיכוך הסטטי.

15 כוח תלוי בזמן

גוף בעל מסה של 5 ק"ג נמצא במנוחה על שולחן.

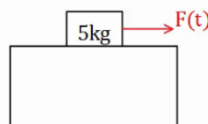
כוח אופקי התלוי בזמן $F(t) = 2 \cdot t^2$ פועל על הגוף ימינה.

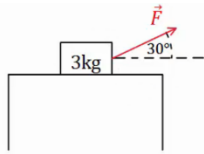
מקדם החיכוך הסטטי הוא: $\mu_s = 0.3$.

א. מהו הכוח המקסימלי הניתן להפעיל על הגוף, כך שישאר במנוחה?

ב. מתי יתחיל הגוף בתנועה?

ג. שרטט גרף של החיכוך הסטטי כתלות בזמן.

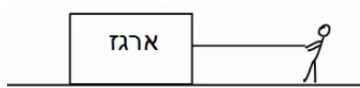

16) כוח בזווית

גוף בעל מסה של 3 ק"ג נמצא במנוחה על שולחן.
 כוח קבוע פועל על הגוף בזווית של 30 מעלות עם הכיוון האופקי.
 מקדם החיכוך הסטטי הוא: $\mu_s = 0.3$.

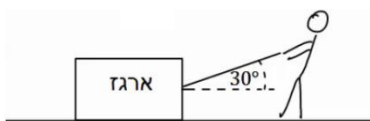
א. מהו הגודל המקסימלי של הכוח בשאלה אותו ניתן להפעיל
 כך שהגוף ישאר במנוחה?

ב. מצא את גודלו וכיוונו של החיכוך הסטטי אם גודל הכוח הוא 5 ניוטון.

17) דני מושך במקביל לקרקע

דני מושך ארגז במקביל לקרקע.
 ידוע כי מסת הארגז היא 20 ק"ג, ומקדם
 החיכוך הקינטי בין הארגז לקרקע הוא: $\mu_k = 0.2$.

מצא מהו גודלו של הכוח שמפעיל דני, אם הארגז נע במהירות קבועה.

18) ירון מושך בזווית

ירון מושך ארגז באמצעות חבל הנמתח בזווית
 של 30 מעלות ביחס לקרקע.
 ידוע כי מסת הארגז היא 20 ק"ג, ומקדם החיכוך
 הקינטי בין הארגז לקרקע הוא: $\mu_k = 0.2$.

מצא מהו גודלו של הכוח שמפעיל ירון, אם הארגז נע במהירות קבועה.

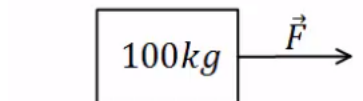
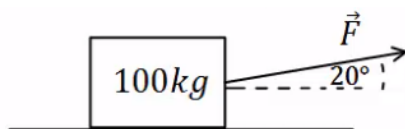
19) כוח בכמה כיוונים

מצא מה גודל הכוח הדרוש להזיז את הארגז במהירות קבועה בכל אחד
 מהמקרים הבאים.

מסת הארגז היא 100 ק"ג ומקדם החיכוך של הארגז עם הרצפה הוא: $\mu_k = 0.4$.

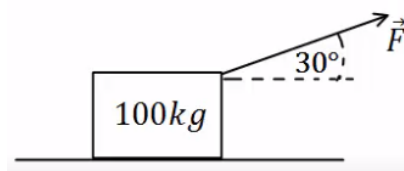
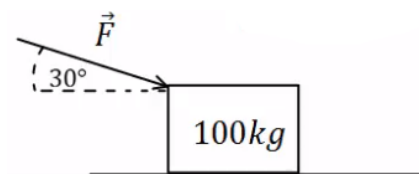
א. כוח מושך אופקי

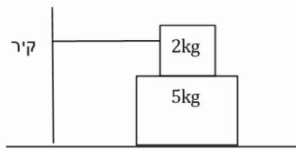
ב. כוח מושך בזווית של 20°

ג. כוח מושך בזווית של 30°

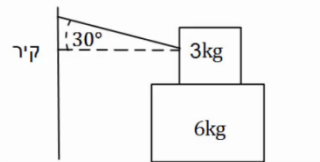
ד. כוח דוחף בזווית של 30° מתחת לאופק

20) מסה על מסה קשורה לקיר

מסה של 2 ק"ג מונחת מעל מסה של 5 ק"ג.
 המסה העליונה קשורה בחוט אופקי לקיר משמאל.
 מקדמי החיכוך בין המסות ובין המסה התחתונה
 למשטח הם: $\mu_k = 0.2$, $\mu_s = 0.3$.

- מהו הכוח האופקי המקסימלי שניתן להפעיל על המסה התחתונה בכיוון ימין, כך שהיא תישאר במנוחה?
- מה המתוחות בחוט, אם הכוח הוא אותו כוח שחישבת בסעיף א'?
- מה הכוח אותו יש להפעיל על מנת למשוך את המסה התחתונה במהירות קבועה? הנח שהמסה כבר בתנועה.

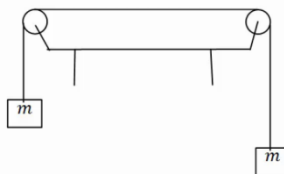
21) מסה על מסה קשורה לקיר בזווית

מסה של 3 ק"ג מונחת מעל מסה של 6 ק"ג.
 המסה העליונה קשורה בחוט המתוח בזווית של 30 מעלות ומחובר לקיר משמאל.
 מקדם החיכוך הסטטי בין המסות ובין המסה התחתונה למשטח הוא: $\mu_s = 0.3$.

- מהו הכוח האופקי המקסימלי שניתן להפעיל על המסה התחתונה בכיוון ימין, כך שהיא תישאר במנוחה?
- מהי המתוחות בחוט, אם גודל הכוח הינו זהה לערך אותו חישבת בסעיף א'?

22) שתי משקולות תלויות על שולחן

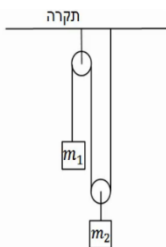
שתי משקולות זהות בעלות מסה של 4 ק"ג תלויות במנוחה משני צידיו של שולחן. המשקולות מחוברות באמצעות חוט העובר דרך גלגלות אידיאליות, ראה איור.

- מהי המתוחות בחוט?
- מהו הכוח (גודל וכיוון) שמפעיל המוט המחובר את הגלגלת לשולחן עבור כל גלגלת?
- האם היה שינוי בתשובתך לסעיפים הקודמים במידה והמסות היו נעות במהירות קבועה לאחד הכיוונים?

23) יחס מסות

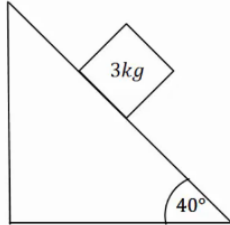
שתי מסות תלויות באמצעות חוטים וגלגלות אידיאלים לפי האיור הבא. המערכת נמצאת במנוחה.

- מצא את היחס בין המסות: $\left(\frac{m_1}{m_2} = ?\right)$.
- מצא את המתוחות בכל חוט במערכת, אם ידוע ש: $m_2 = 40\text{gr}$.

המישור המשופע:

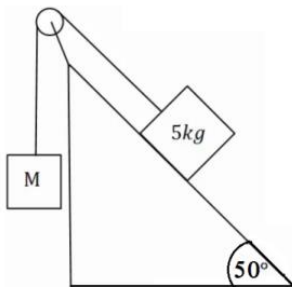
24) מסה בשיפוע

מסה של 3 ק"ג נמצאת במנוחה על מישור משופע בעל זווית של 40 מעלות. בין המסה למדרון קיים חיכוך, ומקדם החיכוך הסטטי הוא: $\mu_s = 0.2$.

א. שרטט תרשים כוחות לבעיה.
ב. מצא את גודלם של הכוח הנורמלי והחיכוך.

25) מסה בשיפוע ומסה באוויר

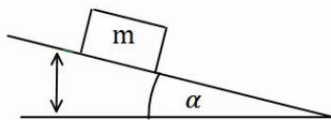

מסה של 5 ק"ג מונחת על מישור משופע בעל זווית של 50 מעלות. המסה מחוברת באמצעות חוט אידיאלי ודרך גלגלת אידיאלית למסה נוספת M התלויה באוויר מצידו השני של המישור.

א. מצא את גודלה של המסה M, על מנת שהמערכת תשאר במנוחה כאשר אין חיכוך בבעיה.
כעת נתון שבין המסה למדרון קיים חיכוך, ומקדם החיכוך הסטטי הוא: $\mu_s = 0.3$.

ב. מצא מה הוא גודלה המקסימלי והמינימלי האפשרי של M, על מנת שהמערכת תשאר במנוחה.

26) זווית החלקה

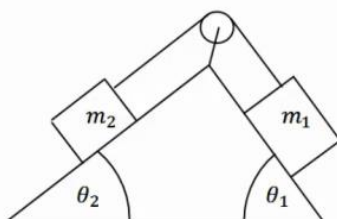

מסה m מונחת על מישור משופע ונמצאת במנוחה. מגדילים את זווית השיפוע של המישור בקצב איטי.

א. מצא את הזווית בה תתחיל המסה להחליק אם מקדם החיכוך הסטטי בין המסה למישור הוא: $\mu_s = 0.2$.
תרגול בפרמטרים.

ב. פתור את סעיף א' שוב כאשר מקדם החיכוך נתון כפרמטר μ_s ללא ערך מספרי.
ג. חשוב על דרך כללית למדידת מקדם החיכוך הסטטי של גוף עם משטח כלשהו.

27) שתי מסות שני שיפועים

במערכת הבאה ישנו מדרון עם שיפוע שונה משני צידיו, זוויות השיפוע הן θ_1, θ_2 . שתי מסות שונות m_1, m_2 מונחות בשני צידי המדרון. המסות מחוברות באמצעות חוט אידיאלי, ודרך גלגלת אידיאלית המקובעת למדרון. אין חיכוך בין המדרון למסות.

נתון: θ_1, θ_2, m_1 וכי המערכת נמצאת במנוחה. מצא את m_2 .

28) שתי מסות שני שיפועים וחיכוך

במערכת הבאה ישנו מדרון עם שיפוע שונה משני צידיו,

זוויות השיפוע הן: θ_1, θ_2 .

שתי מסות שונות m_1, m_2 מונחות בשני צידי המדרון.

המסות מחוברות באמצעות חוט אידיאלי,

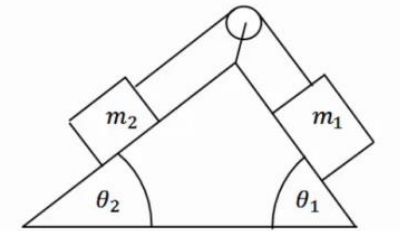
ודרך גלגלת אידיאלית המקובעת למדרון.

בין המסות למדרון קיים חיכוך.

המסות נעות במהירות קבועה עם כיוון השעון.

נתון: $\mu_k, \theta_1, \theta_2, m_1$.

מצא את m_2 .

תשובות סופיות:

(1) $\sum \vec{F} = (6.14, -2.04)$

(2) $\sum \vec{F} = (-1.20, 0)$

(3) $\sum F_x = -3.03N, \sum F_y = -3.47N$

(4) גודל: $|\vec{F}| \approx 3.84N$, כיוון: $\theta_{F_3} = -3.14^\circ$.

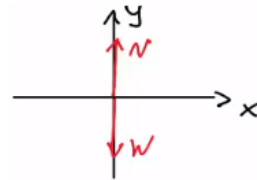
(5) $T = 20N$

(6) $T_1 = 21.96N, T_2 \approx 26.90N$

(7) $T_1 \approx 26.30N, T_2 \approx 19.48N$

(8) א. גודל: $N = 20$, כיוון: כלפי מעלה.

ג. גודל: $N = 20$, כיוון: כלפי מטה.

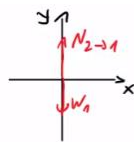
(9) א. $T = 50N$. ב. גודל: $T = 50N$, כיוון: מטה.

ג. גודל: $|\vec{F}| = 50$, כיוון: מעלה.

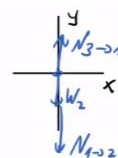
(10) $T = 50N$

א. $N_{32} = 50$

ב. $N_{21} = 20$

$m_1 \vec{a}$

$m_2 \vec{a}$

(11) א.

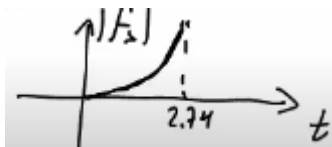
ד. $N_{23} = 50N\hat{y}$

(12) א. גודל: $N_{32} = 30N$, כיוון: כלפי מעלה. ב. גודל: $N_{43} = 60N$, כיוון: כלפי מעלה.

(13) א. $f_{s,max} = 12N$. ב. $\vec{f}_s = -10\hat{x}$

(14) א. $f_{s,max} = 18N$. ב. $\vec{f}_s = -15\hat{x}_N$

(15) א. $f_{s,max} = 15N$. ב. $t = 2.74sec$. ג.

(16) א. $F_{max} = 8.858N$. ב. $f_s = 4.330N$

(17) $F_{Dani} = T = 40N$

(18) $T \approx 41.41N$

א. $F = 600.58N$

ב. $F \approx 371.57N$

ג. $F = 375.23N$

ד. $F = 400N$

$$F = 18\text{N} \quad \text{ג.} \quad T = 6\text{N} \quad \text{ב.} \quad F_{\max} = 27\text{N} \quad \text{א.} \quad (20)$$

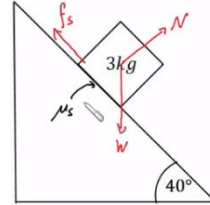
$$T = 8.86\text{N} \quad \text{ב.} \quad F_{\max} = 33.34\text{N} \quad \text{א.} \quad (21)$$

$$\theta = 45^\circ, F = 56.57\text{N} \quad \text{ב.} \quad T = 40\text{N} \quad \text{א.} \quad (22)$$

ג. לא.

$$T_2 = 0.4\text{N}, T_1 = 0.2\text{N} \quad \text{ב.} \quad \frac{m_1}{m_2} = \frac{1}{2} \quad \text{א.} \quad (23)$$

$$f_s = mg \cos 50^\circ \approx 19.28\text{N}, N \approx 22.98\text{N} \quad \text{ב.} \quad (24)$$

$$M_{\max} = 4.79\text{kg}, M_{\min} = 2.87\text{kg} \quad \text{ב.} \quad M = 3.83\text{kg} \quad \text{א.} \quad (25)$$

$$\alpha = \arctan(\mu_s) \quad \text{ב.} \quad \alpha = 11.31^\circ \quad \text{א.} \quad (26)$$

ג. ראה סרטון.

$$m_2 = m_1 \frac{\sin \theta_1}{\sin \theta_2} \quad (27)$$

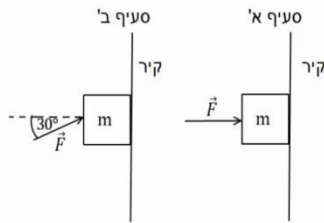
$$m_2 = m_1 \left(\frac{-\mu_k \cos \theta_1 + \sin \theta_1}{\sin \theta_2 + \mu_k \cos \theta_2} \right) \quad (28)$$

תרגילים נוספים לחוק ראשון ושלישי:

שאלות:

(1) מסה מוצמדת לקיר

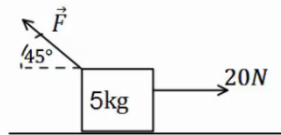
ארגז בעל מסה של 2 ק"ג מוצמד לקיר באמצעות כוח אופקי. מקדם החיכוך הסטטי בין הארגז לקיר הוא: 0.3.

- א. מה הגודל המינימלי של הכוח המאפשר לשמור על הארגז במנוחה?
 ב. חזור על סעיף א' עבור המקרה בו הכוח פועל בזווית של 30° כלפי מעלה ביחס לאופק.

(2) קופסה עם כוח לא ידוע

קופסה בעלת מסה של 5 ק"ג מונחת על משטח אופקי. כוח של 20 ניוטון מושך את הקופסה ימינה במקביל לציר ה-x. בין המשטח לקופסה קיים חיכוך, מקדם החיכוך הקינטי הוא: $\mu_k = 0.2$.

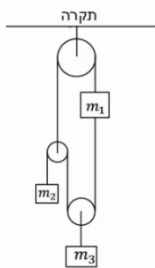

כוח נוסף מופעל על הקופסה אחורנית בזווית של 45° . מצא את גודלו של הכוח אם ידוע שהמסה נעה ימינה במהירות קבועה.

(3) מערכת גלגלות

במערכת הבאה כל הגלגלות והחוט הם אידיאליים. המסות m_1, m_2 נתונות.

מצא את m_3 ואת המתחיות בכל חוט, אם ידוע כי כל המערכת נמצאת במנוחה.

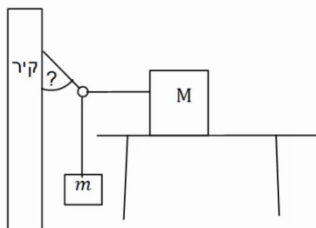

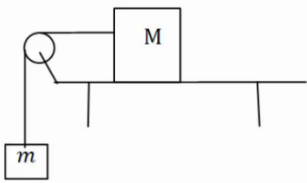
(4) מסה על שולחן, מסה תלויה, טבעת וקיר

קופסה בעלת מסה M מונחת על שולחן.

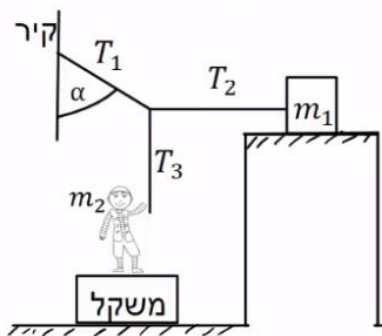
הקופסה קשורה בחוט אידיאלי לטבעת חסרת מסה. מסה m תלויה גם כן באמצעות חוט אידיאלי מהטבעת ונמצאת באוויר. חוט נוסף מחבר את הטבעת לקיר. ידוע כי מקדם החיכוך הסטטי בין המסה M לשולחן

הוא: μ_s , וכי כוח החיכוך הפועל על המסה במצב הנ"ל מקסימלי. מצא את המתחיות בכל חוט ואת הזווית בה מחובר החוט לקיר, אם: M, m, μ_s נתונים.

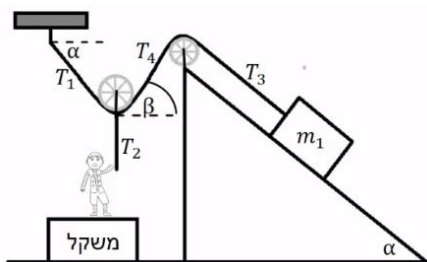

(5) מקדם חיכוך מינימלי וכוחות על השולחן

- קופסה בעלת מסה M מונחת על שולחן. הקופסה קשורה בחוט אידיאלי ודרך גלגלת אידיאלית לקופסה נוספת בעלת מסה m התלויה באוויר. בין השולחן לקופסה קיים חיכוך, מקדם החיכוך הסטטי אינו ידוע.
- א. מצא מהו ערכו המינימלי האפשרי של מקדם החיכוך הסטטי, אם ידוע שהמערכת נמצאת במנוחה. הנח שהמסות נתונות.
- ב. מהו הכוח שמפעיל המוט המחזיק את הגלגלת על הגלגלת?
- ג. מהו הכוח הכולל הפועל על השולחן מהמערכת (מסות והמוט שמחזיק את הגלגלת)?
- ד. מהו הכוח הנורמלי ומהו כוח החיכוך הפועלים על השולחן מהרצפה? (התייחס למסת השולחן כנתונה).

(6) נער מושך בחוטים

- מסה m_1 מונחת על משטח אופקי לא חלק. נער שמסתו m_2 מושך את קצה החוט T_3 , כך שהמסה m_1 על סף תנועה. הנער עומד על משקל. נתון: $\mu_s = 0.2$, $\alpha = 30^\circ$, $m_2 = 50\text{kg}$.
- החוט T_2 אופקי ו- T_3 אנכי. הוראת המשקל היא: 450N .
- א. חשב את המתוחות בחוטים: T_1 , T_2 ו- T_3 .
- ב. חשב את ערכה של מסה m_1 .

(7) נער מושך בחוטים שוב

- מסה m_1 מונחת על משטח משופע לא חלק. נער שמסתו m_2 מושך את קצה החוט T_2 . החוט T_2 מחובר למרכז הגלגלת חסרת חיכוך ומסה. הנער עומד על משקל. נתון: $\mu_s = 0.2$, $\alpha = 40^\circ$, $m_1 = 80\text{kg}$, $m_2 = 60\text{kg}$.
- החוט T_2 מאונך ו- T_3 מקביל למדרון. הוראת המשקל היא: 120N .
- א. חשב את הזווית β (הזווית בין החוט לאופק).
- ב. חשב את המתוחות בחוטים: T_1 , T_2 , T_4 .
- ג. מצא את גודלו וכיוונו של כוח החיכוך בין m_1 למדרון.

8) נער מושך בעגלה הקשורה למשקולת

בתרשים שלפניך מוצגת מערכת.

אדם מושך עגלה שמסתה $m_1 = 15\text{kg}$ באמצעות חוט.החוט בזווית $\alpha = 30^\circ$ עם הציר האופקי, ראה תרשים.

החיכוך בין העגלה למשטח ניתן להזנחה.

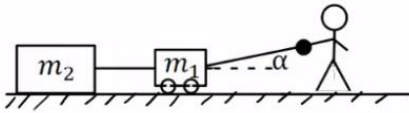
לעגלה מחוברת משקולת $m_2 = 25\text{kg}$.

מקדם החיכוך בין המשקולת למשטח

שווה $\mu_k = 0.2$.

מערכת הגופים נעים במהירות קבועה.

א. מהי המתחיות בחוט בין העגלה למשקולת?

ב. מהו הכוח שהאדם מושך את מסה m_1 ?**תשובות סופיות:**

$$\text{א. } F_{\min} = 66.67\text{N} \quad \text{ב. } F \geq 26.32\text{N} \quad (1)$$

$$F \approx 17.68\text{N} \quad (2)$$

$$T_1 = (m_1 + m_2)g, T_2 = m_2g, T_3 = 2m_2g, T_4 = 2(m_1 + m_2), m_3 = 2m_2 \quad (3)$$

$$\cot \alpha = \frac{m}{\mu_s M} \quad (4)$$

$$\sum F_y = (-M + m)g \quad \text{א. } \mu_{s,\min} = \frac{m}{M} \quad \text{ב. } F = \sqrt{2}mg \quad \text{ג. } \quad (5)$$

$$N = -\sum F_y = (M + m)g + \tilde{M}g \quad \text{ד.}$$

$$m_1 = 14.5\text{kg} \quad \text{א. } T_1 = 57.7\text{N}, T_2 = 28.9\text{N}, T_3 = 50\text{N} \quad \text{ב. } \quad (6)$$

$$T_2 = 480\text{N}, T_1 = T_4 \approx 373\text{N} \quad \text{א. } \beta = 40^\circ \quad \text{ב. } \quad (7)$$

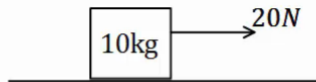
ג. כיוון: במעלה המדרון, $f_s = 141\text{N}$.

$$T_1 = 57.7\text{N} \quad \text{א. } T_2 = 50\text{N} \quad \text{ב. } \quad (8)$$

חוק שני של ניוטון:

שאלות:

(1) דוגמה 1

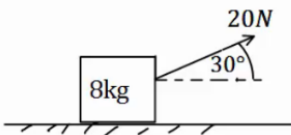

כוח של 20 ניוטון מופעל על ארגז בעל מסה של 10 ק"ג.
אין חיכוך בין הארגז לרצפה.

א. מצא את תאוצת הארגז.

ב. כמה זמן ייקח להזיז את הארגז למרחק של 30 מטרים באמצעות כוח זה, אם נתון שהארגז התחיל תנועתו ממנוחה?

(2) דוגמה 2

כוח של 20 ניוטון פועל בזווית של 30 מעלות מעל האופק.
הכוח מופעל על ארגז בעל מסה של 8 ק"ג.
הארגז נמצא במנוחה ונתון כי בין הארגז לרצפה קיים חיכוך.

מקדמי החיכוך הסטטי והקינטי הם: $\mu_s = 0.2, \mu_k = 0.1$.

א. בדוק האם הארגז נשאר במנוחה או מתחיל לנוע.

ב. כמה זמן ייקח להזיז את הארגז למרחק של 30 מטרים באמצעות כוח זה?

ג. חזור על הסעיפים אם הכוח היה בזווית של 70 מעלות.

(3) מרחק עצירה

דני נוסע במכוניתו במהירות של 54 קמ"ש, ולפתע הוא מבחין כי רמזור הנמצא 50 מטרים לפניו הופך לאדום. דני לוחץ על הבלמים ומתחיל בעצירה.

מקדם החיכוך הקינטי בין הגלגלים לרצפה הוא: $\mu_k = 0.3$.

הנח שהגלגלים ננעלים ואין למכונית מערכת ABS.

א. האם דני יספיק לעצור לפני הרמזור?

ב. בדוק שוב האם דני יספיק לעצור, אך הפעם הוסף זמן תגובה של שנייה אחת (הזמן מהרגע שבו דני מבחין באור עד אשר הוא לוחץ על הבלמים).

(4) כוח קבוע נפסק בפתאומיות

מסה של 2 ק"ג נמצאת במנוחה על משטח אופקי.

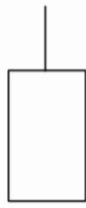
ברגע $t = 0$ מתחיל לפעול על המסה כוח אופקי של 10N.

המסה מתחילה לנוע בהשפעת הכוח במשך 4 שניות, ואז נפסק הכוח בפתאומיות.

מקדם החיכוך הקינטי בין המסה לקרקע הוא: $\mu_k = 0.2$.

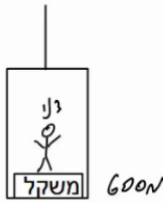
א. מה המרחק אותו עבר הגוף עד ל- $t = 4\text{sec}$?

ב. מהו המרחק הכולל אותו עבר הגוף עד לעצירתו שוב?

(5) כוחות על מעלית

מעלית עולה בתאוצה של 0.5 מטרים לשנייה בריבוע, באמצעות כבל הקשור לתקרתה. מסת המעלית היא 600 ק"ג.

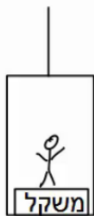
- שרטט תרשים כוחות על המעלית.
- הקפד על הגודל היחסי של כל וקטור בשרטוט.
- שרטט את שקול הכוחות ואת וקטור התאוצה.
- מהי המתוחות בכבל?

(6) משקל במעלית

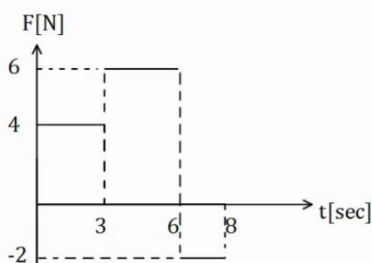
דני מודד את משקלו בתוך מעלית.

משקלו כאשר המעלית במנוחה הוא 600 ניוטון.

- מהי מסתו של דני?
- מה יראה המשקל אם המעלית יורדת במהירות קבועה של 3 מטרים לשנייה?
- מה יראה המשקל אם המעלית עולה בתאוצה של 3 מטר לשנייה בריבוע?
- מה יראה המשקל אם המעלית יורדת בתאוצה של 3 מטר לשנייה בריבוע?
- מה יראה המשקל אם המעלית נופלת נפילה חופשית?

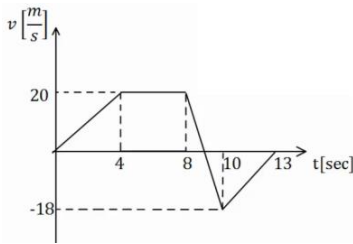
(7) עוד משקל במעלית

יוסי נמצא במעלית ומודד את מסתו באמצעות משקל. יוסי מודד פעם אחת כאשר המעלית נמצאת בתאוצה כלפי מעלה של 3 מטרים לשנייה בריבוע, ופעם אחת כאשר המעלית נמצאת בתאוצה כלפי מטה של 1 מטר לשנייה בריבוע. ההפרש בין המדידות הוא 12 ק"ג. מהי מסתו האמיתית של יוסי?

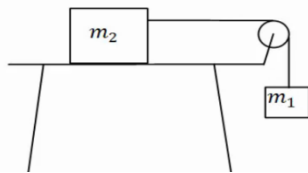
(8) גרפים 1

בגרף הבא נתון הכוח הפועל על גוף כתלות בזמן.

- מצא את תאוצת הגוף כתלות בזמן אם מסת הגוף היא 5 ק"ג.
- מצא את מהירות הגוף כתלות בזמן אם מהירותו ההתחלתית היא: $v_0 = 0$.
- מצא את מיקום הגוף כתלות בזמן אם המיקום ההתחלתי הוא: $x_0 = 0$.

9) גרפים 2

גוף בעל מסה של 3 ק"ג נע לאורך קו ישר. מהירות הגוף כתלות בזמן נתונה לפי הגרף הבא. מצא את שקול הכוחות הפועל על הגוף בכל רגע, ושרטט גרף של השקול כתלות בזמן.

10) מסה על שולחן מחוברת למסה תלויה

במערכת הבאה המסה $m_2 = 5\text{kg}$ נמצאת על שולחן אופקי ומחוברת דרך חוט אידיאלי למסה התלויה באוויר m_1 . בין השולחן ל- m_2 קיים חיכוך ומקדמי החיכוך הם: $\mu_s = 0.3$, $\mu_k = 0.2$.

המערכת מתחילה ממנוחה וגובה המסה m_1 מעל הקרקע הוא: 3m .

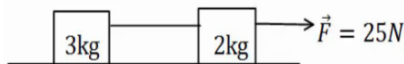
א. מצא את גודלה המינימלי של m_1 , עבורה המערכת תהיה בתנועה.

ב. הנח שגודלה של m_1 כפול מזה שחישבת בסעיף הקודם.

מהן תאוצות המסות?

ג. כמה זמן ייקח למסה להגיע אל הקרקע?

ד. מהן מהירויות המסות ברגע זה?

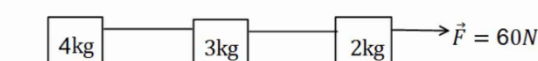
11) כוח מושך מסה שמושכת מסה

מסה של 2 ק"ג נמצאת במנוחה על משטח אופקי. המסה מחוברת באמצעות חוט אידיאלי למסה נוספת של 3 ק"ג הנמצאת במנוחה על המשטח גם כן. כוח אופקי של 25 ניוטון מושך את המסה הראשונה כלפי ימין.

א. מצא את תאוצות המסות ואת המתיחות בחוט אם המשטח חלק (חסר חיכוך).

ב. חזור על סעיף א' במידה וקיים חיכוך בין המסות למשטח, ומקדם החיכוך

הקינטי הוא: $\mu_k = 0.2$.

12) כוח מושך מסה שמושכת מסה שמושכת מסה

מסה של 2 ק"ג נמצאת במנוחה על משטח אופקי. המסה מחוברת באמצעות

חוט אידיאלי למסה נוספת של 3 ק"ג הנמצאת במנוחה על המשטח גם כן.

המסה השנייה מחוברת למסה של 4 ק"ג בצורה דומה.

כוח אופקי של 60 ניוטון מושך את המסה הראשונה כלפי ימין.

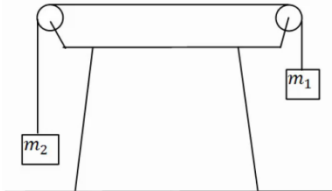
א. מצא את תאוצות המסות ואת המתיחות בחוטים אם המשטח חלק (חסר חיכוך).

ב. חזור על סעיף א' במידה וקיים חיכוך בין המסות למשטח ומקדם

החיכוך הקינטי הוא: $\mu_k = 0.2$.

13 שתי מסות תלויות

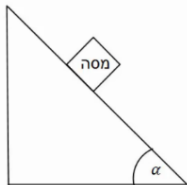
במערכת הבאה שתי מסות שונות: $m_1 = 3\text{kg}$, $m_2 = 1\text{kg}$.
 המסות מחוברות באמצעות חוט אידיאלי ודרך גלגלות אידיאליות.
 המערכת מתחילה ממנוחה וגובה המסה m_1 מעל הקרקע הוא: 2m .

- שרטט תרשים כוחות עבור כל מסה.
- חשב את תאוצת הגופים.
- לאיזה כיוון תתחיל המערכת לנוע?
- כמה זמן ייקח למסה להגיע אל הקרקע?
- מהי מהירות המסות ברגע זה?

14 מדרון משופע בסיסי

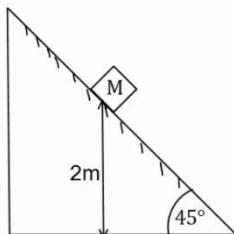
מסה מונחת על מדרון משופע בעל זווית α .
 אין חיכוך בין המסה למדרון.

- שרטט תרשים כוחות על המסה.
- בטא את תאוצת המסה באמצעות הזווית.
- רשום משוואת מיקום-זמן ומהירות-זמן של המסה.

15 מדרון משופע עם חיכוך

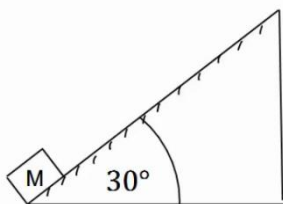
מסה M מונחת על מדרון משופע בגובה של 2 מטרים.
 זווית השיפוע של המדרון היא 45° מעלות ומקדמי החיכוך
 הסטטי והקינטי בין המסה למדרון הם: $\mu_s = 0.2$, $\mu_k = 0.1$.

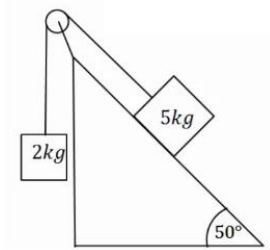
- האם המסה תתחיל להחליק או תישאר במנוחה?
- מצא תוך כמה זמן תגיע המסה לתחתית המדרון.
 מהי מהירותה ברגע זה?

16 מסה נזרקת במעלה המדרון

מסה M נזרקת במעלה מדרון משופע במהירות התחלתית של: $v_0 = 20 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$.
 זווית המדרון היא 30° מעלות. מקדמי החיכוך הסטטי והקינטי בין המסה
 למדרון הם: $\mu_s = 0.25$, $\mu_k = 0.2$.

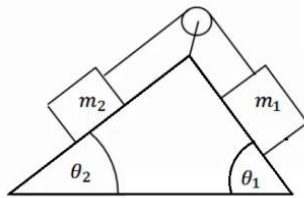

- מצא את תאוצת המסה.
- רשום משוואת מיקום-זמן עבור תנועת המסה.
- מתי מגיעה המסה לשיא גובה תנועתה על המדרון?
- האם המסה תיעצר בשיא הגובה?
- כמה זמן ייקח למסה לחזור לתחתית המדרון
 מהרגע שבו התחילה תנועתה?

17) מסה בשיפוע ומסה תלויה

מסה של 5 ק"ג מונחת על מדרון משופע בעל זווית שיפוע של 50 מעלות. המסה מחוברת דרך חוט אידיאלי למסה של 2 ק"ג התלויה באוויר. אין חיכוך בין המסה למדרון.
א. לאיזה כיוון תנוע המערכת?
ב. מצא את תאוצת המערכת.

כעת הנח שקיים חיכוך ומקדמי החיכוך הם: $\mu_s = 0.25$, $\mu_k = 0.2$.
ג. לאיזה כיוון יפעל החיכוך? האם החיכוך סטטי או קינטי?
ד. מצא שוב את תאוצת המערכת.

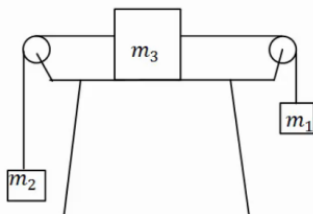
18) שתי מסות שני שיפועים 2

במערכת הבהאה ישנו מדרון עם שיפוע שונה משני צידיו, זוויות השיפוע הן: θ_1 , θ_2 .

שתי מסות שונות m_1 , m_2 מונחות בשני צידי המדרון. המסות מחוברות באמצעות חוט אידיאלי ודרך גלגלת אידיאלית המקובעת למדרון. אין חיכוך בין המסות למדרון.
נתון: $\theta_1 = 45^\circ$, $\theta_2 = 30^\circ$, $m_1 = 2\text{kg}$, $m_2 = 4\text{kg}$.

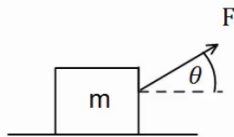
א. לאיזה כיוון תנוע המערכת?
ב. מצא את תאוצת המערכת.

כעת הנח שקיים חיכוך ומקדמי החיכוך הם: $\mu_s = 0.25$, $\mu_k = 0.2$.
ג. לאיזה כיוון יפעל החיכוך והאם החיכוך סטטי או קינטי?
ד. מצא שוב את תאוצת המערכת.

19) מסה על שולחן ושתי מסות תלויות

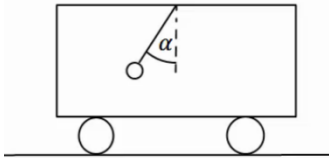
מסה m_3 מונחת על שולחן במנוחה. המסה קשורה משני צידיה לחוטים אידיאליים. כל חוט עובר דרך גלגלת ומחובר למסה שונה התלויה באוויר (ראה איור). הנח שהמסות לא פוגעות ברצפה.
נתון: $m_1 = 14\text{kg}$, $m_2 = 2\text{kg}$, $m_3 = 4\text{kg}$.

א. מצא את תאוצות המסות והמתיחות בחוטים אם אין חיכוך בין m_3 לשולחן.
כעת הנח שיש חיכוך בין m_3 לשולחן ומקדמי החיכוך הם: $\mu_s = 0.25$, $\mu_k = 0.2$.
ב. האם המערכת תהיה במנוחה או בתנועה?
ג. מצא שוב את תאוצת הגופים והמתיחות בחוטים.

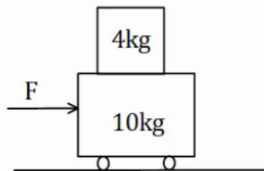
(20) זווית אופטימלית למשיכה

כוח F מושך ארגז בעל מסה m בזווית θ מעל האופק. מקדם החיכוך בין הארגז לקרקע הוא μ_k .

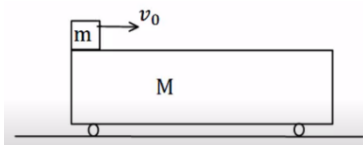
- מצא את תאוצת הכוח כתלות בפרמטרים הרשומים בשאלה. (הנח כי יש תנועה והארגז לא מתרומם מעל הקרקע).
- הנח כי מקדם החיכוך הקינטי הוא 0.3. בדוק באילו מהערכים הבאים של הזווית יש את התאוצה הגבוהה ביותר: $\theta = -10^\circ, 0^\circ, 10^\circ, 20^\circ, 30^\circ, 45^\circ$.
- מצא את הזווית המדויקת בה התאוצה תהיה מקסימלית. השתמש בנגזרת.

(21) מטוטלת במכונית

- מטוטלת קשורה לתקרת מכונית. המטוטלת נמצאת בזווית קבועה ונתונה α , ביחס לאנך מתקרת המכונית.
- מצא מהי תאוצת המכונית (גודל וכיוון).
  - האם ניתן לדעת מה כיוון תנועת המכונית?

(22) מסה של 4 על עגלה של 10

- מסה של 4 ק"ג מונחת מעל עגלה בעלת מסה של 10 ק"ג. החיכוך בין העגלה למשטח זניח. מקדם החיכוך הסטטי בין המסה לעגלה הוא: $\mu_s = 0.2$. כוח אופקי F מופעל על המסה התחתונה ימינה. מהו הכוח המקסימלי הניתן להפעיל כך שהמסה העליונה לא תחליק על העגלה.

(23) מסה מחליקה על עגלה

- מסה m מונחת מעל עגלה בעלת מסה M הנמצאת במנוחה. המסה מונחת בקצה השמאלי של העגלה. נותנים למסה העליונה בלבד מהירות התחלתית v_0 . בין המסה לגג העגלה קיים חיכוך והחיכוך בין העגלה למשטח זניח.

נתון: $\mu_k = 0.2$, $v_0 = 20 \frac{m}{sec}$, $M = 12kg$, $m = 3kg$.

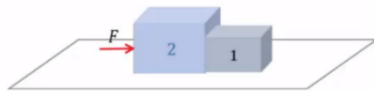
- מצא את הביטוי למיקום ולמהירות של המסה כתלות בזמן.
- מצא את הביטוי למיקום והמהירות של העגלה כתלות בזמן.
- מהי המהירות הסופית של שני הגופים בהנחה שהמסה לא נופלת מהעגלה?

24) מסה צמודה למשאית

מסה m מונחת בצמוד לחלקה הקדמי של משאית. בין המסה למשטח קיים חיכוך. נתון: μ_s, m . מהי התאוצה המינימלית הדרושה למשאית על מנת שהמסה לא תיפול?

25) כוח דוחף שתי קופסאות צמודות

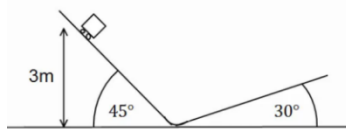
שתי תיבות נמצאות צמודות זו לזו על משטח אופקי חסר חיכוך. מסות התיבות הן: $m_1 = 3\text{ kg}$ ו- $m_2 = 5\text{ kg}$. כוח אופקי דוחף את תיבה 2 שדוחפת את תיבה אחת כפי שמתואר בתרשים. גודל הכוח הוא: $F = 16\text{ N}$. חשב את:

- התאוצה של כל תיבה.
- הכוח הנורמלי $N_{1 \rightarrow 2}$ שבו התיבה הראשונה דוחפת את השנייה.
- הכוח הנורמלי $N_{2 \rightarrow 1}$ שבו התיבה השנייה דוחפת את הראשונה.

26) קופסה בין מדרונות

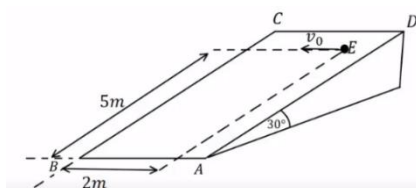
קופסה קטנה עם גלגלים מונחת על מישור משופע בעל זווית של 45° מעלות. הקופסה משוחררת ממנוחה מגובה של 3 m מטרים ומתחילה בתנועה. בתחתית המדרון הקופסה עוברת למדרון משופע אחר בעל זווית של 30° מעלות. הזנח אפקטים המתרחשים בעת המעבר והנח כי גודל מהירות הקופסה במעבר בין המדרונות נשאר זהה.

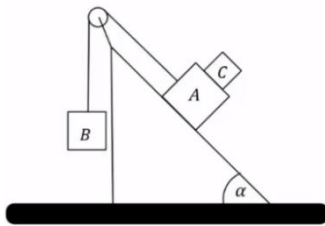
- מהו הגובה המקסימלי אליו תגיע הקופסה במדרון השני? נחש מה יקרה לאחר מכן.
- חזור על סעיף א' אם נהג הקופסה שכח לשחרר את מעצור היד של הגלגלים וקיים חיכוך קינטי בין הקופסה למשטח. מקדם החיכוך הוא: $\mu_k = 0.2$.

27) זריקה אופקית על מישור משופע

מישור משופע חלק ABCD יוצר זווית של 30° מעלות עם הקרקע. הנקודה E נמצאת במרחק 5 m מהצלע AB ובמרחק 2 m מהצלע BC. מן הנקודה E נזרק כדור קטן על הלוח במהירות התחלתית v_0 שכיוונה מקביל לצלע AB.

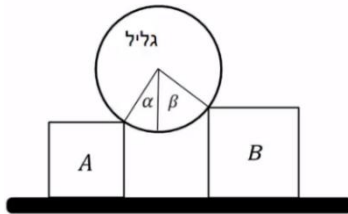

- צייר מערכת צירים ורשום את הכוחות הפועלים על הכדור בעת תנועתו על הלוח בכל ציר.
- מהי צורת המסלול של הכדור על הלוח?
- מצא את v_0 עבורה הכדור יגיע בדיוק לנקודה B.
- מהי מהירות הכדור בנקודה B עבור ה- v_0 שמצאת בסעיף ג'.

28) גוף על גוף במישור משופע

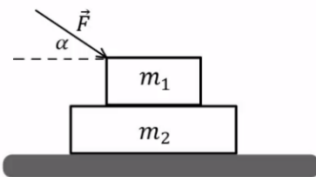
גוף A בעל מסה m_A וגוף B בעל מסה m_B מחוברים באמצעות חוט וגלגלת כמתואר באיור. גוף A מונח על מישור משופע חלק בעל זווית α . גוף C בעל מסה m_C מונח על גוף A. מקדם החיכוך הסטטי בין הגופים ל-C הוא μ_s . הבא את התשובות באמצעות: m_A, m_C, α, μ_s .

- מהי המסה המרבית של גוף B כך שגוף C וגוף A ינועו יחדיו במעלה המישור?
- מהי תאוצת הגופים והמתיחות בחוט אם המסה של גוף B היא זאת שמצאת בסעיף א' (או טיפה קטנה ממנה)?
- מהן תאוצות הגופים אם המסה של גוף B גדולה מזו שמצאת בסעיף א' ומקדם החיכוך הקינטי הוא μ_k ?

29) גליל על שני ארגזים

גליל אחיד שמסתו m מונח על שני ארגזים שמסותיהם: $m_A = m$ ו- $m_B = 2m$. לארגזים גבהים שונים והם מונחים על משטח אופקי. בין הגליל לארגזים אין חיכוך. כשהמערכת נמצאת בשיווי משקל יוצרים רדיוסי הגליל הנוגעים בפנינות הארגזים זוויות של $\alpha = 30^\circ$ ו- $\beta = 45^\circ$ עם האנך לקרקע, ראה איור. נתונים: g, m .

- מה הכוח שמפעיל כל ארגז על הגליל?
- בהנחה שקיים אותו מקדם חיכוך בין הארגזים והמשטח, מהו גודלו המינימלי של מקדם החיכוך כך שהמערכת תישאר בשיווי משקל?

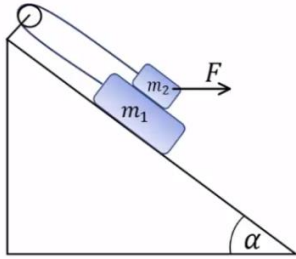
30) כוח דוחף גוף על גוף

- שני גופים זהים שמסותיהם: $m_1 = m_2 = m$ מונחים זה על גבי זה על גבי שולחן אופקי חלק (ראה איור). בין הגופים קיים חיכוך ומקדמי החיכוך הקינטי והסטטי הם: μ_s, μ_k . כוח חיצוני $\vec{F}$ מופעל על הגוף העליון בזווית α מתחת לאופק. הביעו את תשובתכם באמצעות הפרמטרים: $F, \alpha, m, g, \mu_s, \mu_k$.
- בהנחה שהגופים נעים יחדיו מהי התאוצה המשותפת?
  - בהנחה שהגופים נעים יחדיו מהו גודלו של כוח החיכוך בין הגופים?
  - מהו גודלו המקסימלי של $\vec{F}$ כך שהגופים ינועו יחדיו?
  - נתון כי: $\mu_s = 0.2, \mu_k = 0.15, \alpha = 30^\circ$.

מצא את תאוצת כל גוף כאשר הכוח הדוחף הוא: $F = \frac{1}{2}mg$.

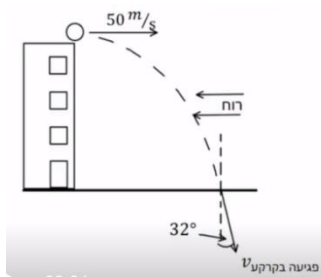
ה. חזור על סעיף ד' כאשר: $F = 3mg$.

31) מסה על מסה מחוברות בגלגלת

- נתונה מערכת הכוללת שני גופים: $m_1 = 4\text{kg}$, $m_2 = 3\text{kg}$.
 הגופים קשורים על ידי חוט וגלגלת אידאלית ומונחים על מישור משופע בעל זווית $\alpha = 30^\circ$.
 מקדמי החיכוך בין הגופים הם: $\mu_k = \mu_s = 0.4$.
 מקדמי החיכוך עם המישור הם: $\mu_k = \mu_s = 0.3$.
 כוח אופקי F פועל על m_2 .

- א. מהו F המקסימלי כך שהגופים יישארו במנוחה?
 ב. אם $F = 40\text{N}$ מהי תאוצת הגופים?

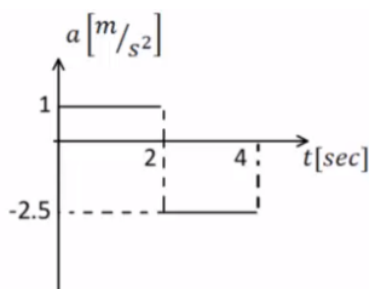

32) זריקה אופקית בהשפעת רוח*

- כדור נזרק מגג בניין גבוה מאוד שגובהו 80 מטרים.
 הכדור נזרק אופקית במהירות של 50 מטר לשנייה.
 2 שניות לאחר הזריקה מתחילה לנשוב רוח שמפעילה כוח F קבוע ואופקי בכיוון המנוגד למהירות ההתחלתית.
 מסת הכדור היא 500 גרם.

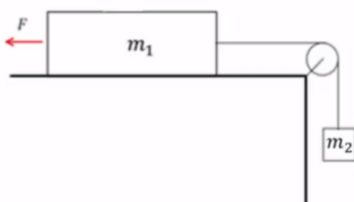
א. ענה:

- i. האם הרוח משפיעה על הזמן שלוקח לכדור להגיע לקרקע?
 ii. האם הרוח משפיעה על מהירות הפגיעה של הכדור בקרקע?
 ב. נתון שהחבילה פוגעת בקרקע בזווית של 32 מעלות עם האנך לקרקע.
 i. חשב את גודלו של הכוח F.
 ii. שרטט גרפים של רכיבי המהירות כתלות בזמן עד לפגיעה בקרקע.
 ג. מהי הסטייה של הכדור בפגיעתו בקרקע בעקבות הרוח?

33) מסה על שולחן מחוברת למסה תלויה וכוח*

- המערכת שמתוארת בתרשים משוחררת ממנוחה ונעה ימינה. הזנח את מסת החוט ואת כל כוחות החיכוך. כעבור 2 שניות נקרע החוט והכוח F ממשיך לפעול. נתון: $m_1 = 3\text{kg}$, $F = 15\text{N}$.
 הגרף באיור מתאר את התאוצה של m_1 כפונקציה של הזמן עבור 4 השניות הראשונות של התנועה. הכיוון החיובי הוא ימינה.

- א. עבור 2 השניות הראשונות של התנועה:
 i. שרטט את הכוחות הפועלים על כל גוף.
 ii. רשום את המיקום כתלות בזמן של m_1 .
 iii. חשב את m_2 ואת המתיחות בחוט.

- ב. האם m_1 שינתה את כיוון תנועתה במהלך 4 השניות הראשונות?
 נמק אם כן או לא. במידה וכן מצא את הזמן והמרחק בו התרחש השינוי.
 ג. שרטט את המהירות כתלות בזמן עבור m_1 ב-4 השניות של התנועה.
 ד. אם המשטח לא היה חלק, מהו מקדם החיכוך הסטטי המינימלי עבורו המערכת הייתה נשארת במנוחה?

34 חבילת סיוע לצוות רפואי

מסוק נשלח להטיל מהאוויר חבילה המכילה ציוד חיוני לצוות רפואי שנמצא על הקרקע. מסת החבילה 15 ק"ג ובעת הטלתה המסוק

$$v_0 = 198 \frac{\text{km}}{\text{hr}}$$

טס אופקית במהירות: בגובה 90 מטר מעל הקרקע. 2 שניות אחרי תחילת נפילתה של החבילה החלה לנשוב רוח

שהפעילה על החבילה כוח אופקי F קבוע בכיוון המנוגד ל- v_0 . התייחסו לחבילה כאל גוף נקודתי.

הניחו כי פרט לכוח F האוויר אינו מפעיל שום כוח נוסף.

א. האם הרוח (המתבטאת כאן בכוח F קבוע שהחל לפעול 2 שניות לאחר תחילת התנועה) משפיעה על ערכם של:

i. הזמן שלקח לחבילה להגיע לקרקע? נמק.

ii. מהירות הפגיעה של החבילה בקרקע? נמק.

ב. חשבו את הכוח F אם נתון שהחבילה פגעה בקרקע בזווית 45 מעלות ממישור הקרקע האופקי.

ג. שרטטו במערכת צירים משותפת גרף מהירות-זמן של שני רכיבי מהירות החבילה v_x ו- v_y מרגע השחרור ועד הפגיעה בקרקע.

ד. בכמה מטרים הייתה מוסטת נקודת הפגיעה של החבילה בקרקע אילו לא נשבה רוח במהלך תנועתה?

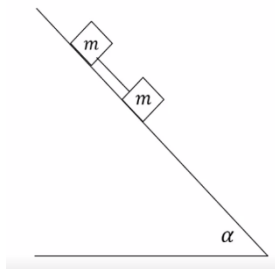
35 שתי מסות מחוברות בחוט על מישור משופע

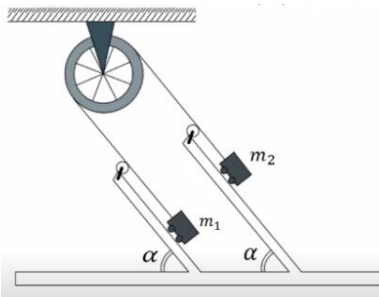
שני גופים בעלי מסה זהה m קשורים בחוט ונמצאים על מדרון משופע לא חלק בעל זווית α .

משחררים את הגופים ממנוחה והם מתחילים להחליק במורד המדרון. מקדם החיכוך הקינטי בין שני הגופים

למשטח הוא μ_k .

מצאו את המתיחות בחוט במהלך התנועה.

36) מכונת אטווד משופעת

- תלמידים בנו מכונת אטווד "משופעת". שתי העגלות נעות ללא חיכוך על לוחות משופעים כשהן קשורות בחוט שעובר דרך גלגלת שמסטה זניחה. זווית השיפוע α ניתנת לשינוי. מסות הגופים הן: $m_1 = 3\text{kg}$, $m_2 = 6\text{kg}$. בטאו תשובותיכם בסעיפים א', ב', ג' באמצעות α .
- א. תלמידה מחזיקה את העגלה m_2 כך שלא תזוז. מהי המתחיות בחוט?
- ב. התלמידה משחררת את המסה m_2 . מהי תאוצת הגופים ומהי המתחיות בחוט כעת?
- ג. החוט יכול לשאת עומס מקסימאלי של 25N . מהו הערך המירבי של α עבורו החוט לא ייקרע?
- ד. בהנחה כי כעת מחובר חוט היכול לעמוד במתיחויות גדולות מאוד, מהי הזווית α עבורה תאוצת הגופים היא מקסימאלית?
- ה. מדוע הגדלה נוספת של הזווית מעבר לזווית שמצאתם בסעיף ד', לא תמשיך ותגדיל את תאוצת הגופים ולא את המתחיות בחוט? הניחו בסעיפים ד' ו-ה כי המרחק בין הלוחות גם הוא גדול מאוד ביחס לאורך החוט.

תשובות סופיות:

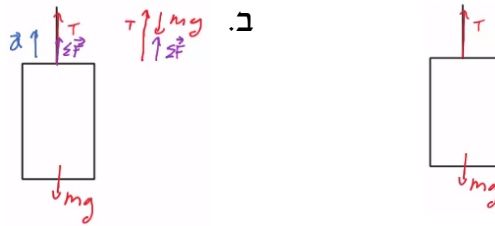
א. $a_x = 2 \frac{m}{sec^2}$ ב. $t = \sqrt{30} \text{ sec}$ (1)

א. הגוף לא יכול להיות במנוחה.   ב. $t \approx 6.82 \text{ sec}$ (2)
ג. סעיף א': נשאר במנוחה, סעיף ב': אין משמעות.

א. כן, כי $\Delta x \approx 37.5 \text{ m} < 50 \text{ m}$ ב. לא, כי $\Delta x = 52.5 \text{ m} > 50 \text{ m}$ (3)

א. $x(t=4) = 24 \text{ m}$ ב. $x_F = 60 \text{ m}$ (4)

א. $T = 6300 \text{ N}$ ב. $T = 6300 \text{ N}$ (5)

א. $m_{\text{Dani}} = 60 \text{ kg}$ ב. כמו סעיף א'.   ג. $m_{\text{Dani}} = 78 \text{ kg}$ (6)

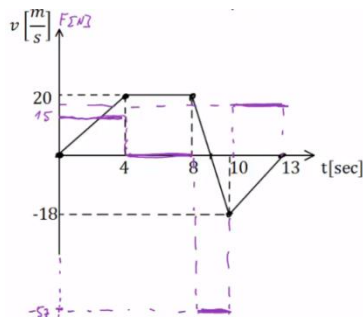
ה. 0   ז. $m_{\text{Dani}} = 42 \text{ kg}$

ח. $m_{\text{Yossi}} = 30 \text{ kg}$ (7)

$$v(t) = \begin{cases} \frac{4}{5}t & 0 \leq t \leq 3 \\ \frac{12}{5} + \frac{6}{5}(t-3) & 3 \leq t \leq 6 \\ 6 - \frac{2}{5}(t-6) & 6 \leq t \leq 8 \end{cases} \quad \text{א. } a = \begin{cases} \frac{4}{5} \frac{m}{sec^2} & 0 < t < 3 \\ \frac{6}{5} \frac{m}{sec^2} & 3 < t < 6 \\ -\frac{2}{5} & 6 < t < 8 \end{cases} \quad (8)$$

$$x(t) = \begin{cases} \frac{2}{5}t^2 & 0 \leq t \leq 3 \\ \frac{18}{5} + \frac{12}{5}(t-3) + \frac{1}{2} \cdot \frac{6}{5}(t-3)^2 & 3 \leq t \leq 6 \\ \frac{81}{5} + 6(t-6) + \frac{1}{2} \left(-\frac{2}{5}\right)(t-6)^2 & 6 \leq t \leq 8 \end{cases} \quad \text{ג.}$$

ט. שקול הכוחות: $\sum F = 18 \text{ N}$, גרף:

(10) א. $m_{\min} = 1.5\text{kg}$ ב. $a = 2.5 \frac{\text{m}}{\text{sec}^2}$ ג. $t \approx 1.55\text{sec}$

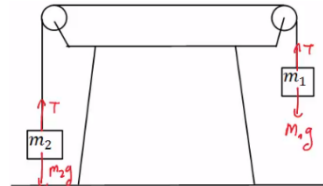
ד. $v_1(t=1.55) \approx 3.87 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \hat{y}$, $v_2(t=1.55) \approx 3.87 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \hat{x}$

(11) א. תאוצה: $a = 5 \frac{\text{m}}{\text{sec}^2}$, מתיחות: $T = 15\text{N}$ ב. תאוצה: $a = 3 \frac{\text{m}}{\text{sec}^2}$, מתיחות: $T = 15\text{N}$

(12) א. תאוצה: $a \approx 6.67 \frac{\text{m}}{\text{sec}^2}$, מתיחות: $T = 46.68\text{N}$

ב. תאוצה: $a \approx 4.67 \frac{\text{m}}{\text{sec}^2}$

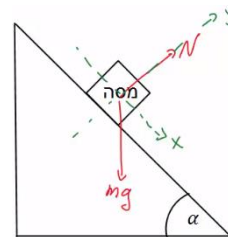
(13) א.   ב. $a = 5 \frac{\text{m}}{\text{sec}^2}$ ג. m_1 תרד כלפי מטה.

ד. $t = \sqrt{\frac{4}{5}} \text{sec}$ ה. $v(t=0.89) \approx 4.47 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$

(14) א.   ב. $a_x = g \sin \alpha$ ג. מיקום-זמן: $x(t) = \frac{1}{2} g \sin \alpha \cdot t^2$

מהירות-זמן: $v(t) = g \sin \alpha \cdot t$

(15) א. תתחיל להחליק.   ב. הזמן: $t \approx 0.94\text{sec}$, המהירות: $v(t=0.94) \approx 6 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$

(16) א. $a = -g(\mu_k \cos 30^\circ + \sin 30^\circ) \approx -6.73 \frac{\text{m}}{\text{sec}^2}$ ב. $x(t) = 0 + 20 \cdot t - \frac{6.73}{2} \cdot t^2$

ג. $t \approx 2.97\text{sec}$ ד. לא.   ה. $t = 6.24\text{sec}$

(17) א. לכיוון המסה הגדולה יותר.   ב. $a \approx 2.61 \frac{\text{m}}{\text{sec}^2}$

ג. סטטי, המערכת בתנועה.   ד. $a \approx 1.7 \frac{\text{m}}{\text{sec}^2}$

(18) א. בכיוון m_2 .   ב. $a \approx 0.98 \frac{\text{m}}{\text{sec}^2}$ ג. בכיוון m_1 , סטטי.   ד. אין.

(19) א. תאוצה: $a = 6 \frac{\text{m}}{\text{sec}^2}$, מתיחות: $T_{m1} = 56\text{N}$, $T_{m2} = 32\text{N}$ ב. בתנועה.

ג. $a = 5.6 \frac{\text{m}}{\text{sec}^2}$

$$\theta_0 \approx 16.6992^\circ \quad \text{ג.} \quad \theta = 20^\circ \quad \text{ב.} \quad a = \frac{F}{m} (\cos \theta + \mu_k \sin \theta) - \theta_k g \quad \text{א.} \quad (20)$$

$$\text{ב. לא.} \quad \text{א. גודל: } a_x = g \tan \alpha, \text{ כיוון: חיובי.} \quad (21)$$

$$F = \mu_s (m_1 + m_2) g = 28\text{N} \quad (22)$$

$$x(t) = \frac{1}{2} \cdot \frac{1}{2} \cdot t^2, \quad v(t) = \frac{1}{2} \cdot t \quad \text{ב.} \quad x(t) = 20 \cdot t - \frac{2}{2} t^2, \quad v(t) = 20 - 2 \cdot t \quad \text{א.} \quad (23)$$

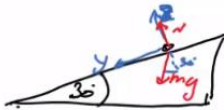
$$v(t=8) = 4 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{ג.}$$

$$a_{\min} = \frac{g}{\mu_s} \quad (24)$$

$$\vec{N}_{2 \rightarrow 1} = 6\text{N}^{\hat{x}} \quad \text{ג.} \quad N_{1 \rightarrow 2} = 6\text{N} \quad \text{ב.} \quad a = 2 \frac{\text{m}}{\text{sec}^2} \quad \text{א.} \quad (25)$$

$$h_{\max} = 1.78\text{m} \quad \text{ב.} \quad h_{\max} = 3\text{m} \quad \text{א.} \quad (26)$$

$$\sum F_z = N - mg \cos 30^\circ, \quad \sum F_y = mg \sin 30^\circ, \quad \sum F_x = 0 \quad \text{א.} \quad (27)$$

$$v_y(t_B) \approx 7.07 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{ד.} \quad v_0 = \sqrt{2} \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{ג.} \quad \text{ב. פרבולה.}$$

$$m_{B\max} = \frac{(m_A + m_C) \mu_s \cos \alpha}{1 + \sin \alpha - \mu_s \cos \alpha} \quad \text{א.} \quad (28)$$

$$a = g(\mu_s \cos \alpha - \sin \alpha), \quad T = g(m_A + m_C) \mu_s \cos \alpha \quad \text{ב.}$$

$$a_C = (\mu_k \cos \alpha - \sin \alpha) g, \quad a_B = g \frac{(m_B - \mu_k m_C \cos \alpha - m_A \sin \alpha)}{m_A + m_B} \quad \text{ג.}$$

$$\mu_{sA} \geq 0.464 \quad \text{ב.} \quad N_B = 0.518mg, \quad N_A = 0.732mg \quad \text{א.} \quad (29)$$

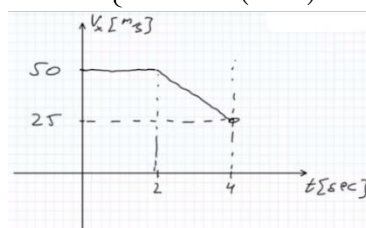
$$F_{\max} = \frac{2\mu_s mg}{\cos \alpha - 2\mu_s \sin \alpha} \quad \text{ג.} \quad f_s = \frac{F \cos \alpha}{2} \quad \text{ב.} \quad a = \frac{F \cos \alpha}{2m} \quad \text{א.} \quad (30)$$

$$a_1 = 22.2 \frac{\text{m}}{\text{sec}^2}, \quad a_2 = 3.75 \frac{\text{m}}{\text{sec}^2} \quad \text{ה.} \quad a \approx 2.17 \frac{\text{m}}{\text{sec}^2} \quad \text{ד.}$$

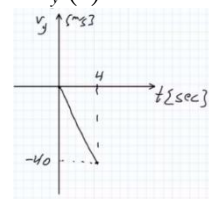
$$a = 1.81 \frac{\text{m}}{\text{sec}^2} \quad \text{ב.} \quad F_{\max} = 31.05\text{N} \quad \text{א.} \quad (31)$$

$$F = 6.25\text{N} \quad \text{i. ב.} \quad \text{ii. משפיעה.} \quad \text{א. i. אינה משפיעה.} \quad (32)$$

$$v_x(t) = \begin{cases} 50 & 0 < t < 2 \\ 50 - 12.5(t-2) & 2 < t < 4 \end{cases}$$

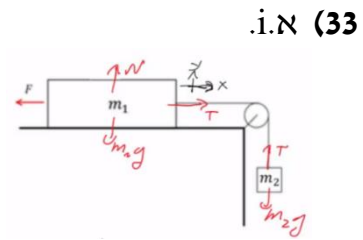

$$v_y(t) = -10 \cdot t \quad \text{ii.}$$

$$\sigma_x = 25\text{m} \quad \text{ג.}$$

$$x(t) = \begin{cases} \frac{1}{2}t^2 & 0 \leq t \leq 2 \\ 2 + 2(t-2) - \frac{2.5}{2}(t-2)^2 & 2 \leq t \leq 4 \end{cases} \quad \text{ii}$$

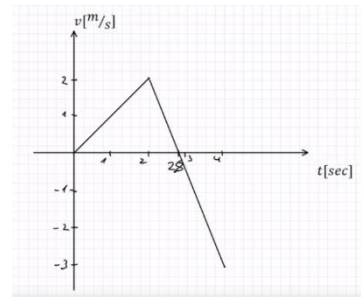

33 א.i

ב. כן, $x_{II}(2.8_{\text{sec}}) = 2.8\text{m}$, $t = 2.8\text{sec}$ iii. $m_2 = 2\text{kg}$

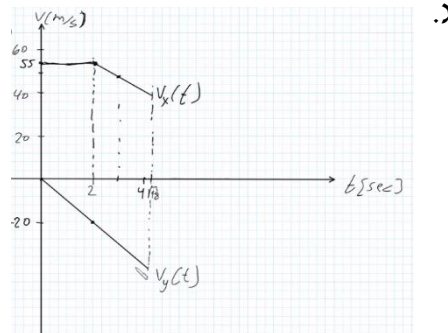
ד. $\mu_{s \text{ min}} = \frac{1}{6}$

ג. $v(2.8) = 0$, $v(4) = -3$

ב. $F \approx 84.1\text{N}$
ד. $\Delta x = 14\text{m}$

34 א.i. לא משפיעה.   ii. משפיעה.

35 $T = 0$

36 א. $T = 30 \sin \alpha$ ב. $a = 3.35 \sin \alpha$ ג. $\alpha_{\text{max}} = 38.7^\circ$ ד. $\alpha_{\text{max}} = 90^\circ$

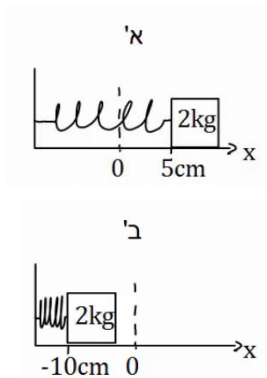
ה. המסות יתנתקו מהמשטח ויהיו תלויות אנכית, התאוצה תישאר אותו דבר כמו בזווית של 90° .

הכוח האלסטי - קפיץ:

שאלות:

(1) דוגמה 1

גוף בעל מסה של 2 ק"ג מחובר לקפיץ בעל קבוע קפיץ: $k = 50 \frac{\text{N}}{\text{m}}$.

בין הגוף למשטח אין חיכוך.

א. מושכים את הגוף למרחק 5 ס"מ מהנקודה בה הקפיץ רפוי ומשחררים אותו. מהי תאוצת הגוף (גודל וכיוון)?

ב. דוחפים את הגוף למרחק 10 ס"מ מהנקודה בה הקפיץ רפוי ומשחררים אותו.

מהי תאוצת הגוף (גודל וכיוון)?

כעת נתון כי בין הגוף למשטח קיים חיכוך, ומקדם החיכוך

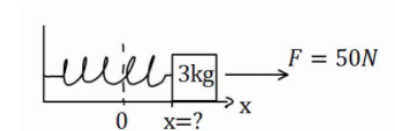
הסטטי הוא: $\mu_s = 0.2$.

ג. מהו המרחק המקסימלי בו ניתן להניח את הגוף קשור

לקפיץ כך שישאר במנוחה?

(2) דוגמה 2

גוף בעל מסה של 3 ק"ג מחובר לקפיץ בעל קבוע קפיץ: $k = 100 \frac{\text{N}}{\text{m}}$.

בין הגוף למשטח אין חיכוך.

על הגוף פועל כוח ימינה שגודלו 50 ניוטון.

קבע את ראשית הצירים בנקודת הרפיון של הקפיץ.

היכן נמצאת נקודת שיווי המשקל?

(הנקודה בה סכום הכוחות שווה לאפס).

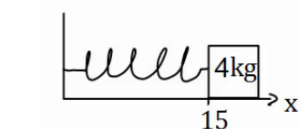
(3) דוגמה 3

גוף בעל מסה של 4 ק"ג מחובר לקיר באמצעות קפיץ בעל

קבוע קפיץ: $k = 50 \frac{\text{N}}{\text{m}}$.

בין הגוף למשטח אין חיכוך.

אורכו הרפוי של הקפיץ הוא 10 ס"מ.

א. חשב את הכוח שמפעיל הקפיץ על הגוף כאשר הגוף במרחק 15 ס"מ מהקיר.

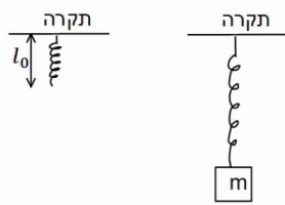
ב. חשב את הכוח שמפעיל הקפיץ על הגוף כאשר הגוף במרחק 6 ס"מ מהקיר.

ג. חשב את תאוצת הגוף בכל נקודה אם על הגוף פועל כוח שגודלו 10 ניוטון

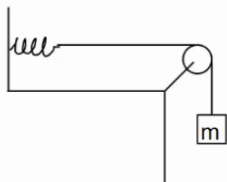
שמאלה.

4) שיטה למדידת קבוע קפיץ

- מסה m תלויה מהתקרה באמצעות קפיץ שאורכו הרפוי הוא l_0 . משחררים את המסה לאט לאט עד אשר היא מגיעה לנקודה בה היא תלויה לבד במנוחה.
- א. מה מיוחד בנקודה זו?
- ב. מודדים את מרחק המסה מהתקרה בנקודה זו. מצא באמצעות מרחק זה והפרמטרים בשאלה את קבוע הקפיץ.

5) מסה קשורה לחוט שמחובר לקפיץ אופקי

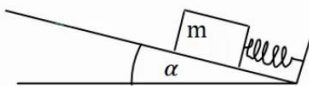
- מסה $m = 5gr$ תלויה באמצעות חוט, העובר דרך גלגלת אידיאלית ומחובר בצידו השני לקפיץ. הקפיץ מחובר לקיר בצורה אופקית. קבוע הקפיץ הוא: $k = 10 \frac{N}{m}$.

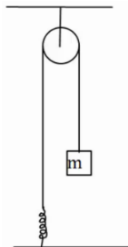
- א. משחררים את המסה בנקודה בה היא נשארת במנוחה. מצא את התארכות הקפיץ.
- ב. מושכים את המסה 5 ס"מ נוספים ומשחררים. מהי תאוצת המסה ברגע השחרור?

6) קפיץ בשיפוע

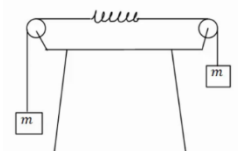
- מסה m נמצאת במנוחה על מישור משופע בעל זווית α . מצד המסה מחובר קפיץ בעל קבוע קפיץ k . אין חיכוך בין המסה למשטח. בכמה מכוון הקפיץ ממצבו הרפוי? התייחס לפרמטרים בשאלה כנתונים.

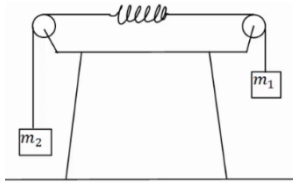
7) מסה מחוברת לקפיץ דרך גלגלת בתקרה

- מסה m מחוברת לקפיץ אידיאלי (חסר מסה) דרך גלגלת אידיאלית המחוברת לתקרה. הקפיץ מחובר לקרקע וקבוע הקפיץ הוא k . מצא את התארכות הקפיץ אם נתון שהמסה בשיווי משקל.

8) שתי מסות משני צידי השולחן וקפיץ באמצע

- במערכת הבאה שתי מסות זהות m תלויות משני צידי השולחן באמצעות חוטים וגלגלות אידיאליים. באמצע החוט ישנו קפיץ בעל קבוע קפיץ k . מצא את התארכות הקפיץ.

9) שתי מסות משני צידי השולחן וקפיץ באמצע בתאוצה

במערכת הבאה שתי מסות שונות: $m_1 = 3\text{kg}$, $m_2 = 1\text{kg}$, תלויות משני צידי של השולחן באמצעות חוטים וגלגלות אידיאליות.

באמצע החוט ישנו קפיץ חסר מסה בעל קבוע קפיץ: $k = 20 \frac{\text{N}}{\text{m}}$.

הנח כי אורך הקפיץ קבוע במהלך התנועה.

א. מצא את תאוצת המערכת.

ב. מצא את התארכות הקפיץ.

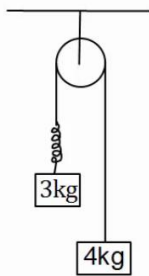
10) מסה תלויה ומתיחה

מסה תלויה במנוחה מהתקרה באמצעות קפיץ אידיאלי.

נתון: $m = 2\text{kg}$, $k = 20 \frac{\text{N}}{\text{m}}$.

א. מהי תאוצת המסה אם מושכים את המסה 5 ס"מ כלפי מטה?

ב. מהי תאוצת המסה אם מרימים את המסה 2 ס"מ כלפי מעלה?

11) מסות תלויות מהתקרה עם קפיץ בתאוצה

במערכת הבאה שתי מסות תלויות מהתקרה באמצעות גלגלת אידיאלית.

בין המסות יש קפיץ חסר מסה בעל קבוע קפיץ: $k = 50 \frac{\text{N}}{\text{m}}$.

הנח כי אורך הקפיץ קבוע במהלך התנועה.

א. מהי תאוצת המסות?

ב. מהי ההתארכות של הקפיץ?

12) קפיץ במכונית נוסעת

מסה $m = 5\text{kg}$ נמצאת על רצפת מכונית.

המסה מחוברת באמצעות קפיץ חסר מסה לצד המכונית, ויכולה לנוע על הרצפה ללא חיכוך.

קבוע הקפיץ הוא: $k = 30 \frac{\text{N}}{\text{m}}$.

הנח שאורך הקפיץ קבוע.

א. מהי התארכות הקפיץ אם המכונית נוסעת במהירות קבועה?

ב. מהי ההתארכות בקפיץ אם המכונית נעה בתאוצה קבועה של 2 מטר

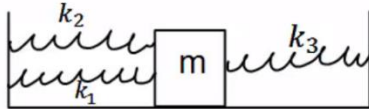
לשנייה בריבוע ימינה? ציין האם הקפיץ נמתח או מתכווץ.

ג. מהי ההתארכות בקפיץ אם המכונית נעה בתאוצה קבועה של 3 מטר

לשנייה בריבוע שמאלה? ציין האם הקפיץ נמתח או מתכווץ.

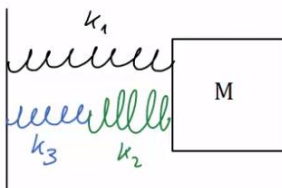
13) מסה עם שלושה קפיצים

שלושה קפיצים מחוברים למסה $m = 2\text{kg}$, כפי שנראה באיור. אין חיכוך בין המסה לרצפה.

נתון כי: $k_1 = 3 \frac{\text{N}}{\text{m}}$, $k_2 = 5 \frac{\text{N}}{\text{m}}$, $k_3 = 12 \frac{\text{N}}{\text{m}}$.

הנח כי כל הקפיצים רפויים באותה הנקודה. מהי תאוצת המסה כאשר היא נמצאת במרחק 20 ס"מ מנקודת שיווי המשקל?

14) שלושה קפיצים שוב

באיור הבא המסה $m = 4\text{kg}$ מחוברת לשלושה קפיצים בעלי קבועי קפיץ שונים. הנח שכל הקפיצים רפויים כאשר המסה נמצאת ב- $x = 0$.

מהי תאוצת המסה כאשר מיקומה הוא: $x = 0.2\text{m}$

אם קבועי הקפיצים הם: $k_1 = 3 \frac{\text{N}}{\text{m}}$, $k_2 = 5 \frac{\text{N}}{\text{m}}$, $k_3 = 12 \frac{\text{N}}{\text{m}}$.

תשובות סופיות:

(1) א. גודל: $-1.25 \frac{\text{m}}{\text{sec}^2}$, הכיוון חיובי. ב. גודל: $2.5 \frac{\text{m}}{\text{sec}^2}$, הכיוון חיובי.

ג. $x = 8\text{cm}$

(2) $x = \frac{1}{2}\text{m}$

(3) א. $F = -2.5\text{N}$ ב. $F = 2\text{N}$ ג. סעיף א': $a = -3.13 \frac{\text{m}}{\text{sec}^2}$, סעיף ב': $a = -2 \frac{\text{m}}{\text{sec}^2}$.

(4) א. נקודת שיווי משקל. ב. $k = \frac{mg}{d-l_0}$

(5) א. $\Delta x = 5\text{cm}$ ב. $a = -10 \frac{\text{m}}{\text{sec}^2}$

(6) $|\Delta x| = \frac{mg \sin \alpha}{k}$

(7) $\Delta x = \frac{mg}{k}$

(8) $|\Delta x| = \frac{mg}{k}$

(9) א. $a = 5 \frac{\text{m}}{\text{sec}^2}$ ב. $\Delta x = \frac{3}{4}\text{m}$

(10) א. $a = -0.5 \frac{\text{m}}{\text{sec}^2}$ ב. $a = 0.2 \frac{\text{m}}{\text{sec}^2}$

(11) א. $a = \frac{10}{7} \frac{\text{m}}{\text{sec}^2}$ ב. $\Delta x \approx 0.69\text{m}$

(12) א. $\Delta x = 0$ ב. $|\Delta x| = \frac{1}{3}\text{m}$, מתארך. ג. $|\Delta x| = \frac{1}{2}\text{m}$, מתכווץ.

(13) $a = -2 \frac{\text{m}}{\text{sec}^2}$

(14) $a \approx 0.326 \frac{\text{m}}{\text{sec}^2}$

כוח הכבידה – הכוח הריבועי ההפוך:

שאלות:

(1) תאוצת הנפילה החופשית על הירח

מסת הירח היא: $M = 7.35 \cdot 10^{22} \text{ kg}$ ורדיוסו הוא: $R = 1737 \text{ km}$.

א. מהי תאוצת הנפילה החופשית על הירח g ?

ב. מהו משקלה של אסטרונוטית על הירח, אם משקלה על כדה"א הוא 65 ק"ג?

תשובות סופיות:

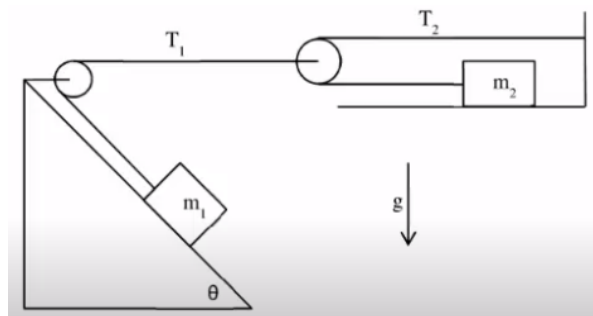
(1) א. $g \approx 1.62 \frac{\text{m}}{\text{sec}^2}$ ב. 11kg

תאוצות לא שוות:

שאלות:

(1) מסה במדרון ומסה אופקית

- המסות m_1 ו- m_2 מחוברות על ידי חוטים וגלגלות אידאליים, ראה איור. המישור המשופע עליו מונחת המסה m_1 חסר חיכוך בעוד שהמישור האופקי עליו מונחת m_2 הוא משטח בעל חיכוך עם מקדם חיכוך סטטי/קינטי μ .
- א. קבל ביטוי פרמטרי עבור הערך של m_2 מעליו המערכת תמצא בשיווי משקל.
 ב. מהו ערך זה עבור הנתונים: $\mu = 0.2$, $\theta = 30^\circ$, $m_1 = 5\text{kg}$.
 ג. אם m_2 קטן מהערך שחישבת בסעיפים הקודמים, מה תהיה תאוצת כל גוף במערכת (קבל ביטוי פרמטרי)?
 ד. חשב את התאוצה עבור $m_2 = 1\text{kg}$.

תשובות סופיות:

$$(1) \quad \text{א. } m_2 = \frac{m_1 \sin \theta}{2\mu}$$

$$\text{ב. } m_2 = 6.25\text{kg}$$

$$\text{ג. } a_1 = \frac{m_1 g \sin \theta - 2\mu m_2 g}{4m_2 + m_1}, \quad a_2 = \frac{2m_1 g \sin \theta - 4\mu m_2 g}{4m_2 + m_1}$$

$$\text{ד. } a_1 = 2.33 \frac{\text{m}}{\text{sec}^2}, \quad a_2 = 4.67 \frac{\text{m}}{\text{sec}^2}$$

היבטים פיזיקאליים ברפואה א

פרק 10 - עבודה ואנרגיה

תוכן העניינים

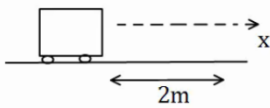
101	1. העבודה שמבצע כוח.
103	2. אנרגיה קינטית והקשר לעבודה.
104	3. אנרגיה פוטנציאלית-כובדית.
105	4. אנרגיה כללית ומשפט עבודה אנרגיה.
108	5. עבודת החיכוך וחום.
109	6. אנרגיה פוטנציאלית אלסטית-קפיץ.
(ללא ספר)	7. חוק שימור האנרגיה- הרחבה.
(ללא ספר)	8. סיכום הפרק.
110	9. תרגילים.
124	10. הספק.

העבודה שמבצע כוח:

שאלות:

(1) דוגמה 1

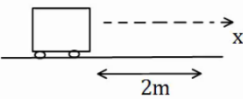
כוח F שגודלו 5N פועל על גוף הנע מרחק של שני מטרים בכיוון ציר ה- x .
 חשב את עבודת הכוח אם כיוונו הוא:

- בכיוון ציר ה- x .
- בכיוון 30° עם ציר ה- x .
- בכיוון 30° מתחת לציר ה- x .

(2) דוגמה 2

כוח F שגודלו 5N פועל על גוף הנע מרחק של שני מטרים בכיוון ציר ה- x .
 חשב את עבודת הכוח אם כיוונו הוא:

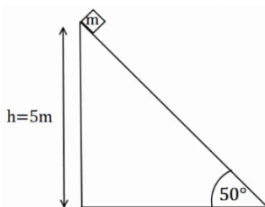
- בכיוון ציר ה- y .
- בכיוון 30° מעל ציר ה- x השלילי.
- בכיוון 30° מתחת לציר ה- x השלילי.

(3) דוגמה 3

גוף נופל נפילה חופשית מגובה של 8 מטרים מעל הקרקע. מסת הגוף היא 3kg .
 א. חשב את עבודת כוח הכובד עד לפגיעה בקרקע.
 ב. חשב שוב את העבודה אם הגובה והמסה נתונים כפרמטרים: h , m .

(4) דוגמה 4

גוף שמסתו $m = 2\text{kg}$ מחליק על מישור משופע מגובה 5 מטרים ועד לתחתית המישור.
 זווית השיפוע של המישור היא 50° .

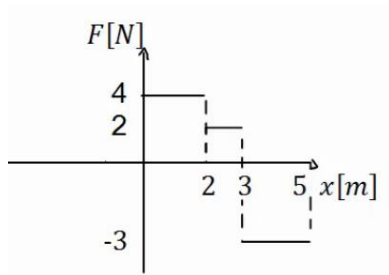
- חשב את העבודה שמבצע הנורמל על הגוף במהלך תנועתו.
- חשב את עבודת כוח הכובד על הגוף.
- חשב את עבודת החיכוך הקינטי אם ידוע שמקדם החיכוך הוא: $\mu_k = 0.2$.

5 דוגמה 5

גוף נע מהנקודה (1,2) לנקודה (3,5).
חשב את עבודת הכוחות הבאים הפעלו על הגוף:

א. $\vec{F} = (2,1)$

ב. $\vec{F} = (-3,2)$

6 כוח כתלות במיקום

נתון גרף של הכוח כתלות במיקום.

א. מהי העבודה הכוללת שמבצע הכוח הבא?

ב. מהי עבודת הכוח בשני המטרים

האחרונים של התנועה?

תשובות סופיות:

א. $W = 10$ ב. $W = 5 \cdot \sqrt{3}$ ג. $W = 5 \cdot \sqrt{3}$ (1)

א. $W = 0$ ב. $W \approx -8.66$ ג. $W \approx -8.66$ (2)

א. $W_g = 240$ J   ב. $W_g = mgh$ (3)

א. $W_N = 0$ ב. $W_g = 100$ J   ג. $W_{fk} = -16.79$ J   (4)

א. $W = 7$ J   ב. $W = 0$ (5)

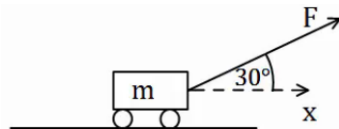
א. $W = 4$ J   ב. $W = -6$ J   (6)

אנרגיה קינטית והקשר לעבודה:

שאלות:

(1) כוח מושך קרונית בזווית

כוח $F = 50\text{N}$ מושך קרונית בזווית של 30° מעל ציר ה- x . מסת הקרונית היא 3 ק"ג.

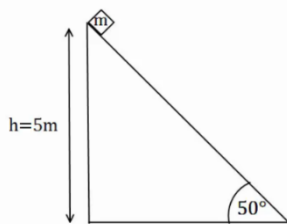

- א. שרטט תרשים כוחות הפועלים על הקרונית.
 ב. מצא את העבודה של כל כוח, אם ידוע שהקרונית התקדמה 5 מטרים בכיוון ציר ה- x .

ג. מהי מהירות הקרונית לאחר 5 המטרים, אם התחילה לנוע ממנוחה?

(2) המשך לדוגמה 4

גוף שמסתו $m = 2\text{kg}$ מחליק על מישור משופע מגובה 5 מטרים ועד לתחתית המישור. זווית השיפוע של המישור היא 50° . מקדם החיכוך הקינטי הוא $\mu_k = 0.2$.

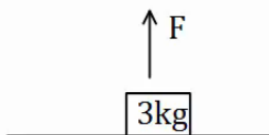

א. מצא את עבודת הכוחות.

ב. מהי מהירות הגוף בתחתית המדרון, אם התחיל ממנוחה?

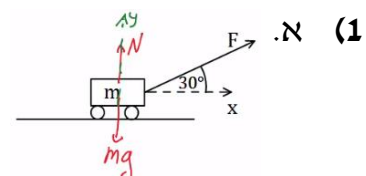
(3) כוח מושך גוף ישר למעלה

כוח $F = 50\text{N}$ מושך גוף כלפי מעלה. מצא את מהירות הגוף בגובה 8 מטרים מעל הקרקע. מסת הגוף היא 3 ק"ג.

תשובות סופיות:

א. $v_F \approx 12.01 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$ ג. $W_N = 0 = W_g, W_F \approx 216.51\text{J}$ ב.

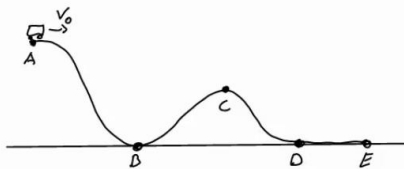
א. $W_N = 0, W_g = 100\text{J}, W_{fk} = -16.79$ ב. $v_F \approx 9.12 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$

א. $v_p \approx 10.33 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$ ב.

אנרגיה פוטנציאלית-כובדית:

שאלות:

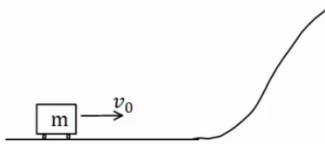
(1) רכבת הרים

רכבת הרים מתחילה בנסיעה מהנקודה A הנמצאת בגובה 20 מטרים. מהירותה בנקודה A היא 5 מטרים לשנייה. מצא את מהירותה בנקודות B, D, E הנמצאות על הקרקע, ובנקודה C הנמצאת בגובה 10 מטרים.

(2) עגלה עולה על גבעה

עגלה נעה בתחתית גבעה עם מהירות התחלתית של 20 מטר לשנייה. אין חיכוך בין העגלה לאדמה.

א. מהו הגובה המקסימלי אליו תגיע העגלה? לאחר שהגיעה לגובה המקסימלי מתחילה העגלה להתדרדר חזרה במורד הגבעה.
ב. מה תהיה מהירותה כשתגיע חזרה לתחתית?

תשובות סופיות:

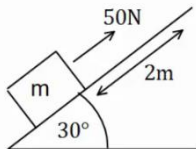
$$v_B \approx 20.62 \frac{\text{m}}{\text{sec}} = v_E = v_D, v_C \approx 15 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad (1)$$

$$v_F = \pm v_0 \quad \text{ב.} \quad h_{\text{max}} = 20\text{m} \quad \text{א.} \quad (2)$$

אנרגיה כללית ומשפט עבודה אנרגיה:

שאלות:

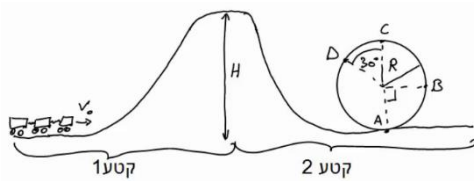
(1) כוח מעלה במדרון משופע

כוח של 50 ניוטון פועל על גוף במקביל למשטח משופע בעל זווית של 30° . מסת הגוף היא $m = 4\text{kg}$ והוא מתחיל תנועתו ממנוחה. חשב את מהירות הגוף לאחר שהתקדם 2 מטרים במעלה המדרון (אין חיכוך).

(2) עוד רכבת הרים

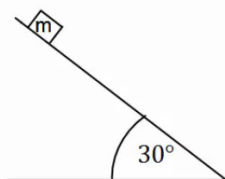
רכבת הרים מתחילה בנסיעה בצדו השמאלי של המסלול באיור. לרכבת מהירות התחלתית נמוכה v_0 .

בקטע הראשון כוח F מושך את הרכבת כלפי מעלה במהירות קבועה עד לשיא הגובה H . בשיא הגובה הכוח נפסק ולאחר מכן הרכבת נעצרת (באמצעות מעצור) למספר שניות, על מנת שהנוסעים יוכלו לפחד לקראת הנפילה.

בקטע השני הרכבת נופלת (ללא הכוח F) ומבצעת סיבוב אנכי - "לופ". התייחס למסת הרכבת והנתונים באיור כפרמטרים נתונים.
 א. מצא את העבודה הכוללת המבצע הכוח F על הרכבת.
 ב. מצא את מהירות הרכבת בכל הנקודות המצוינות באיור.

(3) מסה מחליקה במדרון

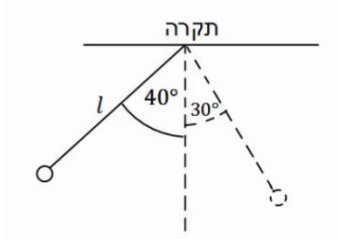
מסה $m = 4\text{kg}$ מונחת במנוחה בגובה $h = 5\text{m}$ על מדרון משופע. שיפוע המדרון הוא 30° .

א. מצא את מהירות המסה בתחתית המדרון אם אין חיכוך בינה למשטח.

ב. חזור על סעיף א' עבור מקרה בו יש חיכוך קינטי ומקדם החיכוך הוא $\mu_k = 0.2$.

ג. חזור על סעיף ב' אם בנוסף לחיכוך יש גם כוח $F = 60\text{N}$, במקביל למדרון ובכיוון תנועת המסה.

4 מטוטלת (4)

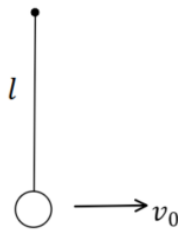

מטוטלת בעלת אורך חוט $l = 50\text{cm}$ תלויה מהתקרה. מרימים את המטוטלת לזווית של 40° ביחס לאנך מהתקרה ומשחררים ממנוחה.

- מהי עבודת כוח המתרחשת לאורך התנועה?
- מהי מהירות המטוטלת בתחתית המסלול?
- מהי מהירות המטוטלת לאחר שעלתה לזווית של 30° ?
- מהי הזווית המקסימלית אליה תגיע המטוטלת?

5 כדור תלוי על חוט מבצע מעגל (5)

נקודת תלייה

כדור תלוי במנוחה על חוט שאורכו $l = 30\text{cm}$.

א. מקנים לכדור מהירות התחלתית בכיוון אופקי

$$\text{של } v_0 = 2 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$$

- מה יהיה הגובה המקסימלי אליו יגיע?
- מה תהיה זווית החוט המקסימלית ביחס לאנך לקרקע?

ב. איזו מהירות מינימלית יש להעניק לכדור (ממצב מנוחה) כדי שיגיע לגובה

המקסימלי שהחוט מאפשר לו (מעל מרכז המעגל) במהירות של $\sqrt{32} \frac{\text{m}}{\text{sec}}$.

הניחו שהמהירות מספיקה בשביל להשלים את הסיבוב.

ג. במקרה המתואר בסעיף ב' – מה תהיה מהירות הכדור כאשר יחזור לנקודת ההתחלה?

תשובות סופיות:

$$V_F \approx 5.48 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad (1)$$

$$W_F = mgH \quad \text{א.} \quad (2)$$

$$v_F = 10 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{א.} \quad (3)$$

$$W_T = 0 \quad \text{א.} \quad (4)$$

$$\theta_{\max} = 40^\circ \quad \text{ד.}$$

$$20\text{cm} \quad \text{א. i.} \quad (5)$$

$$v_p = \sqrt{32} \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{ג.}$$

$$v_C = \sqrt{2g(H-2R)}, v_D = \sqrt{2g(H-1.87R)} \quad \text{ב.}$$

$$v_F \approx 19.11 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{ג.} \quad v_F \approx 8.08 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{ב.}$$

$$v_F \approx 1.03 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{ג.} \quad v_F \approx 1.55 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{ב.}$$

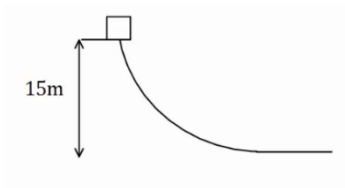
$$v_0 = \sqrt{44} \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{ב.} \quad \theta_{\max} \approx 71^\circ \quad \text{ii.}$$

עבודת החיכוך וחום:

שאלות:

(1) חישוב עבודה

גוף שמסתו 5kg מחליק במורד מישור משופע. מהירותו בראש המישור היא $3 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$, ומהירותו בתחתית המישור, הנמצאת 15m נמוך יותר מנקודת ההתחלה, היא $16 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$.
 מהי עבודת כוח החיכוך שפעל עליו (ביחידות Joule)?

(2) גוף נופל ממסלול עקום

גוף נופל ממנוחה ממעלה גבעה בגובה 15 מטר. בתחתית הגבעה מהירות הגוף היא 5 מטר לשנייה. כמה אנרגיה הלכה לאיבוד לחום? מסת הגוף היא 2 ק"ג.

תשובות סופיות:

(1) -132.5J

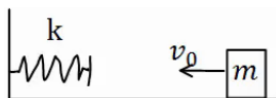
(2) $Q = 275\text{J}$

אנרגיה פוטנציאלית אלסטית – קפיץ:

שאלות:

(1) מסה וקפיץ במישור אופקי

מסה $m = 50\text{gr}$ נעה במהירות $v_0 = 5 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$ על משטח אופקי חלק.

המסה נעצרת על ידי קפיץ אופקי אידיאלי (חסר מסה)

בעל קבוע קפיץ $k = 10 \frac{\text{N}}{\text{m}}$. הקפיץ רפוי לפני פגיעת המסה.

א. מהי מהירות המסה כאשר הקפיץ מכווץ 5 ס"מ?

ב. מהו הכיווץ המקסימלי אליו מגיע הקפיץ?

ג. חזור על סעיפים א' ו-ב' אם בין המסה למשטח יש חיכוך.

מקדם החיכוך הוא $\mu_k = 0.2$ והמרחק ההתחלתי של המסה מקצה הקפיץ הוא 0.5m.

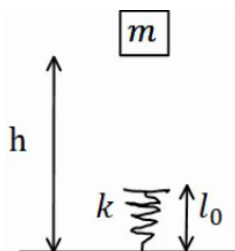
(2) מסה נופלת על קפיץ אנכי

מסה $m = 5\text{gr}$ משוחררת ממנוחה מגובה $h = 1\text{m}$ מעל הרצפה.

קפיץ אנכי אידיאלי מחובר לרצפה.

אורכו הרפוי של הקפיץ הוא $l_0 = 10\text{cm}$, וקבוע הקפיץ

הוא $k = 100 \frac{\text{N}}{\text{m}}$.

א. מהי מהירות המסה רגע לפי פגיעתה בקפיץ?

ב. מהו הכיווץ המקסימלי אליו יגיע הקפיץ?

ג. מהו הגובה המקסימלי אליו תגיע המסה בחזרה?

תשובות סופיות:

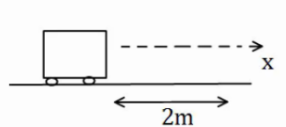
$$v \approx 4.72 \frac{\text{m}}{\text{sec}}, \Delta x \approx 33\text{cm} \quad \text{ג.} \quad \Delta x \approx 35.4\text{cm} \quad \text{ב.} \quad v_F \approx 4.95 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{א.} \quad (1)$$

$$h_F = h_i \quad \text{ג.} \quad \Delta x_{\text{max}} = 3\text{cm} \quad \text{ב.} \quad v_F = 4.24 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{א.} \quad (2)$$

העבודה שמבצע כוח

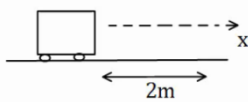
שאלות

- (1) כוח F שגודלו 5N פועל על גוף הנע מרחק של שני מטרים בכיוון ציר ה- x .
חשב את עבודת הכוח אם כיוונו הוא:

- א. בכיוון ציר ה- x .
ב. בכיוון 30° עם ציר ה- x .
ג. בכיוון 30° מתחת לציר ה- x .

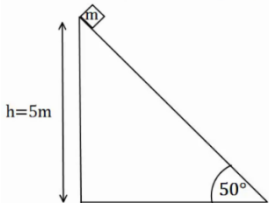
- (2) כוח F שגודלו 5N פועל על גוף הנע מרחק של שני מטרים בכיוון ציר ה- x .
חשב את עבודת הכוח אם כיוונו הוא:

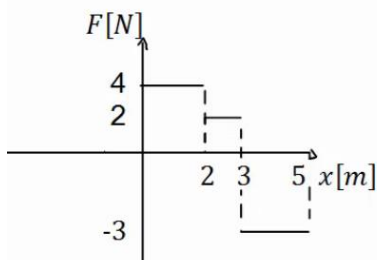
- א. בכיוון ציר ה- y .
ב. בכיוון 30° מעל ציר ה- x השלילי.
ג. בכיוון 30° מתחת לציר ה- x השלילי.

- (3) גוף נופל נפילה חופשית מגובה של 8 מטרים מעל הקרקע. מסת הגוף היא 3kg .
א. חשב את עבודת כוח הכובד עד לפגיעה בקרקע.
ב. חשב שוב את העבודה אם הגובה והמסה נתונים כפרמטרים: m, h .

- (4) גוף שמסתו $m = 2\text{kg}$ מחליק על מישור משופע מגובה 5 מטרים ועד לתחתית המישור.
זווית השיפוע של המישור היא 50° .

- א. חשב את העבודה שמבצע הנורמל על הגוף במהלך תנועתו.
ב. חשב את עבודת כוח הכובד על הגוף.
ג. חשב את עבודת החיכוך הקינטי אם ידוע שמקדם החיכוך הוא $\mu_k = 0.2$.

- (5) כוח כתלות במיקום

- נתון גרף של הכוח כתלות במיקום.
א. מהי העבודה הכוללת שמבצע הכוח הבא?
ב. מהי עבודת הכוח בשני המטרים האחרונים של התנועה?

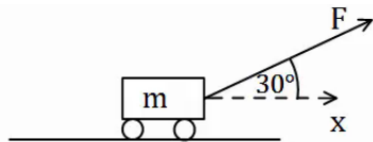
תשובות סופיות

$W = 5 \cdot \sqrt{3}$.ג	$W = 5 \cdot \sqrt{3}$.ב	$W = 10$.א (1)
$W \approx -8.66j$.ג	$W \approx -8.66$.ב	$W = 0$.א (2)
	$W_g = mgh$.ב	$W_g = 240j$.א (3)
$W_{fk} = -16.79j$.ג	$W_g = 100j$.ב	$W_N = 0$.א (4)
	$W = -6j$.ב	$W = 4j$.א (5)

אנרגיה קינטית והקשר לעבודה

שאלות

(6) כוח מושך קרונית בזווית

כוח $F = 50N$ מושך קרונית בזווית של 30° מעל ציר ה- x . מסת הקרונית היא 3 ק"ג.

א. שרטט תרשים כוחות הפועלים על הקרונית.

ב. מצא את העבודה של כל כוח, אם ידוע שהקרונית התקדמה 5 מטרים בכיוון ציר ה- x .

ג. מהי מהירות הקרונית לאחר 5 המטרים, אם התחילה לנוע ממנוחה?

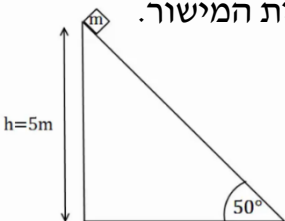
(7) המשך לדוגמא 4

גוף שמסתו $m = 2kg$ מחליק על מישור משופע מגובה 5 מטרים ועד לתחתית המישור.

זווית השיפוע של המישור היא 50° . מקדם החיכוך הקינטי הוא $\mu_k = 0.2$.

א. מצא את עבודת הכוחות.

ב. מהי מהירות הגוף בתחתית המדרון, אם התחיל ממנוחה.

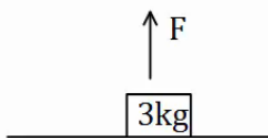

(8) כוח מושך גוף ישר למעלה

כוח $F = 50N$ מושך גוף כלפי מעלה.

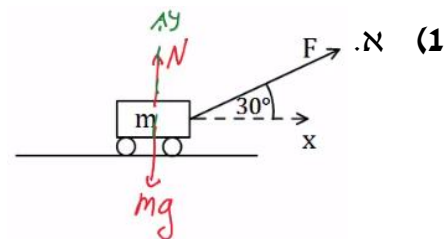
מצא את מהירות הגוף בגובה 8 מטרים מעל הקרקע.

מסת הגוף היא 3 ק"ג.

תשובות סופיות

א. $W_N = 0 = W_g$, $W_F \approx 216.51j$ ב. $v_F \approx 12.01 \frac{m}{sec}$ ג.

א. $W_N = 0$, $W_g = 100j$, $W_{fk} = -16.79$ ב. $v_F \approx 9.12 \frac{m}{sec}$

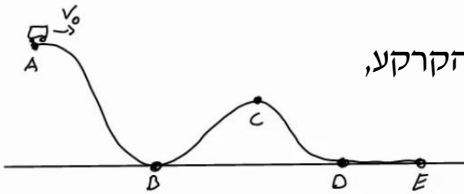
א. $v_p \approx 10.33 \frac{m}{sec}$ ב.

אנרגיה פוטנציאלית כובדית

שאלות

(1) רכבת הרים

רכבת הרים מתחילה בנסיעה מהנקודה A הנמצאת בגובה 20 מטרים. מהירותה בנקודה A היא 5 מטרים לשנייה. מצא את מהירותה בנקודות B, D, E הנמצאות על הקרקע, ובנקודה C הנמצאת בגובה 10 מטרים.

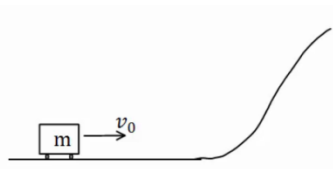

(2) עגלה עולה על גבעה

עגלה נעה בתחתית גבעה עם מהירות התחלתית של 20 מטר לשנייה. אין חיכוך בין העגלה לאדמה.

א. מהו הגובה המקסימלי אליו תגיע העגלה? לאחר שהגיעה לגובה המקסימלי מתחילה העגלה להתדרדר חזרה במורד הגבעה.

ב. מה תהיה מהירותה כשתגיע חזרה לתחתית?

תשובות סופיות

$$v_B \approx 20.62 \frac{\text{m}}{\text{sec}} = v_E = v_D, \quad v_C \approx 15 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad (1)$$

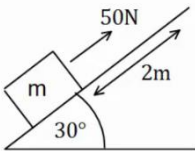
$$v_F = \pm v_0 \quad \text{ב.} \quad h_{\max} = 20\text{m} \quad \text{א.} \quad (2)$$

אנרגיה כללית ומשפט עבודה-אנרגיה

שאלות

(1) כוח מעלה במדרון משופע

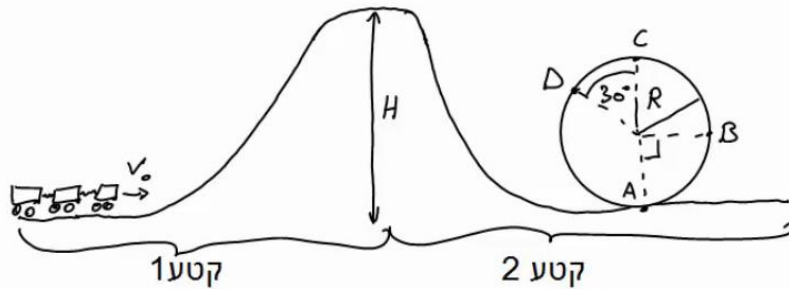
כוח של 50 ניוטון פועל על גוף במקביל למשטח משופע בעל זווית של 30° . מסת הגוף היא $m = 4\text{kg}$ והוא מתחיל תנועתו ממנוחה. חשב את מהירות הגוף לאחר שהתקדם 2 מטרים במעלה המדרון (אין חיכוך).

(2) עוד רכבת הרים

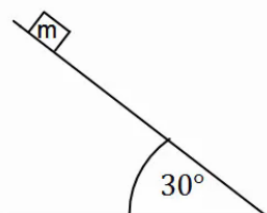
רכבת הרים מתחילה בנסיעה בצדו השמאלי של המסלול באיור. לרכבת מהירות התחלתית נמוכה v_0 .

- בקטע הראשון כוח F מושך את הרכבת כלפי מעלה במהירות קבועה עד לשיא הגובה H . בשיא הגובה הכוח נפסק ולאחר מכן הרכבת נעצרת (באמצעות מעצור) למספר שניות, על מנת שהנוסעים יוכלו לפחד לקראת הנפילה. בקטע השני הרכבת נופלת (ללא הכוח F) ומבצעת סיבוב אנכי - "לופ". התייחס למסת הרכבת והנתונים באיור כפרמטרים נתונים.
- מצא את העבודה הכוללת המבצע הכוח F על הרכבת.
  - מצא את מהירות הרכבת בכל הנקודות המצוינות באיור.

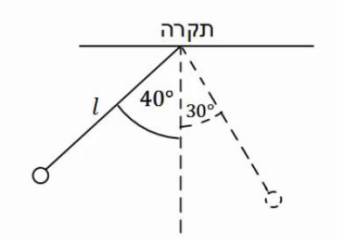
(3) מסה מחליקה במדרון

- מסה $m = 4\text{kg}$ מונחת במנוחה בגובה $h = 5\text{m}$ על מדרון משופע. שיפוע המדרון הוא 30° .
- מצא את מהירות המסה בתחתית המדרון אם אין חיכוך בינה למשטח.
  - חזור על סעיף א' עבור מקרה בו יש חיכוך קינטי ומקדם החיכוך הוא $\mu_k = 0.2$.
  - חזור על סעיף ב' אם בנוסף לחיכוך יש גם כוח $F = 60\text{N}$, במקביל למדרון ובכיוון תנועת המסה.

מטוטלת (4)

מטוטלת בעלת אורך חוט $\ell = 50\text{cm}$ תלויה מהתקרה. מרימים את המטוטלת לזווית של 40° ביחס לאנך מהתקרה ומשחררים ממנוחה.

- א. מהי עבודת כוח המתיחות לאורך התנועה?
 ב. מהי מהירות המטוטלת בתחתית המסלול?
 ג. מהי מהירות המטוטלת לאחר שעלתה לזווית של 30° ?
 ד. מהי הזווית המקסימלית אליה תגיע המטוטלת?

תשובות סופיות

$$V_F \approx 5.48 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad (1)$$

$$W_F = mgH \quad \text{א.} \quad (2)$$

$$v_F = 10 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{א.} \quad (3)$$

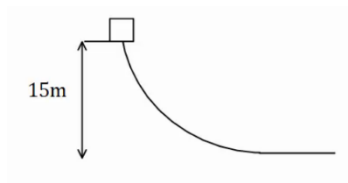
$$W_T = 0 \quad \text{א.} \quad (4)$$

$$\theta_{\max} = 40^\circ \quad \text{ד.}$$

$$v_C = \sqrt{2g(H-2R)}, \quad v_D = \sqrt{2g(H-1.87R)} \quad \text{ב.}$$

$$v_F \approx 19.11 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{ג.} \quad v_F \approx 8.08 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{ב.}$$

$$v_F \approx 1.03 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{ג.} \quad v_F \approx 1.55 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{ב.}$$

עבודת החיכוך והחום**שאלה****גוף נופל ממסלול עקום (1)**

גוף נופל ממנוחה ממעלה גבעה בגובה 15 מטר. בתחתית הגבעה מהירות הגוף היא 5 מטר לשנייה. כמה אנרגיה הלכה לאיבוד לחום? מסת הגוף היא 2 ק"ג.

תשובה

$$Q = 275 \text{ J} \quad (1)$$

אנרגיה פוטנציאלית אלסטית – קפיץ

שאלות

(1) מסה וקפיץ במישור אופקי

מסה $m = 50\text{gr}$ נעה במהירות $v_0 = 5 \frac{m}{\text{sec}}$ על משטח אופקי חלק.

המסה נעצרת על ידי קפיץ אופקי אידיאלי (חסר מסה) בעל קבוע קפיץ $k = 10 \frac{N}{m}$.

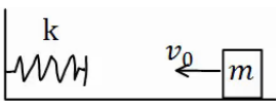
הקפיץ רפוי לפני פגיעת המסה.

א. מהי מהירות המסה כאשר הקפיץ מכווץ 5 ס"מ?

ב. מהו הכיוון המקסימלי אליו מגיע הקפיץ?

ג. חזור על סעיפים א' ו-ב' אם בין המסה למשטח יש חיכוך.

מקדם החיכוך הוא $\mu_k = 0.2$ והמרחק ההתחלתי של המסה מקצה הקפיץ הוא 0.5m.

(2) מסה נופלת על קפיץ אנכי

מסה $m = 5\text{gr}$ משוחררת ממנוחה מגובה $h = 1\text{m}$ מעל הרצפה.

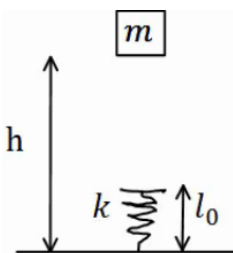
קפיץ אנכי אידיאלי מחובר לרצפה.

אורכו הרפוי של הקפיץ הוא $\ell_0 = 10\text{cm}$, וקבוע הקפיץ הוא $k = 100 \frac{N}{m}$.

א. מהי מהירות המסה רגע לפי פגיעתה בקפיץ?

ב. מהו הכיוון המקסימלי אליו יגיע הקפיץ?

ג. מהו הגובה המקסימלי אליו תגיע המסה בחזרה?

תשובות סופיות

$$v \approx 4.72 \frac{m}{\text{sec}}, \quad \Delta x \approx 33\text{cm} \quad \text{ג.} \quad \Delta x \approx 35.4\text{cm} \quad \text{ב.} \quad v_F \approx 4.95 \frac{m}{\text{sec}} \quad \text{א.} \quad (1)$$

$$h_F = h_i \quad \text{ג.} \quad \Delta x_{\text{max}} = 3\text{cm} \quad \text{ב.} \quad v_F = 4.24 \frac{m}{\text{sec}} \quad \text{א.} \quad (2)$$

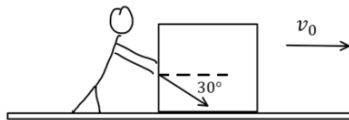
עבודה ואנרגיה – תרגילים

שאלות

(1) אדם דוחף ארגז בזווית

אדם דוחף ארגז, שמסתו 80 ק"ג, לאורך 2 מטרים על משטח אופקי. מקדם החיכוך הקינטי בין הארגז למשטח הוא 0.1. האדם דוחף את הארגז בכוח קבוע, שגודלו 400 ניוטון, בזווית של 30 מעלות לכיוון הרצפה.

לארגז ישנה גם מהירות התחלתית, שגודלה $v_0 = 0.2 \frac{m}{s}$,

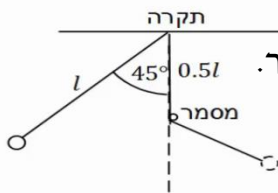

וכיוונה ימינה באיור.

- ציירו תרשים כוחות על הארגז.
- חשבו את העבודה שמבצע כל אחד מהכוחות.
- מהו הכוח השקול (גודל וכיוון) ומהי העבודה שמבצע הכוח השקול? ודאו כי התוצאה מתיישבת עם התוצאה של סעיף ב'.
- חשבו את מהירותו הסופית של הארגז, משיקולי אנרגיה.
- חשבו את תאוצתו של הארגז משיקולי כוחות ומצאו את מהירותו הסופית באמצעות התאוצה שחישבתם.

(2) מטוטלת עם מסמר

מטוטלת תלויה מהתקרה באמצעות חוט אידיאלי באורך $l = 80\text{cm}$. המטוטלת מוסטת לזווית של 45° ומשוחררת ממנוחה. בגובה $0.5l$ מתחת לנקודת התליה של המטוטלת תקוע מסמר. מצא את הזווית המקסימלית אליה תגיע המטוטלת בצידה השני של התנועה.

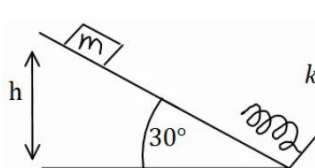

(3) גוף מחליק על מישור משופע ונתקע בקפיץ

מסה $m = 20\text{gr}$ מחליקה מגובה $h = 1\text{m}$, וממנוחה, על מדרון משופע בזווית של 30° .

בתחתית המדרון המסה מתנגשת בקפיץ אידיאלי בעל קבוע קפיץ $k = 100 \frac{N}{m}$

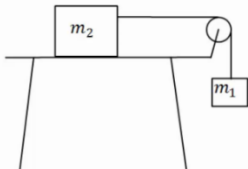
ואורך רפוי של 15 ס"מ.

- מהו הכיוון המקסימלי של הקפיץ ומהו הגובה המקסימלי אליו תחזור המסה אם המשטח חלק? k
- חזור על סעיף א' אם קיים חיכוך בין המשטח למסה, ומקדם החיכוך הקינטי $\mu_k = 0.1$.
- הנח שהחיכוך הסטטי אינו מספיק לעצור את המסה.

(4) מסה על שולחן ומסה תלויה

מסה, $m_2 = 4\text{kg}$, נמצאת על שולחן ומחוברת דרך חוט וגלגלת אידיאלית למסה, $m_1 = 2\text{kg}$, התלויה באוויר. גובה המסה m_1 מעל הקרקע הוא $h = 2\text{m}$. המערכת מתחילה לנוע ממנוחה.

א. מצא את מהירות הפגיעה בקרקע של m_1 , אם השולחן חלק.

ב. מצא את מהירות המסות כתלות בגובה המסה m_1 .

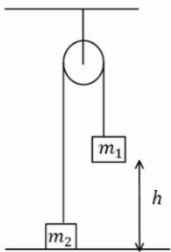
ג. חזור על סעיף א' כאשר קיים חיכוך עם השולחן,

ומקדם החיכוך הוא $\mu_k = 0.2$.

ד. כמה אנרגיה הלכה לאיבוד כחוסם במקרה של סעיף ג'? חשב בשתי צורות.

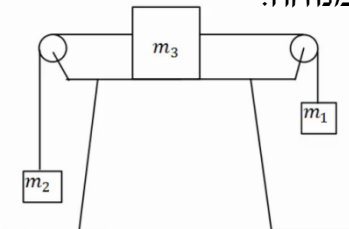
(5) שתי מסות תלויות מהתקרה

במערכת הבאה המסות תלויות מהתקרה באמצעות גלגלת אידיאלית. נתון $m_1 > m_2$, והגובה ההתחלתי של m_1 הוא h . מצא את מהירות הפגיעה בקרקע של m_1 , אם המערכת מתחילה ממנוחה.

(6) מסה על שולחן ושתי מסות באוויר

במערכת הבאה שלוש מסות. $m_1 = 5\text{kg}$, $m_2 = 2\text{kg}$, $m_3 = 3\text{kg}$. כל הגלגלות והחוטאים אידיאליים. המערכת מתחילה ממנוחה.

א. מצא את המהירות כתלות בהעתק של m_1 .

הנח שהשולחן חלק.

ב. חזור על סעיף א' אם יש חיכוך עם השולחן

ומקדם החיכוך הקינטי הוא $\mu_k = 0.2$.

(7) שתי מסות תלויות מהתקרה ודחיפה

במערכת הבאה המסות תלויות מהתקרה באמצעות גלגלת אידיאלית.

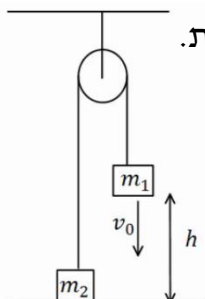
נתון $m_1 < m_2$ והגובה ההתחלתי של m_1 הוא h .

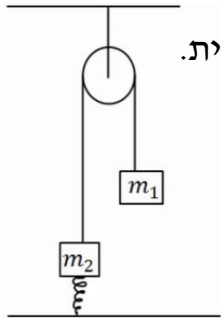
נותנים ל- m_1 מהירות התחלתית כלפי מטה שגודלה v_0 .

א. מצא את הגובה המינימלי אליו תגיע m_1 .

(הנח שהיא אינה פוגעת בקרקע).

ב. מצא את מהירות הפגיעה בקרקע של m_2 .

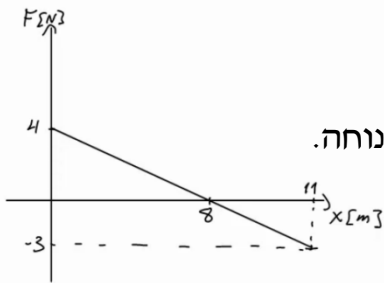
8) שתי מסות תלויות מהתקרה וקפיץ

במערכת הבאה המסות תלויות מהתקרה באמצעות גלגלת אידיאלית. המסה m_2 מחוברת לרצפה באמצעות קפיץ אידיאלי. משחררים את המערכת ממנוחה במצב בו הקפיץ רפוי.

נתון: $k = 10 \frac{N}{m}$, $m_2 = 2\text{kg}$, $m_1 = 4\text{kg}$.

- א. מהי התארכות הקפיץ במצב שיווי משקל?
- ב. מהי התארכות המסות במצב שיווי משקל?
- ג. מהי ההתארכות המקסימלית של הקפיץ?

9) גרף של כוח

נתון גרף של כוח הפועל על גוף כתלות במיקום. הכוח הוא הכוח היחיד הפועל על הגוף. מסת הגוף היא $m = 2\text{kg}$ והגוף מתחיל תנועתו ממנוחה.

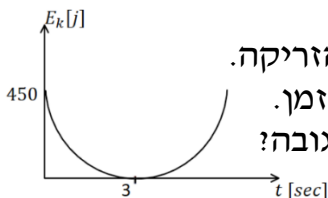
- א. מצא את מהירות הגוף ב- $x = 18\text{m}$.
- ב. מצא את מהירות הגוף ב- $x = 6\text{m}$.

10) כדור מקפץ מאבד אנרגיה

כדור נופל ממנוחה לרצפה מגובה 3m . בכל פעם שהכדור פוגע ברצפה הוא מאבד 8% מהאנרגיה שלו.

- א. מה הגובה המקסימאלי אליו יגיע הכדור לאחר הפגיעה הראשונה?
- ב. מה הגובה המקסימאלי אליו יגיע הכדור לאחר הפגיעה השלישית?
- ג. כמה פעמים יפגע הכדור ברצפה, עד שגובהו המקסימאלי יהיה קטן מ- 80cm ?

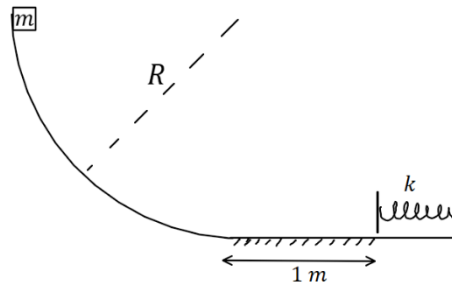
11) זריקה אנכית עם גרף של אנרגיה קינטית

- כדור שמסתו 1kg נזרק אנכית כלפי מעלה. מישור הייחוס של האנרגיה הפוטנציאלית נבחר בנקודת הזריקה. הגרף הנתון מתאר את האנרגיה הקינטית כפונקציה של הזמן.
- א. מהי מהירות הזריקה של הכדור ומתי הגיע לשיא הגובה?
- ב. מהו הגובה המקסימאלי אליו הגיע הכדור?
- ג. שרטט גרף של האנרגיה הפוטנציאלית של הכדור כפונקציה של הזמן. ציין על הגרף מהו הערך המירבי של האנרגיה ומהו הזמן בו חזר הכדור לקרקע.
- ד. חשב את עבודת כוח הכובד:
  - 1. מרגע הזריקה ועד שיא הגובה.
  - 2. מרגע הזריקה ועד שהכדור הגיע לגובה 30m בדרכו חזרה.

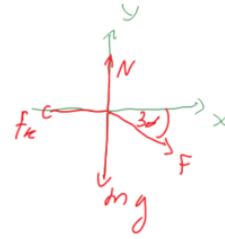
12) גוף מחליק על חצי מעגל ומכווץ קפיץ

- גוף בעל מסה $m = 2\text{kg}$ משוחרר ממנוחה מקצה של מסילה חסרת חיכוך, בצורת רבע מעגל ברדיוס $R = 2\text{m}$. בתחתית המסילה הגוף מחליק על מישור אופקי, שאינו חלק, באורך 1 מטר. מקדם החיכוך הקינטי בין המישור לגוף הוא 0.3. בקצה הקטע עם החיכוך נמצא קפיץ רפוי; הגוף פוגע בקפיץ ומכווץ אותו לכיוון מקסימאלי של 0.1 מטר. החלק עליו נמצא הקפיץ חסר חיכוך.
- מהי מהירות הגוף ברגע פגיעתו בקפיץ?
  - מהו קבוע הקפיץ?
  - מהו הגובה המקסימאלי אליו יגיע הגוף, כאשר יחזור אל המסילה המעגלית בפעם הראשונה?

תשובות סופיות

$$W_N = W_{mg} = 0, W_F = 690\text{J}, W_{f_k} = -200\text{J} \quad \text{ב.} \quad \text{א. (1)}$$

$$v_F = 3.5 \frac{\text{m}}{\text{s}} \quad \text{ה.} \quad \text{ד.} \quad W_{\Sigma F} = 490\text{J}, \Sigma F = 250\text{N}, \text{ ציר ה-}x$$

$$\theta_{\max} = 65.53^\circ \quad \text{(2)}$$

$$\text{א. הכיוון: } x = 6.18\text{cm}, \text{ הגובה: } h_F = 1\text{m} \quad \text{(3)}$$

$$\text{ב. הכיוון: } \Delta x = 5.6\text{cm}, \text{ הגובה: } h_F = 0.72\text{m}$$

$$Q = 16\text{J} \quad \text{ד.} \quad v = \sqrt{8} \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{ג.} \quad v = \sqrt{\frac{40}{3}} - \frac{20}{3} h \quad \text{ב.} \quad v_{m_1} \approx 3.65 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{א. (4)}$$

$$v = \sqrt{\frac{2(m_1 - m_2)gh}{m_1 + m_2}} \quad \text{(5)}$$

$$v = \sqrt{4.8\Delta x} \quad \text{ב.} \quad v = \sqrt{6\Delta x} \quad \text{א. (6)}$$

$$|v_p| = |v_i| = |v_0| \quad \text{ב.} \quad h_{\min} = \frac{\frac{1}{2}(m_1 + m_2)v_0^2 + (m_1 - m_2)gh}{(m_1 - m_2)g} \quad \text{א. (7)}$$

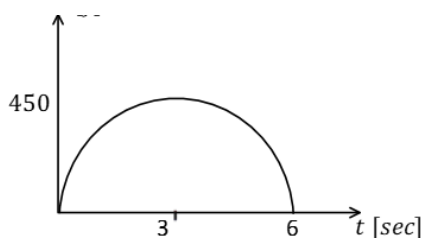
$$\Delta x_{\max} = 4\text{m} \quad \text{ג.} \quad v \approx 2.58 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{ב.} \quad x_0 = 2\text{m} \quad \text{א. (8)}$$

$$v(x=6) = 4.12 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{ב.} \quad v(x=18) = 3.00 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{א. (9)}$$

$$n = 16 \quad \text{ג.} \quad h_{\max} = 2.336\text{m} \quad \text{ב.} \quad h_{\max} = 2.76\text{m} \quad \text{א. (10)}$$

$$450 \quad \text{ג.} \quad 45\text{m} \quad \text{ב.} \quad v_s = 30 \frac{\text{m}}{\text{s}}, \quad t = 3\text{sec} \quad \text{א. (11)}$$

$$-300\text{J} \quad \text{ב.} \quad -450\text{J} \quad \text{א.} \quad \text{ד.} \quad \text{א.} \quad \text{ב.}$$

$$1.4\text{m} \quad \text{ג.} \quad 6,800 \frac{\text{N}}{\text{m}} \quad \text{ב.} \quad 5.83 \frac{\text{m}}{\text{s}} \quad \text{א. (12)}$$

הספק

שאלות

(1) דוגמה 1

- מכונית מתחילה לנסוע ממנוחה ומגיעה למהירות של 100 קמ"ש ב-10 שניות. מסת המכונית היא 1 טון. הניחו כי אין חיכוך עם האוויר.
- א. מהי העבודה שהתבצעה על המכונית?
 ב. מהו ההספק של המנוע בהנחה שהוא קבוע ומנוצל במלואו (הנחה לא נכונה)?

(2) דוגמה 2

- אופנוע נוסע במהירות קבועה של 100 קמ"ש. כנגדו פועל כוח ההתנגדות מהאוויר של 300 ניוטון. מהו ההספק של המנוע, אם נניח שההספק מנוצל במלואו?

(3) הספק ממוצע לשנות מהירות

- איזה כוח קבוע יש להפעיל על מכונית בעלת מסה של 2 טון, כדי לשנות את מהירותה מ- $9 \frac{km}{hr}$ ל- $27 \frac{km}{hr}$ בתוך 4sec?
 מהו ההספק הממוצע של כוח זה?

(4) רכבת צעצוע חשמלית

- רכבת צעצוע חשמלית מורכבת מ 10 קרונות. הקרון הראשון והשני מכילים מנוע חשמלי ושוקלים 2 ק"ג כל אחד. שאר הקרונות עמוסים בצעצועים ושוקלים 3 ק"ג כל אחד. כל אחד מן המנועים מייצר הספק קבוע של 0.2KW.
- א. כמה זמן ייקח לרכבת להגיע למהירות של 10 מטר לשנייה אם התחילה לנוע ממנוחה?
 ב. מהי האנרגיה הקינטית של הקרון הראשון ומהי האנרגיה הקינטית של הקרון השני, כאשר הרכבת נעה במהירות שחישבת בסעיף א'?
 ג. חשב את העבודה שביצע הכוח שפעל בחיבור בין הקרון הראשון לשני על הקרון השני בזמן ההאצה.
 ד. חשב את העבודה שביצע הכוח שפעל בחיבור בין הקרון השני לשלישי על הקרון השלישי בזמן ההאצה.
 ה. הרכבת מגיעה לעלייה עם שיפוע של 2 מעלות, מה צריך להיות ההספק המנועים (בהנחה שהם שווים) על מנת שהרכבת תישאר במהירות קבועה של 10 מטר לשנייה?

5) הספק כאשר נתון המיקום כתלות בזמן

כוח יחיד פועל על גוף שמסתו 4kg, הכוח פועל בכיוון התנועה

והמיקום כתלות בזמן של הגוף הוא: $x(t) = 2 + 3t + t^2$ ביחידות m.k.s.

א. מהי העבודה שמבצע הכוח במשך 3 השניות הראשונות של התנועה?

ב. מהו ההספק של הכוח ב- $t = 2 \text{ sec}$?

תשובות סופיות

$$\Delta E_k \approx 385,800 \text{ j} = W_{\sum \vec{F}} \quad \text{א.} \quad (1) \quad \text{ב. } p = 51.7 \text{ HP}$$

$$p = 11.18 \text{ HP} \quad (2)$$

$$F = 2500 \text{ N}, \quad \bar{p} = 16.76 \text{ HP} \quad (3)$$

$$\Delta t = 3.5 \text{ sec} \quad \text{א.} \quad (4) \quad \text{ב. } E_{k_1=100 \text{ j}} = E_{k_2} \quad \text{ג. } W_{1 \rightarrow 2} = 600 \text{ j}$$

$$W_{3 \rightarrow 2} = 1200 \text{ j} \quad \text{ד.} \quad \text{ה. } p = 97.7 \text{ W}$$

$$W = 144 \text{ j} \quad \text{א.} \quad (5) \quad \text{ב. } p(t=2) = 56 \text{ W}$$

הספק:

שאלות:

1 דוגמה 1

- מכונית מתחילה לנסוע ממנוחה ומגיעה למהירות של 100 קמ"ש ב-10 שניות. מסת המכונית היא 1 טון. הניחו כי אין חיכוך עם האוויר.
- א. מהי העבודה שהתבצעה על המכונית?
- ב. מהו ההספק של המנוע בהנחה שהוא קבוע ומנוצל במלואו (הנחה לא נכונה)?

2 דוגמה 2

- אופנוע נוסע במהירות קבועה של 100 קמ"ש. כנגדו פועל כוח ההתנגדות מהאוויר של 300 ניוטון. מהו ההספק של המנוע, אם נניח שההספק מנוצל במלואו?

3 הספק ממוצע לשנות מהירות

- איזה כוח קבוע יש להפעיל על מכונית בעלת מסה של 2 טון כדי לשנות את מהירותה מ- $9 \frac{\text{km}}{\text{hr}}$ ל- $27 \frac{\text{km}}{\text{hr}}$ בתוך 4 sec?
- מהו ההספק הממוצע של כוח זה?

4 רכבת צעצוע חשמלית

- רכבת צעצוע חשמלית מורכבת מ 10 קרונות. הקרון הראשון והשני מכילים מנוע חשמלי ושוקלים 2 ק"ג כל אחד. שאר הקרונות עמוסים בצעצועים ושוקלים 3 ק"ג כל אחד. כל אחד מן המנועים מייצר הספק קבוע של 0.2KW.
- א. כמה זמן ייקח לרכבת להגיע למהירות של 10 מטר לשנייה, אם התחילה לנוע ממנוחה?
- ב. מהי האנרגיה הקינטית של הקרון הראשון ומהי האנרגיה הקינטית של הקרון השני, כאשר הרכבת נעה במהירות שחישבת בסעיף א'?
- ג. חשב את העבודה שביצע הכוח שפעל בחיבור בין הקרון הראשון לשני על הקרון השני בזמן ההאצה.
- ד. חשב את העבודה שביצע הכוח שפעל בחיבור בין הקרון השני לשלישי על הקרון השלישי בזמן ההאצה.
- ה. הרכבת מגיעה לעלייה עם שיפוע של 2 מעלות, מה צריך להיות ההספק המנועים (בהנחה שהם שווים), על מנת שהרכבת תישאר במהירות קבועה של 10 מטר לשנייה?

5) הספק כאשר נתון מיקום כתלות בזמן

כוח יחיד פועל על גוף שמסתו 4kg , הכוח הפועל בכיוון התנועה והמיקום

כתלות בזמן של הגוף הוא: $x(t) = 2 + 3t + t^2$ ביחידות m.k.s.

א. מהי העבודה שמבצע הכוח במשך 3 השניות הראשונות של התנועה?

ב. מהו ההספק של הכוח ב- $t = 2\text{sec}$?

תשובות סופיות:

- (1) $\Delta E_k \approx 385,800\text{J} = W_{\sum \vec{F}}$ א.   ב. $p = 51.7\text{HP}$
- (2) $p = 11.18\text{HP}$
- (3) $F = 2500\text{N}$, $\bar{p} \approx 16.76\text{HP}$
- (4) $\Delta t = 3.5\text{sec}$ א.   ב. $E_{k_1} = 100\text{J} = E_{k_2}$ ג. $W_{1 \rightarrow 2} = 600\text{J}$
- ד. $W_{3 \rightarrow 2} = 1200\text{J}$ ה. $p = 97.7\text{W}$
- (5) א. $W = 144\text{J}$ ב. $p(t=2) = 56\text{W}$

היבטים פיזיקאליים ברפואה א

פרק 11 - תרגילים לחזרה עד עבודה ואנרגיה כולל

תוכן העניינים

126	1. תנועה בקו ישר -שאלה עם גרף
128	2. תנועה במישור- רקטה ממסתור
129	3. אנרגיות וזריקה משופעת- בוכנה עם קפיץ
130	4. כוח מושך במורד מדרון
131	5. חוק שני וחום- בלאגן שלם

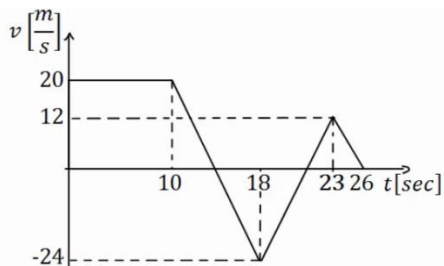
תנועה בקו ישר – שאלה עם גרף:

שאלות:

1) גוף נע לאורך ציר ה- x כך שמהירותו לפי הזמן נתונה בגרף הבא.

הנח שהגוף מתחיל תנועתו מ- $x = 0$.

א. מצא את תאוצת הגוף בזמנים: $t = 2, 12, 17, 20, 24$.

ב. שרטט גרף של תאוצת הגוף כתלות בזמן.

ג. מתי העתק הגוף מקסימלי? ומהו גודלו?

ד. באיזה מהירות קבועה צריך גוף אחר לנוע

על מנת שיעשה את אותו ההעתק הכולל

באותו זמן (26 שניות) כמו הגוף הנ"ל?

ה. רשום משוואת מהירות-זמן עבור הגוף.

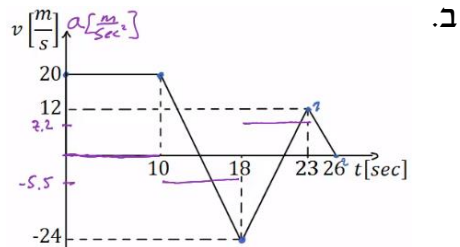
ו. רשום משוואת מיקום-זמן עבור הגוף.

ז. שרטט גרף מיקום-זמן עבור הגוף.

תשובות סופיות:

א. $a(t=2)=0$, $a(t=12)=a(t=17)=-5.5$, $a(t=20)=7.2$, $a(t=24)=-4 \frac{m}{sec^2}$. (1)

ג. בזמן: $t \approx 13.64$, הגודל: $\Delta x_{max} = 236.4m$.

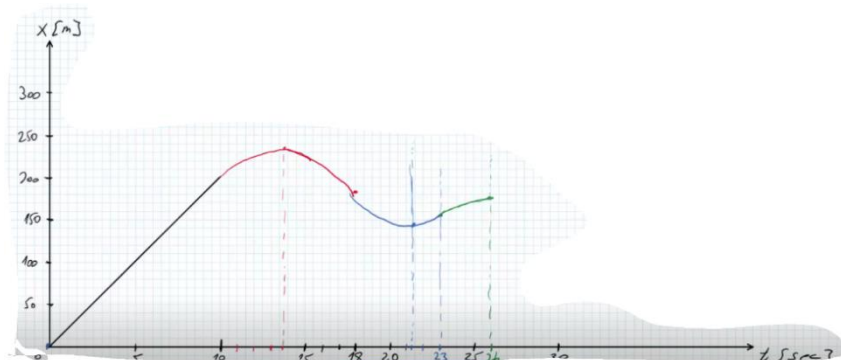
ה.

$$v(t) = \begin{cases} 20 & 0 < t < 10 \\ 20 - 5.5(t - 10) & 10 < t < 18 \\ -24 + 7.2(t - 18) & 18 < t < 23 \\ 12 - 4(t - 23) & 23 < t < 26 \end{cases}$$

ד. $\bar{v} \approx 6.62 \frac{m}{sec}$

ו.

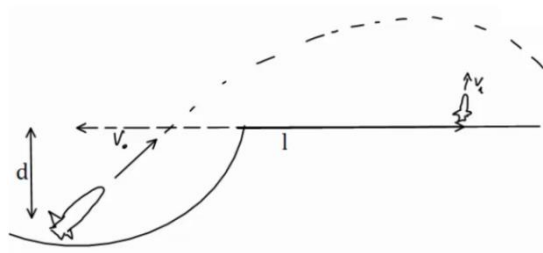
$$x(t) = \begin{cases} 20t & 0 < t < 10 \\ 200 + 20(t - 10) + \frac{1}{2}(-5.5)(t - 10)^2 & 10 < t < 18 \\ 184 + (-24)(t - 18) + \frac{1}{2}7.2(t - 18)^2 & 18 < t < 23 \\ 154 + 12(t - 23) + \frac{1}{2}(-4)(t - 23)^2 & 23 < t < 26 \end{cases}$$

תנועה במישור – רקטה ממסתור:

שאלות:

- (1) רקטה יוצאת מנקודת מסתור במהירות v_0 ובזווית θ ביחס לאופק. גובה המסתור הוא d מטרים מתחת לקרקע. במרחק אופקי l מנקודת הירי של הרקטה, יוצאת רקטה נוספת במהירות v_1 כלפי מעלה. התייחס לפרמטרים בגוף השאלה כנתונים.
- א. מהו גובה הרקטה הראשונה כאשר היא חולפת מעל הרקטה השניה.
 ב. מתי יש לירות את הרקטה השניה על מנת שתפגע ברקטה הראשונה (מספיק להגיע למשוואה ריבועית עם המשתנה והפרמטרים הנתונים).

תשובות סופיות:

$$h = -d + v_0 \sin \theta \cdot \frac{l}{v_0 \cos \theta} - \frac{g}{2} \left(\frac{l}{v_0 \cos \theta} \right)^2 \quad \text{א. (1)}$$

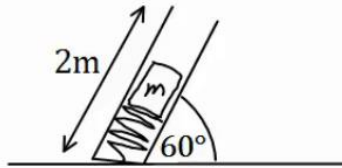
$$h = v_1(t_1 - t_0) - \frac{g}{2}(t_1 - t_0)^2 \quad \text{ב.}$$

אנרגיות וזריקה משופעת – בוכנה עם קפיץ:

שאלות:

- (1) מכניסים מסה 4kg לתוך בוכנה המכילה קפיץ רפוי. אורכו הרפוי של הקפיץ הוא כאורך הבוכנה 2m. הבוכנה נמצאת בזווית 60 מעלות ביחס לקרקע. לוחצים את המסה לתוך הבוכנה כך שהקפיץ מתכווץ 1 מטר ומשחררים. קבוע הקפיץ הוא: $k = 200 \frac{N}{m}$.

- מהי מהירות המסה ביציאה מהבוכנה?
- מהו הגובה המקסימלי אליו תגיע המסה?
- מהו המרחק מתחתית הבוכנה בו תפגע המסה בקרקע?
- מהי מהירות המסה בפגיעה, גודל וכיוון?

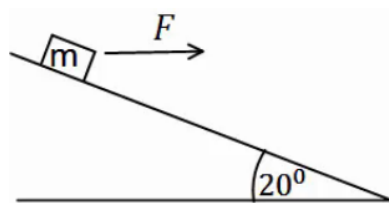
תשובות סופיות:

- (1) א. $v \approx 5.72 \frac{m}{sec}$ ב. $y \approx 2.96m$ ג. $x(t=1.26) \approx 4.6m$
- ד. מהירות: $v_y(t=1.26) = -7.65 \frac{m}{sec}$, גודל: $|\vec{v}| \approx 8.17 \frac{m}{sec}$, כיוון: $\theta = 69.5^\circ$.

כוח מושך במורד מדרון:

שאלות:

- (1) כוח אופקי $F = 30\text{N}$ מושך מסה $M = 4\text{kg}$ במורד מדרון משופע. זווית השיפוע היא 20° . בין המדרון למסה קיים חיכוך קינטי ומקדם החיכוך הוא $\mu_k = 0.2$.
- האם המסה מתנתקת מהמדרון?
  - מהי עבודת הכוח F אם הגוף נע 3 מטרים במורד המדרון?
  - מהי עבודת כוח הכובד באותה הדרך?
  - מהי עבודת החיכוך?
  - מהי עבודת הנורמל?
  - מהו השינוי באנרגיה הקינטית של הגוף?
  - מהי מהירות הגוף בסוף הקטע אם התחיל תנועתו ממהירות של 2 מטרים לשנייה?

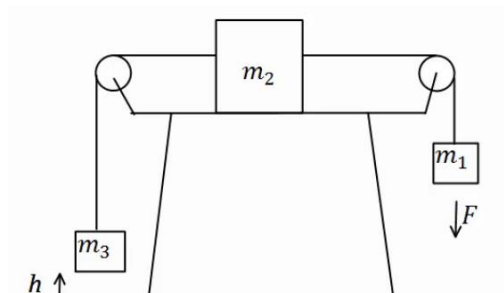
תשובות סופיות:

- (1) א. לא. ב. $W_F = 84.57\text{J}$ ג. $W_g = 41.04$ ד. $W_{fk} \approx -16.4\text{J}$
- ה. $W_N = 0$ ו. $\Delta E_k = 109.21\text{J}$ ז. $v \approx 7.66 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$

חוק שני וחום – בלאגן שלם:

שאלות:

- (1) במערכת הבאה גדלי המסות הן: $m_1 = 1\text{kg}$, $m_2 = 2\text{kg}$, $m_3 = 3\text{kg}$ ברגע $t = 0$.
 המערכת נמצאת במנוחה והגובה של m_3 מעל הקרקע הוא $h = 50\text{cm}$.
 באותו הרגע פועל כוח $F = 32\text{N}$ על m_1 במשך 2 שניות.
 הנח ש- m_2 לא פוגעת באף גלגלת במהלך התנועה ו- m_1 לא פוגעת בקרקע.
 בין m_2 למשטח יש חיכוך ומקדם החיכוך הוא $\mu_k = 0.2$.
- מהי תאוצת המערכת?
  - מהו הגובה המקסימלי אליו מגיעה m_3 ?
  - מתי תפגע m_3 ברצפה?
  - כמה חום נוצר במהלך כל התנועה?

תשובות סופיות:

(1) א. $a = \frac{4}{3} \frac{\text{m}}{\text{sec}^2}$ ב. $h_{\text{max}} \approx 4.06\text{m}$ ג. $t = 4.41\text{sec}$ ד. $Q = 30.44\text{J}$

היבטים פיזיקאליים ברפואה א

פרק 12 - תנועה מעגלית

תוכן העניינים

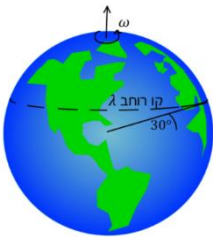
132	1. תיאוריה ודוגמאות.....
(ללא ספר)	2. תאוצה זוויתית .....
136	3. תרגילים נוספים .....

תיאוריה ודוגמאות:

שאלות:

- (1) חישוב מהירות זוויתית של מחוגי שעות
 חשב את המהירות הזוויתית של מחוג השניות,
 מחוג הדקות ומחוג השעות בשעון מחוגים.

- (2) חישוב מהירות זוויתית של כדור הארץ
 א. חשב את המהירות הזוויתית של סיבוב כדור הארץ
 סביב עצמו.
 ב. מהי המהירות הקווית של אדם הנמצא בקו המשווה,
 אם רדיוס כדור הארץ הוא בערך 6,400 ק"מ?
 ג. מהי המהירות הקווית של אדם הנמצא בקו רוחב $\lambda = 30^\circ$?

(3) אבן קשורה לחוט

אבן קשורה לחוט באורך $l = 1.5\text{m}$ ומסתובבת במעגל אופקי עם מהירות

זוויתית של $\omega = 3 \frac{\text{rad}}{\text{sec}}$. התעלם מכוח הכובד. $m = 2\text{kg}$.

א. מהי המהירות הקווית של האבן?

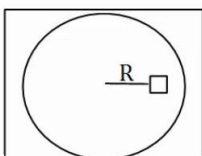
ב. מהי המתוחות בחוט?

(4) מסה על דיסק

מבט תת מימדי

מבט על

מסה M מונחת על דיסק החופשי להסתובב מעל שולחן אופקי.
 המסה נמצאת במרחק R ממרכז הדיסק, ובין המסה למשטח
 יש חיכוך. מסובבים את הדיסק במהירות זוויתית ω
 ונתון כי המסה אינה זזה ביחס לדיסק.

א. האם החיכוך בין הדיסק למסה קינטי או סטטי?

ב. מהו גודלו וכיוונו של כוח החיכוך?

ג. מהי המהירות הזוויתית המקסימלית שבה ניתן לסובב
 את הדיסק ככה שהמסה לא תחליק?

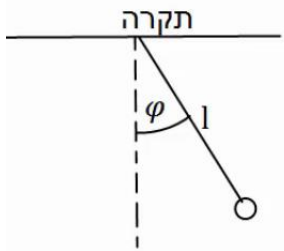
נתון μ_s .

(5) גוף מסתובב במהירות קבועה

גוף מסתובב במעגל בעל רדיוס $R = 3\text{m}$ במהירות קבועה $v = 6 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$.

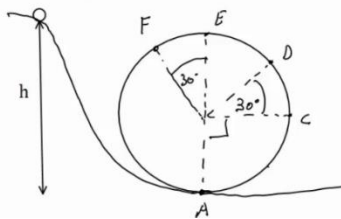
- מהי המהירות הזוויתית של הגוף?
- מהי התדירות וזמן המחזור של הגוף?
- כמה זמן לקח לגוף לעשות שניים וחצי סיבובים?

(6) מטוטלת אופקית

מטוטלת באורך $l = 2\text{m}$ תלויה מהתקרה ומסתובבת במעגל אופקי. זווית החוט עם האנך לתקרה היא $\varphi = 30^\circ$ והיא קבועה במהלך התנועה. מצא את זמן המחזור ותדירות הסיבוב של המטוטלת, אם ידוע שהתנועה קצובה.

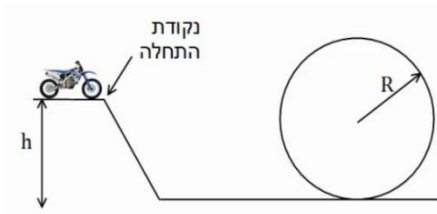
(7) כדור בלופ

כדור קטן מאוד מתחיל להתגלגל ממנוחה מגובה $h = 6\text{m}$ ונכנס לתוך מעגל אנכי. נתון שהכדור משלים סיבוב ואין חיכוך בינו לבין הרצפה. רדיוס המעגל הוא $R = 2\text{m}$.

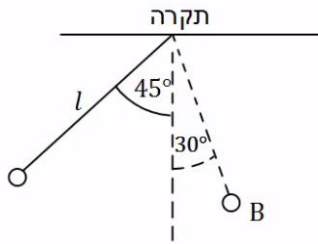
- מצא את מהירות הכדור בכל הנקודות באיור. (רמז: שימור אנרגיה).
- מצא את התאוצה הרדיאלית של הכדור באותן נקודות.
- מצא את התאוצה בכיוון המשיק באותן נקודות.
- מצא את גודל התאוצה הכוללת באותן נקודות.

(8) רוכב אופנוע במעגל אנכי

רוכב אופנוע מתחיל תנועתו מנקודת ההתחלה שבציר. מהי המהירות ההתחלתית המינימלית הנדרשת עבור הרוכב, כך שיוכל להשלים את הסיבוב האנכי?

הנח שהרוכב אינו משתמש במנוע לאחר נקודת ההתחלה. נתון: h, R .

9) כוחות במטוטלת

מטוטלת משוחררת ממנוחה מזווית של 45° מעלות.

אורך החוט הוא l והמסה היא m .

א. מהי מהירות המסה בתחתית המסלול?

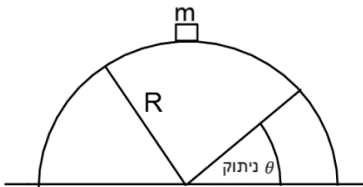
ב. מהי המתחיות בחוט ברגע זה?

ג. מהי מהירות המסה בנקודה B הנמצאת

בזווית 30° מעלות?

ומהי המתחיות בחוט באותה נקודה?

ד. מהי המתחיות בחוט בשיא הגובה וברגע השחרור?

10) קופסה מחליקה על גבעה מעגלית

קופסה במסה m מונחת על ראש גבעה בצורת

חצי מעגל ברדיוס R .

הקופסה מתחילה להחליק לאחד הצדדים

ממנוחה כאשר אין חיכוך בינה לבין הגבעה.

מצא באיזה זווית הקופסה תתנתק מהגבעה.

תשובות סופיות:

$$(1) \quad \text{מחוג שניות: } 0.105 \frac{\text{rad}}{\text{sec}}, \text{ מחוג דקות: } 1.75 \cdot 10^{-3} \frac{\text{rad}}{\text{sec}}, \text{ מחוג שעות: } 7.27 \cdot 10^{-5} \frac{\text{rad}}{\text{sec}}$$

$$(2) \quad \text{א. } 7.27 \cdot 10^{-5} \frac{\text{rad}}{\text{sec}} \quad \text{ב. } 465 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{ג. } 400 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$$

$$(3) \quad \text{א. } |\vec{v}| = \omega R = 4.5 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{ב. } T \approx 27 \text{N}$$

$$(4) \quad \text{א. סטטי.} \quad \text{ב. } f_s = M\omega^2 R \quad \text{ג. } \omega_{\max} = \sqrt{\frac{\mu_s g}{R}}$$

$$(5) \quad \text{א. } \omega = 2 \cdot \frac{1}{\text{sec}} \quad \text{ב. תדירות: } f \approx 0.32 \cdot \frac{1}{\text{sec}} \quad \text{זמן מחזור: } T = \pi \text{ sec} \quad \text{ג. } t \approx 7.85 \text{ sec}$$

$$(6) \quad \text{תדירות: } f \approx 0.382 \frac{1}{\text{sec}} \quad \text{זמן מחזור: } T = 2.61 \text{ sec}$$

$$(7) \quad \text{א. } v_A \approx 10.95 \frac{\text{m}}{\text{sec}}, v_C \approx 8.94 \frac{\text{m}}{\text{sec}}, v_D \approx 7.975 \frac{\text{m}}{\text{sec}}, v_E \approx 6.32 \frac{\text{m}}{\text{sec}}, v_F \approx 6.73 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$$

$$\text{ב. } a_r = \frac{v^2}{R} \quad \text{וכן, לפי הנוסחה } a_{r_A} = 60 \frac{\text{m}}{\text{sec}^2}, a_{r_B} = 40 \frac{\text{m}}{\text{sec}^2}$$

$$\text{ג. } a_{\theta_A} = 0, a_{\theta_C} = -g, a_{\theta_D} = -10 \cdot \frac{\sqrt{3}}{2} \frac{\text{m}}{\text{sec}^2}, a_{\theta_E} = 0, a_{\theta_F} = 5 \frac{\text{m}}{\text{sec}^2}$$

$$\text{ד. } |\vec{a}| = \sqrt{a_x^2 + a_y^2} = \sqrt{a_r^2 + a_\theta^2}$$

$$(8) \quad v_{\min} = \sqrt{gR}$$

$$(9) \quad v = \sqrt{0.58gl} \quad \text{א.} \quad T = 1.58 \text{mg} \quad \text{ב.} \quad v_B = \sqrt{0.32gl}, T_B = 1.19 \text{mg} \quad \text{ג.}$$

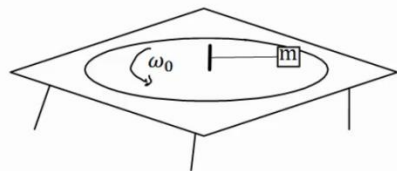
$$\text{ד. } T = \frac{1}{\sqrt{2}} \text{mg}$$

$$(10) \quad \theta = 41.8^\circ$$

תרגילים נוספים:

שאלות:

(1) מסה על דיסק קשורה בחוט

מסה m נמצאת על דיסק המסתובב על גבי שולחן. המסה קשורה בחוט למוט במרכז השולחן. המוט מסתובב ביחד עם כל הדיסק. נתון כי המסה מסתובבת עם הדיסק במהירות זוויתית ω_0 .

מהי המתיחות בחוט אם אורכו L ?

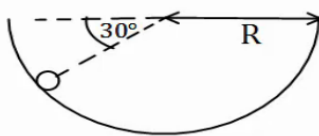
(2) קרוסלה בלונה פארק

במתקן בלונה פארק ישנה קרוסלה מסתובבת אליה קשורים כבלים עם כסאות, ראה תמונה. רדיוס "הכתר" הוא $R = 5\text{m}$ אורך כל כבל הוא $l = 4\text{m}$. הזווית ביחס לאנך לרצפה בה נטוי כל כבל היא 40° מעלות.

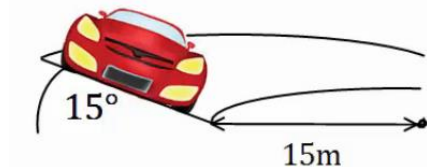
כמה זמן לוקח לקרוסלה להשלים סיבוב? שים לב שרדיוס הכתר הוא לא רדיוס הסיבוב.

(3) כדור בקערה כדורית

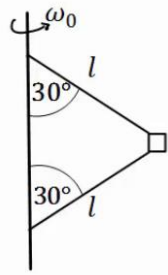
כדור קטן מונח בתוך קערה חצי כדורית בעלת רדיוס R . מניחים את הכדור בזווית של 30° מעלות ביחס לאופק ונותנים לו מהירות התחלתית לתוך הדף. מהו גודל המהירות ההתחלתית הדרוש, כך שהכדור יישאר בתנועה מעגלית בגובה קבוע?

(4) מכונית במחלף

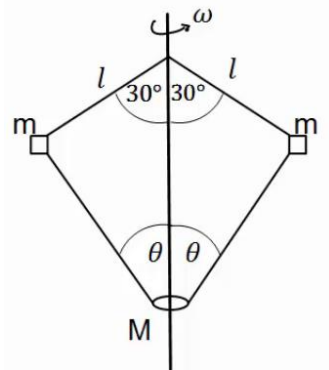
מכונית נוסעת על מחלף משופע. זווית השיפוע של המחלף היא 15° מעלות. רדיוס הסיבוב של המחלף הוא 15 מטרים. אם נניח שלמכונית אין חיכוך עם הכביש, מה המהירות בה צריכה לנסוע המכונית על מנת לא להחליק?

(5) מסה קשורה לעמוד מסתובב

בציור הבא מסה m קשורה דרך שני חוטים למוט, המסתובב במהירות זוויתית נתונה ω_0 . אורך החוטים זהה ונתון l . הזווית של החוטים עם המוט היא 30° מעלות. מהי המתחחות בכל חוט?

(6) שתי מסות קשורות למוט מסתובב וחרוז

בציור הבא 2 מסות זהות $m = 200g$ קשורות למוט מסתובב, באמצעות חוטים באורך $l = 20cm$. המסות קשורות גם לחרוז בעל מסה $M = 0.5kg$, באמצעות שני חוטים נוספים באורך לא ידוע. החרוז חופשי לנוע לאורך המוט. המוט מסתובב במהירות זוויתית $\omega = 20 \frac{rad}{sec}$ וכל המערכת איתו. הזוויות של החוטים עם המוט נתונות באיור. מהי המתחחות בכל חוט ומהי הזווית θ ?

(7) מסה על שולחן מסתובב קשורה לשתי מסות

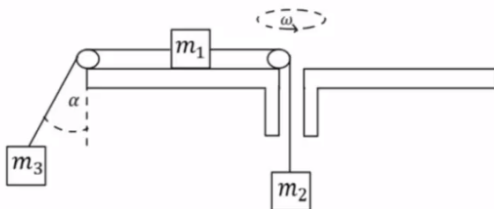
גוף שמסתו $m_1 = 5kg$ מונח על דיסק חלק המסתובב במהירות זוויתית $\omega = 2 \frac{rad}{sec}$. הגוף קשור מצד אחד למסה $m_2 = 3kg$ באמצעות חוט העובר דרך חור במרכז הדיסק. מצד שני הגוף קשור למסה $m_3 = 1kg$ באמצעות חוט היוצא מקצה הדיסק בזווית α , לא ידועה, ביחס לאנך מהדיסק. רדיוס הסיבוב של כל אחד מהגופים קבוע. נתון כי הרדיוס של m_1 הוא $R_1 = 0.3m$.

א. ציירו את הכוחות הפועלים על כל גוף בנפרד.

ב. מהי המתחחות בכל חוט?

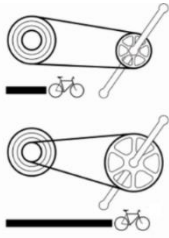
ג. מהי הזווית α ?

ד. מהו R_3 ?

8) הילוכי אופניים

הילוכים של אופניים מורכבים משני גלגלי שיניים ברדיוסים שונים ושרשרת המקיפה את שני הגלגלים. כאשר השרשרת מתוחה האורך שלה קבוע. מצאו את הקשר בין מהירות הסיבוב של גלגלי השיניים אם הרדיוסים שבהם מקיפה השרשרת כל אחד מהגלגלים ידועים.

9) חוט נקרע במעגל אנכי גבוה*

כדור קטן שמסתו m קשור לקצהו של חוט שאורכו l . הכדור מסתובב במעגל אנכי שמרכזו בגובה $2l$ מעל הרצפה. כאשר החוט מתוח והכדור נמצא אנכית מעל ציר סיבוב מעניקים לו מהירות אופקית v_0 .

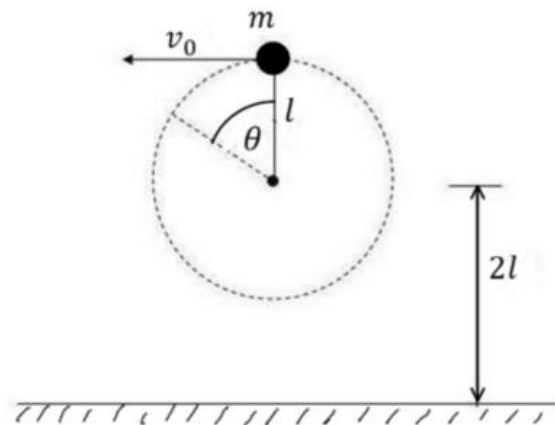
א. מה המהירות המינימלית v_0 הנדרשת כדי שהכדור יבצע תנועה מעגלית שלמה?

ב. מעניקים לכדור מהירות התחלתית: $v_0 = 1.5\sqrt{gl}$.

אם החוט נקרע ברגע שמתחילתו עולה על $5.25mg$ מצאו את הזווית θ שבה יקרע החוט.

ג. מה המהירות הכדור ברגע שהחוט נקרע, אם נתון ש: $l = 2m$?

ד. תוך כמה זמן מרגע קריעת החוט יפגע הכדור ברצפה?

תשובות סופיות:

$$T = m\omega_0^2 L \quad (1)$$

$$t \approx 5.98 \text{ sec} \quad (2)$$

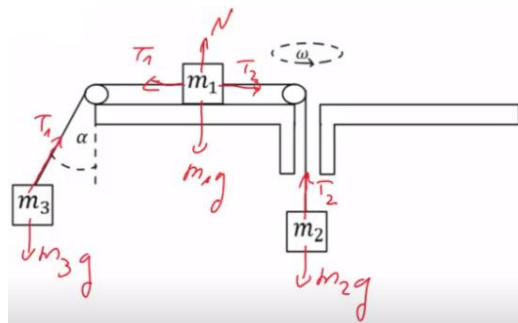
$$v_0 = \sqrt{\frac{3}{2}} Rg \quad (3)$$

$$v \approx 6.34 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad (4)$$

$$T_1 = \frac{1}{2} m\omega_0^2 l + \frac{1}{\sqrt{3}} mg, \quad T_2 = \frac{1}{2} \left(m\omega_0^2 l - \frac{2}{\sqrt{3}} mg \right) \quad (5)$$

$$T_1 \approx 5.2 \text{ N}, \quad T_2 \approx 5.95 \text{ N}, \quad \theta \approx 65.16^\circ \quad (6)$$

$$T_1 = 24 \text{ N}, \quad T_2 = 30 \text{ N} \quad \text{ב.} \quad \text{א.} \quad (7)$$

$$R_3 \approx 5.5 \text{ m} \quad \text{ד.}$$

$$\alpha \approx 65^\circ \quad \text{ה.}$$

$$\frac{\omega_1}{\omega_2} = \frac{r_2}{r_1} \quad (8)$$

$$0.3 \text{ sec} \quad \text{ז.}$$

$$10 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{ח.}$$

$$110^\circ \quad \text{ט.}$$

$$\sqrt{gl} \quad \text{י.} \quad (9)$$

היבטים פיזיקאליים ברפואה א

פרק 13 - מתקף ותנע

תוכן העניינים

140	1. מתקף
141	2. תנע ושימור תנע
145	3. התנגשות אלסטית
146	4. התנגשות פלסטית ורתע
147	5. מקרים מיוחדים
148	6. תרגילים נוספים

מתקף:

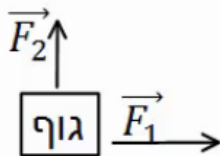
שאלות:

(1) שחקן בועט בכדור

שחקן כדורגל בועט בכדור, הכוח הממוצע שמפעיל השחקן הוא 100 ניוטון בכיוון ציר ה- x .
 זמן המגע של השחקן עם הכדור הוא 0.2 שניות.
 חשב את המתקף שהפעיל השחקן על הכדור.

(2) חישוב מתקף כולל

בציור הבא נתון גוף שפועלים עליו שני כוחות: $\vec{F}_1 = 2\hat{x}$, $\vec{F}_2 = 3\hat{y}$.

זמן הפעולה של שני הכוחות הוא: $\Delta t = 0.5 \text{ sec}$.

א. חשב את המתקף של כל כוח בנפרד.

ב. מצא את וקטור המתקף הכולל. מהו גודלו וכיוונו?

ג. חשב את שקול הכוחות הפועל על הגוף ומצא

באמצעות שקול הכוחות את גודל המתקף הכולל.

תשובות סופיות:

$$\vec{J} = 20\text{N}\hat{x} \quad (1)$$

$$\vec{J}_1 = 1 \cdot \hat{x}, \vec{J}_2 = 1.5 \cdot \hat{y} \quad (2)$$

ב. $(1, 1.5)$, גודל: $|\vec{J}_T| \approx 1.8\text{N}\cdot\text{sec}$, כיוון: $\theta \approx 56.31^\circ$.

ג. $\sum \vec{F} = 2\hat{x} + 3\hat{y}$, גודל: $|\vec{J}_T| \approx 1.8\text{N}\cdot\text{sec}$.

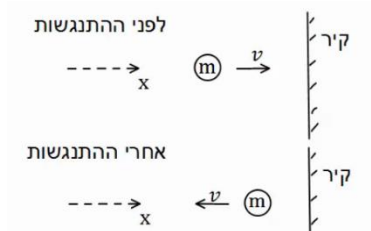
תנע ושימור תנע:

שאלות:

1) כדור מתנגש בקיר

כדור בעל מסה $m = 0.5\text{kg}$ נע במהירות $v = 5 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$ בכיוון ציר ה- x .

ברגע מסויים הכדור מתנגש בקיר וחוזר חזרה באותה מהירות. התעלם מכוח הכובד.

א. מהו התנע של הכדור לפני ההתנגשות?

ב. מהו התנע של הכדור לאחר ההתנגשות?

ג. מהו השינוי בתנע?

ד. מהו המתקף שהפעיל הקיר על הכדור?

ה. מהו הכוח הנורמלי הממוצע שהפעיל הקיר

על הכדור, אם משך זמן ההתנגשות היה 0.2 שניה.

2) כדור מתנגש בקיר משופע

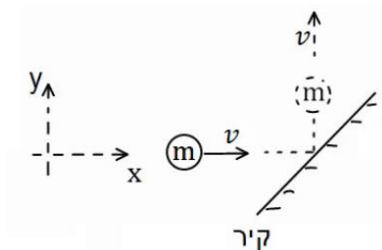
כדור בעל מסה $m = 0.2\text{kg}$ נע במהירות $v = 3 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$ בכיוון ציר ה- x .

ברגע מסויים הכדור מתנגש בקיר משופע.

לאחר ההתנגשות הכדור נע בכיוון החיובי של ציר

ה- y באותו גודל של מהירות.

התעלם מכוח הכובד.

א. מהו התנע של הכדור לפני ההתנגשות?

ב. מהו התנע של הכדור לאחר ההתנגשות?

ג. מהו השינוי בתנע?

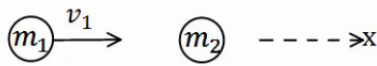
ד. מהו המתקף שהפעיל הקיר על הכדור?

ה. מהו הכוח הנורמלי הממוצע שהפעיל הקיר על הכדור,

אם משך זמן ההתנגשות היה 0.1 שנייה?

(3) כדור מתנגש בכדור במנוחה

כדור 1 בעל מסה $m_1 = 2\text{kg}$ נע במהירות $v_1 = 20 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$ בכיוון ציר ה- x .

ברגע מסוים הכדור פוגע בכדור 2 הנמצא במנוחה.

מסת הכדור השני היא $m_2 = 3\text{kg}$.

לאחר הפגיעה, כדור 1 ממשיך במהירות $u_1 = 5 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$ בכיוון החיובי של ציר ה- x .

- מהו התנע הכולל לפני ההתנגשות?
- השתמש בחוק שימור התנע ומצא את מהירותו של כדור 2 לאחר ההתנגשות.
- מהו המתקף שפעל על כדור 1?
- מהו המתקף שפעל על כדור 2?
- מהו המתקף שפעל על כל המערכת?

(4) שני כדורים נעים אחד כלפי השני

שני כדורים נעים אחד כלפי השני ומתנגשים ברגע מסוים. מסות הכדורים והמהירות שלהם לפני ההתנגשות

הן: $v_1 = 10 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$, $v_2 = 15 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$, $m_1 = 4\text{kg}$, $m_2 = 3\text{kg}$.

מהירותו של כדור 2 לאחר ההתנגשות היא: $u_2 = 12 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$, בכיוון הפוך למהירותו לפני ההתנגשות.

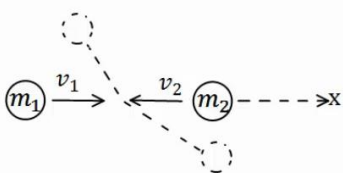
הנח שההתנגשות היא מצחית (כלומר, שהכדורים נשארים על אותו ציר לאחר ההתנגשות).

- מהו התנע הכולל לפני ההתנגשות?
- השתמש בחוק שימור התנע ומצא את מהירותו של כדור 1 לאחר ההתנגשות.
- מהו המתקף שפעל על כדור 1?
- מהו המתקף שפעל על כדור 2?
- מהו המתקף שפעל על כל המערכת?

(5) התנגשות דו-מימדית

שני כדורים נעים אחד כלפי השני על ציר ה- x .

מהירויות הכדורים ומסותיהן הן: $v_1 = 10 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \hat{x}$, $v_2 = -5 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \hat{x}$, $m_1 = 3\text{kg}$, $m_2 = 4\text{kg}$.

הכדורים מתנגשים ולאחר ההתנגשות כדור אחד נע

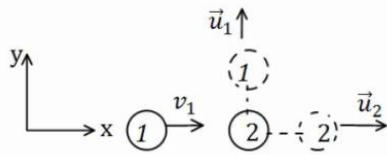
בזווית של 30 מעלות מתחת לציר ה- x וכדור 2 נע

בזווית של 120 מעלות עם ציר ה- x החיובי.

- מצא את גודל מהירויות הכדורים לאחר ההתנגשות.
- מה המתקף שפעל על כל כדור?

6 איזה התנגשות אפשרית

כדור מספר 1 נע במהירות חיובית על ציר ה- x .
ברגע מסוים הוא מתנגש בכדור מספר 2 הנמצא במנוחה.
נתון כי לאחר ההתנגשות מהירותו של כדור 2

היא בכיוון ציר ה- x .

א. האם יתכן כי מהירותו של כדור 1

לאחר ההתנגשות היא רק בכיוון ציר ה- y ?

ב. האם יתכן כי מהירותו לאחר ההתנגשות

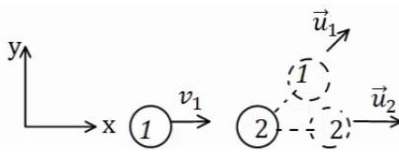
היא בזווית של 30 מעלות עם ציר ה- x ?

ג. האם יתכן שכדור מספר 1 נע בכיוון החיובי

של ציר ה- x לאחר ההתנגשות?

ד. האם יתכן כדור מספר 1 נע בכיוון השלילי של ציר ה- x לאחר ההתנגשות?

ה. האם יתכן ששני הכדורים נעים בכיוון השלילי של ציר ה- x לאחר ההתנגשות?

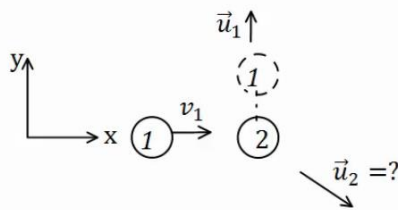

7 מציאת המהירות של כדור 2

כדור מספר 1 נע בכיוון החיובי של ציר ה- x .

מסתו היא $m_1 = 3\text{kg}$ ומהירותו היא $v_1 = 12 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \hat{x}$.

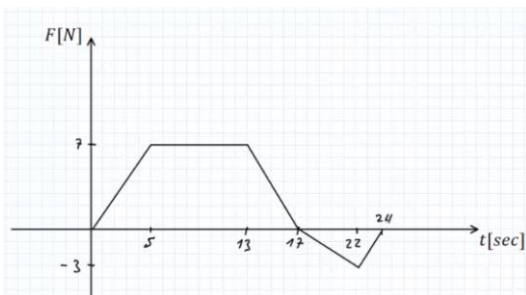
הכדור פוגע בכדור מספר 2 שמסתו היא $m_2 = 4\text{kg}$
הנמצא במנוחה.

מהירותו של כדור 1 לאחר ההתנגשות היא $u_1 = 8 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$ (בכיוון ציר ה- y החיובי בלבד).

א. מצא את וקטור המהירות של כדור 2 לאחר ההתנגשות.

ב. מהו גודלה של המהירות ומהו כיוונה?

8 גרף של כוח כתלות בזמן

גוף בעל מסה של 2kg נע לאורך קו ישר

בהשפעת כוח המשתנה בזמן.

גודלו של הכוח כתלות בזמן נתון בגרף.

הגוף התחיל תנועתו ממנוחה.

א. מצא את המתקף שפעל על הגוף עד

ל- $t = 17\text{sec}$, מהי מהירות הגוף באותו הרגע?

ב. מצא את המתקף שפעל על הגוף עד לרגע $t = 24\text{sec}$, מהי מהירות הגוף

באותו הרגע?

ג. מהו המתקף שפעל על הגוף במשך הזמן $17\text{sec} < t < 24\text{sec}$?

מה משמעות הסימן של המתקף?

תשובות סופיות:

$$(1) \quad \vec{p} = 2.5\text{kg} \frac{\text{m}}{\text{sec}} \hat{x} \quad \text{א.} \quad \vec{p} = -2.5\text{kg} \frac{\text{m}}{\text{sec}} \hat{x} \quad \text{ב.} \quad \Delta \vec{p} = -5\text{kg} \frac{\text{m}}{\text{sec}} \hat{x} \quad \text{ג.}$$

$$\vec{J}_T = \vec{J}_N = \Delta \vec{p} = -2.5\text{kg} \frac{\text{m}}{\text{sec}} \hat{x} \quad \text{ד.} \quad \vec{N} = -25\text{kg} \frac{\text{m}}{\text{sec}^2} \hat{x} = -25\text{N} \hat{x} \quad \text{ה.}$$

$$(2) \quad \vec{p} = 0.6\text{kg} \frac{\text{m}}{\text{sec}} \hat{x} \quad \text{א.} \quad \vec{p} = 0.6\text{kg} \frac{\text{m}}{\text{sec}} \hat{y} \quad \text{ב.} \quad (-0.6, 0.6) \quad \text{ג.}$$

$$\vec{J}_N = (-0.6, 0.6)\text{kg} \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{ד.} \quad \vec{N} = (-6, 6)\text{N} \quad \text{ה.}$$

$$(3) \quad \vec{p}_T = 40\hat{x}\text{N} \cdot \text{sec} \quad \text{א.} \quad \vec{u}_2 = 10 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \hat{x} \quad \text{ב.} \quad \vec{J}_{T1} = -30\hat{x}\text{N} \cdot \text{sec} \quad \text{ג.}$$

$$\vec{J}_{T2} = 30\hat{x}\text{N} \cdot \text{sec} \quad \text{ד.} \quad 0 \quad \text{ה.}$$

$$(4) \quad \vec{p}_T = -5\hat{x}\text{N} \cdot \text{sec} \quad \text{א.} \quad u_1 = -10.25 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{ב.} \quad \vec{J}_1 = -81\hat{x}\text{N} \cdot \text{sec} \quad \text{ג.}$$

$$\vec{J}_2 = 81\hat{x}\text{N} \cdot \text{sec} \quad \text{ד.} \quad 0 \quad \text{ה.}$$

$$(5) \quad u_1 = 5.78 \frac{\text{m}}{\text{sec}}, u_2 = 2.5 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{א.} \quad \vec{J}_1 = (-14.97, -8.67) \quad \text{ב.}$$

$$(6) \quad \text{א. לא.} \quad \text{ב. לא.} \quad \text{ג. כן.} \quad \text{ד. כן.} \quad \text{ה. לא.}$$

$$(7) \quad \vec{u}_2 = (9, -6) \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{א.} \quad \text{ב. גודל: } |\vec{u}_2| \approx 10.82 \frac{\text{m}}{\text{sec}}, \text{ כיוון: } \theta = 33.69^\circ.$$

$$(8) \quad J = 87.5\text{N} \cdot \text{sec}, v_F(t=17\text{sec}) = 43.75 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{א.}$$

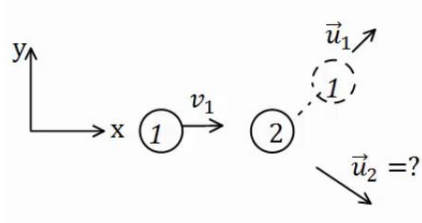
$$\text{ב.} \quad J = 77\text{N} \cdot \text{sec}, v(t=24\text{sec}) = 38.5 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$$

ג. $J_{17 < t < 24} = -10.5$, המשמעות של הסימן שהכוח שמפעיל את המתקף פועל בכיוון השלילי.

התנגשות אלסטית:

שאלות:

(1) התנגשות אלסטית

כדור בעל מסה $m_1 = 2\text{kg}$ פוגע בכדור שני הנמצא במנוחה. מהירותו של הכדור הראשון לפני ההתנגשות היא $v_1 = 20 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$.

נתון כי מהירותו של הכדור הראשון לאחר ההתנגשות היא $u_1 = 10 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$ בזווית של 45 מעלות ביחס לכיוון פגיעתו.

מצא את מהירות הכדור השני ומסתו, אם ידוע שההתנגשות היא אלסטית.

(2) התנגשות אלסטית מצחית

גוף בעל מסה $m_1 = 5\text{kg}$ נע על ציר ה- x ומתנגש בגוף אחר בעל מסה $m_2 = 8\text{kg}$, הנע על ציר ה- x גם כן.

מהירויות הגופים לפני ההתנגשות הן: $v_1 = 20 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \hat{x}$, $v_2 = 5 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \hat{x}$. בהתאמה.

ידוע שההתנגשות היא פלסטית ומצחית. מצא את מהירויות הגופים לאחר ההתנגשות.

תשובות סופיות:

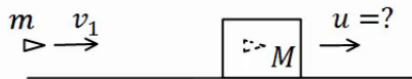
$$(1) \text{ מסה: } m_2 \approx 1.45\text{kg}, \text{ מהירות: } u_{2y} = -9.75 \frac{\text{m}}{\text{sec}}, u_{2x} = 17.86 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$$

$$(2) u_2 \approx 16.54 \frac{\text{m}}{\text{sec}}, u_1 = 1.54 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$$

התנגשות פלסטית ורתע:

שאלות:

(1) קליע נתקע בבול עץ

קליע נע במהירות $v_1 = 100 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$ לעבר בול עץ

הנמצא במנוחה. הקליע חודר לבול העץ ונתקע בתוכו.
 מסת הקליע היא $m = 20 \text{ gr}$ ומסת בול העץ היא $M = 5 \text{ kg}$.
 מצא את המהירות המשותפת של הגופים לאחר הפגיעה.

(2) קליע נורה מרובה

כדור נורה מרובה הנמצא במנוחה.

מהירות הכדור לאחר הירי היא $u_1 = 100 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$, ומסת הכדור היא $m = 20 \text{ gr}$.

מהי מהירות הרובה, אם מסת הרובה היא $M = 3 \text{ kg}$?

(3) טיל מתפרק

טייל טס באוויר במהירות $v = 540 \frac{\text{km}}{\text{hr}}$ בקו ישר, מסת הטייל היא $M = 50 \text{ kg}$.

ברגע מסוים הטייל מתפוצץ לשני חלקים. מסת החלק הראשון היא $m_1 = 20 \text{ kg}$.
 מצא את מהירות החלק השני במקרים הבאים:

א. מהירות החלק הראשון היא $u_1 = 72 \frac{\text{km}}{\text{hr}}$ בכיוון הפוך לכיוון אליו נע

הטייל לפני הפיצוץ.

ב. מהירות החלק הראשון היא $u_1 = 360 \frac{\text{km}}{\text{hr}}$ בכיוון 30 מעלות

מתחת לכיוון אליו עף הטייל לפני הפיצוץ.

תשובות סופיות:

$$u = \frac{2}{5} \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad (1)$$

$$u_2 = -\frac{2}{3} \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad (2)$$

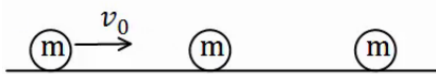
$$u_2 = 948 \frac{\text{km}}{\text{hr}} \quad \text{א.} \quad (3) \quad \text{ב.} \quad u_{2x} \approx 192.3 \frac{\text{m}}{\text{sec}}, \quad u_{2y} = 33.34 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$$

מקרים מיוחדים:

שאלות:

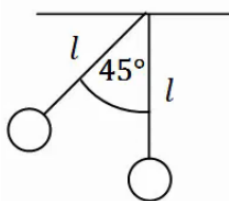
1 פגיעה כפולה

- שלושה כדורים זהים נמצאים על מישור אופקי חלק. הכדור השמאלי נע במהירות v_0 כלפי הכדור האמצעי. מצא את מהירויות כל אחד מהגופים לאחר כל התנגשות, אם:
- כל ההתנגשויות הן אלסטיות מצחיות.
  - כל ההתנגשויות הן פלסטיות.

2 מטוטלת פוגעת במטוטלת

- שני כדורים זהים תלויים באמצעות חוטים בעלי אורך זהה l . מסיתים את הכדור השמאלי בזווית של 45° מעלות ומשחררים אותו ממנוחה.

- מהי מהירותו רגע לפני הפגיעה בכדור הימני?
- מהי מהירות הכדור השמאלי לאחר הפגיעה אם ההתנגשות היא אלסטית?
- מהי הזווית המקסימלית אליה יגיע הכדור לאחר הפגיעה?
- מה יקרה לאחר מכן?
- חזור על סעיפים ב', ג' אם ההתנגשות היא פלסטית.

3 מקדם תקומה

- גוף בעל מסה m נע במהירות v על משטח אופקי חלק ומתנגש בגוף בעל מסה $3m$ הנמצא במנוחה. נתון כי ההתנגשות חד ממדית ומקדם התקומה הוא 0.8 . מצא את מהירות הגופים לאחר ההתנגשות.

תשובות סופיות:

- 1 א. הכדור הראשון והשני מהירותם 0 , והכדור השלישי מהירותו v_0 .

ב. $\tilde{u} = \frac{v_0}{3}$

2 א. $v = \sqrt{0.58gl}$ ב. $u_2 = v = \sqrt{0.58gl}$ ג. $\theta_{\max} = 45^\circ$

- ד. התהליך חוזר על עצמו לנצח.
ה. (א) $\theta \approx 21.95^\circ$, (ב) $u = \frac{1}{2}v$

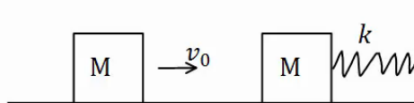
3 $u_1 = -0.35v$, $u_2 = 0.45v$

תרגילים נוספים:

שאלות:

(1) שתי מסות וקפיץ

מסה M נעה במהירות v_0 ומתנגשת במסה M נוספת הנמצאת במנוחה. המסה הנוספת מחוברת לקפיץ רפוי. קבוע הקפיץ, המהירות ההתחלתית והמסות נתונים.

מצא את הכיוון המקסימלי, אם:

א. ההתנגשות היא פלסטית.

ב. ההתנגשות אלסטית.

ג. חשב את המתקף שפעל על כל גוף בכל אחד מהמקרים.

(2) שלושה כדורים

שלושה כדורים מונחים על משטח אופקי חלק כפי שמתואר באיור.

הכדור השמאלי בעל מסה $3m$ נע במהירות v ומתנגש התנגשות אלסטית בכדור בעל מסה m הנמצא במנוחה. שתי שניות לאחר מכן מתנגש הכדור בעל מסה m בכדור בעל מסה $5m$ הנמצא במנוחה התנגשות פלסטית.

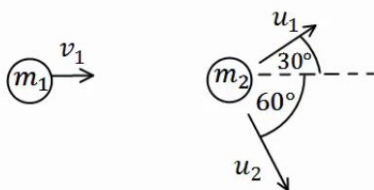
א. מהי מהירות הכדורים m ו- $3m$ לאחר ההתנגשות הראשונה?

ב. מהי המהירות המשותפת של הכדורים m ו- $5m$ לאחר ההתנגשות השנייה?

ג. כמה זמן חלף מרגע ההתנגשות הראשונה עד לרגע ההתנגשות השלישית,

זו של הכדור $3m$ בכדורים הדבוקים?

(3) איבוד אנרגיה

כדור בעל מסה $m_1 = 2\text{kg}$ ומהירות $v_1 = 10 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$,

מתנגש בכדור בעל מסה $m_2 = 3\text{kg}$ הנמצא במנוחה.

לאחר ההתנגשות, הכדור הראשון נע בכיוון 30°

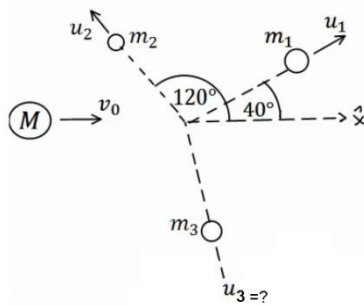
מעלות מעל לכיוון הפגיעה, והכדור השני נע בזווית 60° מעלות מתחת לכיוון הפגיעה (ראה איור).

א. מצא את מהירות הגופים לאחר ההתנגשות.

ב. האם ההתנגשות אלסטית?

אם לא, כמה אנרגיה אבדה בהתנגשות?

(4) פצצה

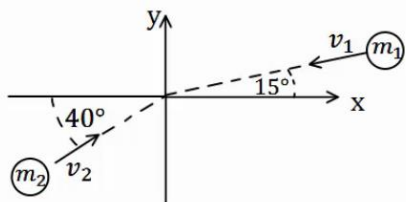
פצצה בעלת מסה $M = 13\text{kg}$ נעה באוויר במהירות קבועה $v_0 = 100 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$. ברגע מסוים הפצצה מתפוצצת לשלושה חלקים קטנים יותר. מסת החלק הראשון היא $m_1 = 4\text{kg}$ והוא נע במהירות $u_1 = 80 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$ בזווית של 40° מעלות ביחס לכיוון המקורי.

מסת החלק השני היא $m_2 = 2\text{kg}$ והוא נע במהירות $u_2 = 10 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$ בזווית של 120° מעלות ביחס לכיוון המקורי. מסת החלק השלישי היא 7kg . מצא את מהירות החלק השלישי.

(5) שני גופים שני מימדים

שני גופים, בעלי מסות: $m_1 = 2\text{kg}$, $m_2 = 3\text{kg}$, נעים לכיוון הראשית.

מהירויות הגופים הן: $v_1 = 20 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$, $v_2 = 10 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$, בהתאמה, וכיוונם נתון באיור.

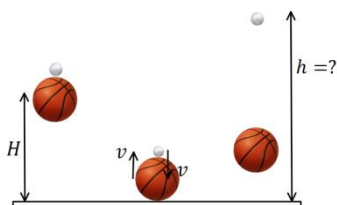

הגופים מתנגשים בראשית. מצא את מהירות הגופים לאחר ההתנגשות, אם:

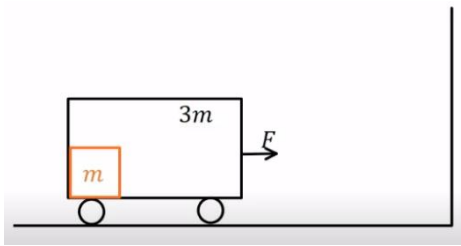
- ההתנגשות היא פלסטית.
- ההתנגשות היא אלסטית, והגוף נע בכיוון החיובי של ציר ה- y לאחר ההתנגשות.

(6) כדור גולף על כדורסל

כדור גולף וכדור כדורסל מוחזקים במנוחה אחד מעל השני בגובה $H = 1.5\text{m}$.

משחררים אותם ליפול ממנוחה. מה יהיה הגובה המרבי אליו יגיע כדור הגולף, אם נניח שכל ההתנגשויות אלסטיות ומצחיות, מסת כדור הגולף היא $m = 46\text{gr}$, ומסת הכדורסל היא $M = 624\text{gr}$.

7) ארגז בתוך קרונית המתנגשת בקיר

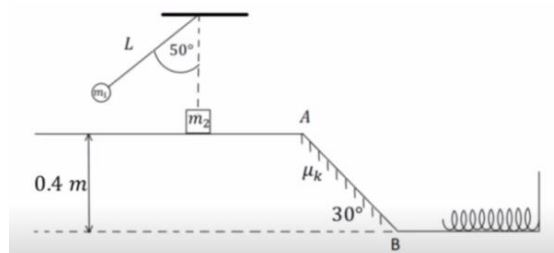
ארגז שמסתו m מונח בתוך קרונית סגורה בצמוד לדופן השמאלי של הקרונית. מסת הקרונית היא $3m$ והיא מתחילה ממנוחה. מפעילים כוח F קבוע ימינה במשך T שניות. אין חיכוך בין הקרונית לקרקע. נתון: F, T, m .

- מהי מהירות הקרונית בתום הזמן T ?
- מהו הכוח N שהארגז מפעיל על הדופן השמאלית של הקרונית?
- בתום פעולת הכוח הקרונית מתנגשת בקיר התנגשות אלסטית לחלוטין. הארגז ממשיך את תנועתו מלפני ההתנגשות עד אשר הוא מתנגש בדופן הימנית של הקרונית התנגשות פלסטית. מהי מהירות הקרונית לאחר ההתנגשות השנייה בארגז?
- כמה אנרגיה הלכה לאיבוד בהתנגשות הפלסטית של הארגז בדופן הימנית?

8) מטוטלת פוגעת במסה שנע במדרון עם קפיץ

גוף בעל מסה $m_1 = 1\text{kg}$ קשור לתקרה באמצעות חוט שאורכו $L = 0.6\text{m}$. מסיטים את החוט בזווית 50° מהאנך לתקרה ומשחררים ממנוחה. בתחתית המסלול של תנועתו מתנגש הגוף בגוף שני בעל מסה $m_2 = 2\text{kg}$. הנמצא במנוחה על משטח אופקי חלק. גובה המשטח מעל הקרקע הוא 0.4m . מיד לאחר ההתנגשות גוף 1 מקבל מהירות של $0.4 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$ אחורה וגוף 2 נע קדימה. בנקודה A גוף 2 עובר למישור משופע לא חלק בעל מקדם חיכוך $\mu_k = 0.1$ וזווית שיפוע 30° . בנקודה B גוף 2 חוזר למישור אופקי חלק בגובה הקרקע ומתנגש בקפיץ בעל קבוע $k = 200 \frac{\text{N}}{\text{m}}$.

- מהי המהירות של גוף 1 רגע לפני ההתנגשות?
- מהי המהירות של גוף 2 מיד לאחר ההתנגשות?
- מהי המהירות של גוף 2 בנקודה B?
- מהי ההתכווצות המקסימלית של הקפיץ?
- מהי המהירות של גוף 2 כאשר הקפיץ מכווץ בחצי מהכיווץ המקסימלי?

9) כדור עולה על מדרון משולש

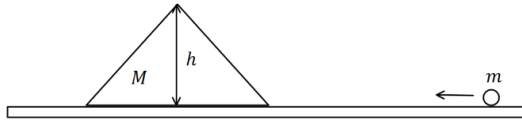
מדרון משולש בעל גובה $h = 3\text{m}$ חופשי לנוע מעל משטח אופקי חלק (ללא חיכוך).

מסת המדרון היא: $M = 15\text{kg}$.

מגלגלים כדור בעל מסה $m = 5\text{kg}$

על המשטח לכיוון המדרון.

התייחס לכדור כאל גוף נקודתי.

א. מה צריכה להיות המהירות שבה מגלגלים את הכדור כך שהוא יעצור

(ביחס למדרון) בדיוק לפני שהוא עובר את שיא הגובה של המדרון?

ב. מהי המהירות המדרון ברגע שהכדור מגיע לשיא הגובה?

ג. מהי המהירות הסופית של המדרון והכדור?

10) טנק יורה פגזים ועולה במדרון**

טנק שמסתו 800 ק"ג (טנק קל מאוד) נמצא

ברגע מסוים במנוחה על מדרון משופע בזווית

של 15 מעלות. הטנק יורה שני פגזים במרווח

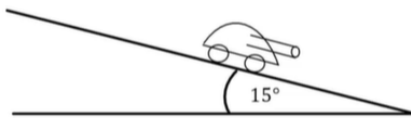
של 2 שניות בין הירי הראשון לשני.

מסת כל פגז היא 20 ק"ג והוא נורה במהירות

לוע של 400 מטר לשנייה במקביל ובמורד למדרון.

הניחו שלטנק גלגלים והחיכוך בינו למדרון זניח.

מה ההעתק המקסימאלי שיעשה הטנק במעלה המדרון?

תשובות סופיות:

$$\Delta x_{\max} = \sqrt{\frac{m}{k}} v_0^2 \quad \text{ב.} \quad \Delta x_{\max} = \sqrt{\frac{m}{k}} \cdot \frac{1}{2} v_0^2 \quad \text{א.} \quad (1)$$

$$\vec{J}_1 = -mv_0 \hat{x}, \vec{J}_2 = mv_0 \hat{x} \quad \text{ב.} \quad \vec{J}_1 = -\frac{1}{2} mv_0 \hat{x}, \vec{J}_2 = \frac{1}{2} mv_0 \hat{x} \quad \text{א.} \quad \text{ג.}$$

$$t = 10 \text{ sec} \quad \text{ג.} \quad u = \frac{1}{4} v \quad \text{ב.} \quad u_2 = \frac{3}{2} v, u_1 = \frac{1}{2} v \quad \text{א.} \quad (2)$$

$$Q = 8.27 \text{ J} \quad \text{ב. לא,} \quad u_1 = 8.66 \frac{\text{m}}{\text{sec}}, u_2 = 3.34 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{א.} \quad (3)$$

$$u_{3x} \approx 152 \frac{\text{m}}{\text{sec}}, u_{3y} \approx -32 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad (4)$$

$$u_x \approx -3.13 \frac{\text{m}}{\text{sec}}, u_y \approx 1.79 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{א.} \quad (5)$$

$$u_{1x} \approx -7.83 \frac{\text{m}}{\text{sec}}, u_{1y} \approx -15.20 \frac{\text{m}}{\text{sec}}, u_2 = 13.11 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{ב.}$$

$$h \approx 12.3 \text{ m} \quad (6)$$

$$E = \frac{3F^2 T^2}{32m} \quad \text{ד.} \quad \tilde{u} = \frac{FT}{8m} \quad \text{ג.} \quad N = \frac{F}{4} \quad \text{ב.} \quad v(T) = \frac{F}{4m} T \quad \text{א.} \quad (7)$$

$$v_B = 2.853 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{ג.} \quad u_2 \approx 1.235 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{ב.} \quad v = 2.07 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{א.} \quad (8)$$

$$v = 2.47 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{ה.} \quad \Delta l_{\max} \approx 0.285 \text{ m} \quad \text{ד.}$$

$$u_1' = 2\sqrt{5} \frac{\text{m}}{\text{sec}}, u_2' = -2\sqrt{5} \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{ג.} \quad u = \sqrt{5} \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{ב.} \quad v_0 = 8.94 \frac{\text{m}}{\text{sec}} \quad \text{א.} \quad (9)$$

$$x(t = 5.82) \approx 60 \text{ m} \quad (10)$$

היבטים פיזיקאליים ברפואה א

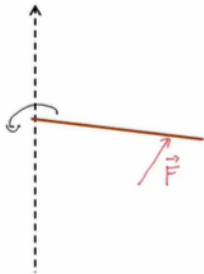
פרק 14 - מומנט כוח -

תוכן העניינים

1. מומנט כוח - הסבר..... 153
2. מכפלה וקטורית..... (ללא ספר) 154
3. תרגיל - מומנטים על משולש..... 154
4. משוואת מומנטים..... (ללא ספר) 155
5. תרגילים מסכמים..... 155

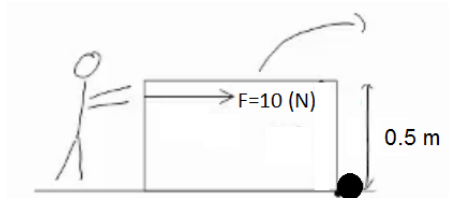
מומנט כוח - הסבר:

שאלות:

(1) דוגמה לחישוב מומנט (מוט)

נתון מוט אשר מקובע בקצהו ומסתובב נגד כיוון השעון.
 מופעל כוח F .
 חשב את מומנט הכוח.

(2) מרחק אפקטיבי דוגמה

אדם דוחף ארגז בגובה 0.5m ומפעיל כוח F
 (ראה תמונה).
 לארגז אין חיכוך עם המשטח.
 האדם דוחף את הארגז ללא כל בעיה עד
 שנתקע באבן והארגז מתהפך
 (מיקום האבן הופך לציר הסיבוב).
 חשב את מומנט הכוח.

תשובות סופיות:

$$\vec{\tau} = F_0 \times \hat{z} \quad (1)$$

$$|\vec{\tau}| = 10 \cdot 0.5\text{m} \quad (2)$$

תרגיל - מומנטים על משולש:

שאלות:

(1) מומנטים על משולש

המשולש בתמונה הוא משולש שווה צלעות עם אורך צלע נתונה a .

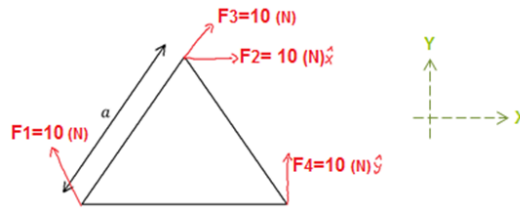
א. חשב את המומנטים של הכוחות בתמונה סביב הפינה השמאלית של המשולש.

ב. נתונה המסה של המשולש M ונתון גם כי מרכז המסה של המשולש

$$\text{נמצא בנק': } \left(\frac{1}{2}a, \frac{1}{2\sqrt{3}}a \right)$$

חשב את מומנט הכוח של כוח הכובד.

ג. חשב שוב את המומנטים סביב ציר העובר במרכז המסה של המשולש, הנח כי הזווית בין F_1 לדופן המשולש היא 60 מעלות.

תשובות סופיות:

$$\tau_g = -Mg \frac{1}{2}a \quad \text{ב.} \quad \tau_1 = 0!, \quad \vec{\tau}_2 = -5 \cdot \sqrt{3}a, \quad \vec{\tau}_3 = 0!, \quad \tau_4 = 10a \quad \text{א.} \quad (1)$$

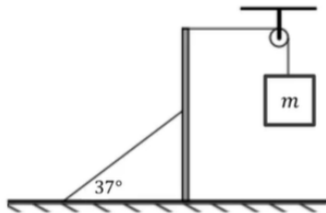
$$\tau_1 = \frac{-10a}{\sqrt{3}}, \quad \tau_2 = -10 \cdot \frac{1}{\sqrt{3}}a, \quad \tau_3 = -\frac{1}{\sqrt{3}}a \cdot 10 \cdot \sin 30^\circ, \quad \tau_4 = 10 \cdot \frac{1}{2}a, \quad \tau_g = 0 \quad \text{ג.}$$

תרגילים מסכמים:

שאלות:

(1) מוט עומד מחובר לחוט ומשקולת

מוט אחיד מונח על משטח אופקי לא חלק, כמוראה בתרשים. המוט מחובר במרכזו לחוט אידיאלי שקצהו השני קשור למשטח ויוצר עימו זווית של 37° . הקצה העליון של המוט מחובר באמצעות חוט אופקי אידיאלי וגלגלת אל משקולת שמסתה $m = 7\text{kg}$. המערכת נמצאת במנוחה.

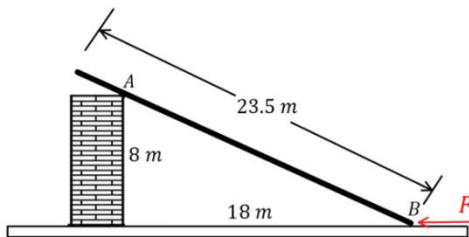
א. מהי המתיחות בחוט המחובר אל המשטח?

ב. מהו כוח החיכוך שמפעיל המשטח האופקי על המוט?

(2) קורה על קיר אנכי

באיור לשאלה זו מתוארת קורה אחידה שאורכה הכולל הוא 23.5m . מסת הקורה היא 140kg .

הקורה נשענת בנקודה A על קיר אנכי חלק שגובהו 8m .

קצה הקורה מונח על הרצפה בנקודה B במרחק 18m מהקיר ובקצה הזה פועל כוח אופקי F , כמתואר באיור.

מקדם החיכוך הסטטי שבין הקורה הרצפה הוא $\mu_s = 0.3$.

מהו F המקסימלי הניתן להפעיל כך שהקורה תישאר במנוחה?

(3) מוט נשען על כדור

נתון מוט דק שאורכו $L = 3.5\text{m}$ ומסתו $m = 7\text{kg}$. הנשען על כדור חסר חיכוך המודבק לרצפה כמתואר בשרטוט.

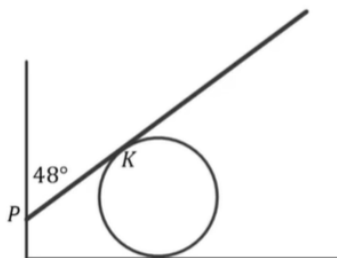
נקודת המגע של המוט בכדור היא הנקודה K.

בקצהו השמאלי נוגע המוט בקיר בעל חיכוך

בנקודה P, הזווית שיוצר המוט יחסית לקיר

היא 48° . מקדם החיכוך הסטטי שבין הקיר למוט

הוא $\mu_s = 0.15$.

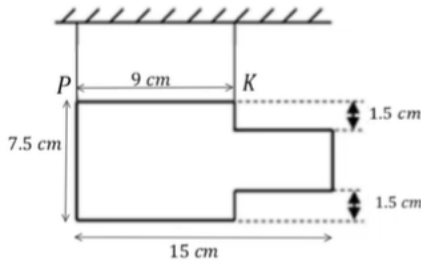

א. מהו הכוח שמפעיל הכדור על המוט אם

נתון שקצהו הימני של המוט נמצא על סף תנועה כלפי מטה?

ב. מהו המרחק בין הנקודות P ו-K במצב זה?

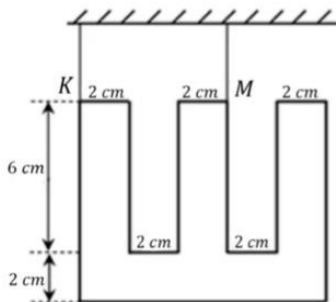
(4) טבלה מעץ

טבלה העשויה עץ בעלת עובי אחיד שמסתה 400 גר' וצורתה כמתואר בתרשים, תלויה בשני חוטים בנקודות K ו-P.

- א. חשב את מרכז הכובד של הטבלה ביחס למערכת צירים שראשיתה ממוקמת בנקודה P.
- ב. מצא את המתיחות בשני החוטים.

(5) שלט בצורת האות ש

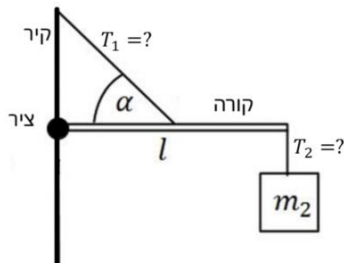

שלט העשוי מחומר אחיד בצורת האות "ש" (כמשורטט), שמסתו 4 ק"ג, נתלה בשני חוטים בנקודות K ו-M.

- א. חשבו את מרכז המסה של השלט ביחס למערכת צירים שראשיתה ממוקמת בנקודה K.
- ב. מצאו את המתיחות בשני החוטים.

(6) מסה תלויה על קורה שמחוברת לקיר

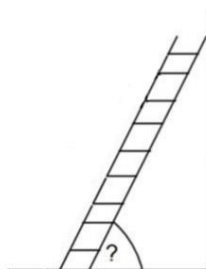
קורה בעלת מסה m_1 ואורך l מחוברת לקיר באמצעות ציר. בקצה הקורה קשורה מסה m_2 התלויה במנוחה.

- א. מאמצע הקורה יוצא חוט בזווית הקשור חזרה לקיר, הזווית שיוצר החוט עם הקורה היא α .
- א. מהי המתיחות בחוטים?
- ב. מהו הכוח (גודל וכיוון) שמפעיל הציר?

(7) סולם נשען על קיר

סולם נשען על קיר.

- קיים חיכוך סטטי בין הסולם לרצפה וגם בין הסולם לקיר. מקדם החיכוך הסטטי בין הסולם לרצפה ובין הסולם לקיר הוא μ_s . אורך הסולם הוא L וניתן להניח שמסתו מפולגת בצורה אחידה.
- מהי הזווית המינימלית עם הרצפה כך שהסולם לא יחליק?

(8) אדם עומד על סולם שנשען על קיר

אדם עומד על סולם שנשען על קיר.

אורך הסולם הוא L וניתן להניח שמסתו מפולגת

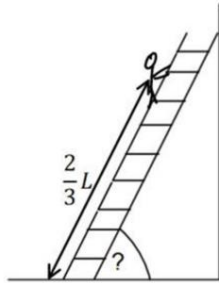
בצורה אחידה. האדם עומד על הסולם כשמרחקו מהקצה התחתון של הסולם הוא שני שליש מאורך הסולם.

קיים חיכוך סטטי בין הסולם לרצפה וגם בין הסולם לקיר.

מקדם החיכוך הסטטי בין הסולם לרצפה ובין הסולם לקיר

הוא μ_s . מסת האדם כפולה ממסת הסולם.

מהי הזווית המינימלית עם הרצפה כך שהסולם לא יחליק?

(9) מומנטים על שער

שער שגובהו h ואורכו l מחובר לקיר בשני צירים a ו- b .

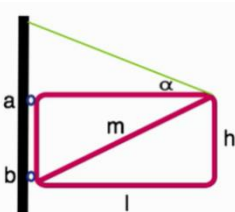
על מנת להקל על הציר העליון חיברו לשער כבל ומתחו

אותו עד אשר הכוח האופקי בנקודה a מתאפס.

א. מהי המתיחות בכבל?

ב. מהו הכוח האופקי הפועל על הציר b ?

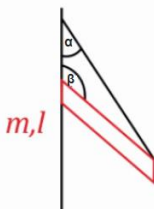
ג. מהו סכום הכוחות האנכיים המופעלים על שני הצירים?

(10) גגון מוחזק אל קיר

גגון מוחזק אל קיר בעזרת חבל וחיכוך כמתואר בשרטוט.

מצא את הכוחות הפועלים על הגגון.

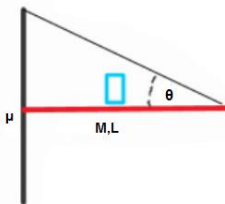

(11) מסה על גגון מחליק

גגון מוחזק לקיר בעזרת חיכוך בלבד לפי הנתונים שבשרטוט.

מהו המרחק הקטן ביותר מהקיר בו ניתן לשים את המסה m

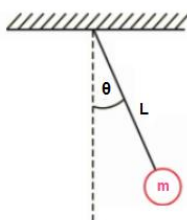
מבלי לגרום לגגון להחליק מהקיר?

(12) מטוטלת מתמטית

מצא את מומנט הכוח המופעל על מטוטלת מתמטית

כפונקציה של הזווית מהאנך.

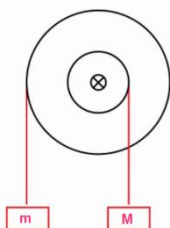

(13) מנוף מדיסקה כפולה

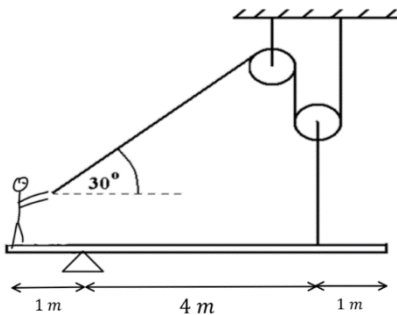
נתונה המערכת שבשרטוט.

רשום את כל הכוחות הפועלים על הדיסקה

ומצא את יחס הרדיוסים בין שתי הדיסקות.

14) אדם על קורה מחזיק בחוט ושתי גלגלות

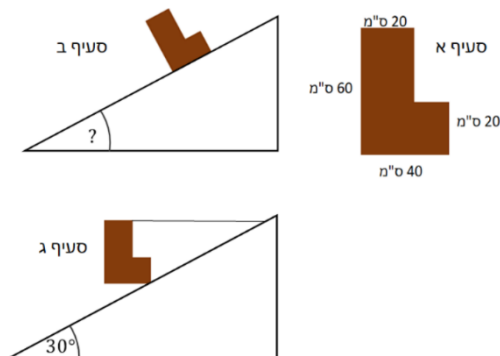
אדם שמסתו 65kg עומד בקצה קורה שמסתה 40kg. הקורה מונחת על ציר הנמצא במרחק 1m מהאדם. האורך הכולל של הקורה הוא 6m. האדם מחזיק בחוט העובר דרך שתי גלגלות כפי שמתואר באיור. הגלגלת השמאלית מחוברת לתקרה, הגלגלת הימנית לקורה במרחק 1m מהקצה השני.

- מהו הכוח בו האדם צריך למשוך את החבל כדי לשמור על מצב של שיווי משקל?
- מהם רכיבי הכוח שהציר מפעיל על הקורה?
- מהו מקדם החיכוך הסטטי המינימאלי בין האדם לקורה כדי שהאדם לא יחליק מהקורה?

15) L על מישור משופע*

באיור נתון גוף משטחי בצורת L.

צפיפות המסה של הגוף היא: $\sigma = 5 \frac{\text{kg}}{\text{m}^2}$.

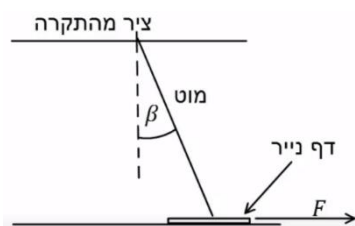

- מהו מרכז המסה של הגוף ביחס לפינה התחתונה השמאלית?
- מניחים את הגוף על מישור משופע. מהי הזווית המקסימאלית של המישור עבורה הגוף לא יתהפך?
- קושרים את הגוף למישור באמצעות חוט אופקי מהפינה הימנית העליונה ומותחים את החוט עד שהגוף מתיישר במקביל לקרקע.

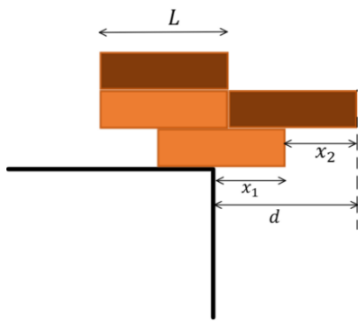
מהי המתיחות בחוט במצב זה אם זווית המישור היא 30° והגוף במנוחה.

16) מוט נשען על דף נייר*

מוט בעל אורך L ומסה M מחובר לתקרה באמצעות ציר. בקצהו השני המוט מונח על דף נייר המונח על הרצפה. מסת דף הנייר זניחה. הזווית בין המוט לאנך היא β ומקדם החיכוך הסטטי בין המוט לנייר ובין הנייר לרצפה הוא μ_s .

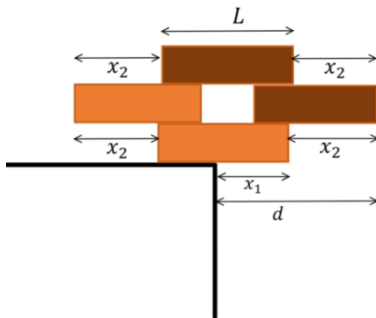

- מושכים את הנייר ימינה בכוח F. מהו הכוח המינימלי הדרוש בשביל להוציא את הנייר מתחת למוט? הנח שהמוט נשאר במנוחה.
- חזור על סעיף א' אם הכוח פועל שמאלה.

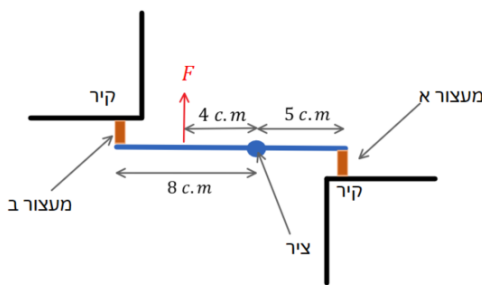
17) ערימת קוביות 1

ערימת קוביות מורכבת מ-4 קוביות זהות באורך L . הקוביות מסודרות באופן שמתואר באיור. מהו המרחק d המקסימאלי האפשרי כך שהערימה לא תיפול מהשולחן. מהם x_1 ו- x_2 במצב זה?

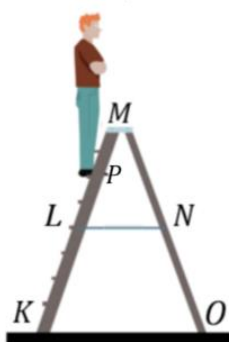
18) ערימת קוביות *2

ערימת קוביות מורכבת מ-4 קוביות זהות באורך L . הקוביות מסודרות באופן שמתואר באיור. מהו המרחק d המקסימאלי האפשרי כך שהערימה לא תיפול מהשולחן. מהם x_1 ו- x_2 במצב זה?

19) מוט עם שני מעצורים מגומי**

באיור ישנו מוט באורך 13c.m. המחובר בציר הנמצא במרחק 5c.m. מהקצה הימני בשני הקצוות של המוט ישנם מעצורים זהים העשויים מגומי. מפעילים כוח $F = 200N$ במרחק 4c.m. שמאלה מהציר, הכוח גורם לכיווץ קטן של המעצורים. המערכת אופקית, כלומר כוח הכובד פועל לתוך הדף וניתן להתעלם ממנו. מהו הכוח שפועל על כל מעצור? רמז: התייחס למעצורים כמו קפיצים בעלי קבוע k זהה.

20) אדם על סולם עם שתי רגליים**

אדם עומד על סולם בעל שתי רגליים המחוברות באמצעות כבל במרכז הסולם. משקל האדם הוא 800 ניוטון וניתן להזניח את משקל הסולם ואת החיכוך עם הרצפה. נתונים אורכי הקטעים הבאים: $KM = OM = 2.34m$, $KP = 1.70m$, $LN = 0.746m$.
 א. מצא את הכוחות שפועלים בנקודות O ו-K.
 ב. מצאו את המתוחות בכבל.
 רמז: יש לעשות משוואה רק על חלק מהסולם.

תשובות סופיות:

$$\text{א. } T_2 \approx 180\text{N} \quad \text{ב. } f_s = T_1 = 70\text{N}, \text{ ימינה.} \quad (1)$$

$$F_{\max} \approx 521\text{N} \quad (2)$$

$$\text{א. } N_2 \approx 110\text{N} \quad \text{ב. } PK \approx 0.84\text{m} \quad (3)$$

$$\text{א. } x_{c.m.} = 6.6c.m., y_{c.m.} = 3.75c.m. \quad \text{ב. } T_2 = 3\text{N}, T_1 = 1\text{N} \quad (4)$$

$$\text{א. } x_{c.m.} = 5c.m., y_{c.m.} \approx 4.4c.m. \quad \text{ב. } T_K = 6.7\text{N}, T_M = 33.3\text{N} \quad (5)$$

$$\text{א. } T_1 = \frac{(m_1 + 2m_2)g}{\sin \alpha}, T_2 = m_2g \quad (6)$$

$$\text{ב. } F = \sqrt{((m_1 + 2m_2)g \cot \alpha)^2 + (m_2g)^2}, \tan \theta = -\frac{m_2}{m_1 + 2m_2} \tan \alpha$$

$$\tan \theta = \frac{1 - \mu_s^2}{2\mu_s} \quad (7)$$

$$\tan \theta = \frac{11 - 7\mu_s^2}{18\mu_s} \quad (8)$$

(9) ראה סרטון.

(10) ראה סרטון.

(11) ראה סרטון.

$$\sum \tau = -mgl \sin \theta + Tl \sin \theta = -mgl \sin \theta \quad (12)$$

$$\sum \tau = \frac{m}{M} = \frac{r}{R} \quad (13)$$

$$\text{א. } T_1 = 20\text{N} \quad \text{ב. } F_x = 10\sqrt{3}\text{N}, F_y = 1000\text{N} \text{ שמאלה} \quad (14)$$

$$\mu_{s_{\min}} = 0.027 \quad \text{ג.}$$

$$\text{א. } x_{c.m.} = 0.15\text{m}, y_{c.m.} = 0.25\text{m} \quad \text{ב. } \alpha = 31^\circ \quad (15)$$

$$\text{ג. } T = 3.3\text{N}$$

$$\text{א. } F_{\min} = \frac{\mu_s mg \sin \beta}{\sin \beta + \mu_s \cos \beta} \quad \text{ב. } F_{\min} = \frac{\mu_s mg \sin \beta}{\sin \beta + \mu_s \cos \beta} \quad (16)$$

$$x_1 = \frac{5L}{8}, x_2 = \frac{L}{2}, d = \frac{9L}{8} \quad (17)$$

$$x_1 = \frac{L}{2}, x_2 = \frac{2L}{3}, d = \frac{7L}{6} \quad (18)$$

$$F_R \approx 45\text{N}, F_L \approx 72\text{N} \quad (19)$$

$$\text{א. } N_O \approx 291\text{N}, N_k = 509\text{N} \quad \text{ב. } T_L \approx 196\text{N} \quad (20)$$

היבטים פיזיקאליים ברפואה א

פרק 15 - אלסטיות

תוכן העניינים

1. שיווי משקל ומודול יאנג 161
2. מודול הגזירה ..... (ללא ספר) 161
3. מודול הנפח ..... (ללא ספר) 161
4. שבירה 162
5. תרגילים 163

שיווי משקל ומודול יאנג:

שאלות:

- (1) התארכות של מיתר גיטרה
 מיתר גיטרה באורך של 80 ס"מ עשוי מברונזה וקוטרו 0.5 מ"מ.
 קבוע יאנג של ברונזה הוא בערך $110 \cdot 10^9 \text{ Pa}$.
 בכמה מתארך המיתר אם מופעל עליו כוח מתיחות של 50 ניוטון?

תשובות סופיות:

$$\Delta l \approx 1.86 \cdot 10^{-3} \text{ m} \quad (1)$$

שבירה:

שאלות:

- 1) מתיחות מקסימלית במיתר גיטרה
 מיתר של גיטרה עשוי מפלדה, המיתר עגול וקוטרו 0.4 מ"מ.
 הערך מהי המתוחות בה המיתר יקרע.

מאמץ מקסימלי (כוח ליחידת שטח) Ultimate Strengths of Materials (force/area)			
החומר	מתיחה (N/m ²)	כיוץ (N/m ²)	גזירה (N/m ²)
Iron, cast	170×10 ⁶	550×10 ⁶	270×10 ⁶
Steel	500×10 ⁶	500×10 ⁶	250×10 ⁶
Brass	250×10 ⁶	250×10 ⁶	200×10 ⁶
Aluminum	250×10 ⁶	200×10 ⁶	200×10 ⁶
Concrete	2×10 ⁶	20×10 ⁶	2×10 ⁶
Brick		35×10 ⁶	
Marble		80×10 ⁶	
Granite		170×10 ⁶	
Wood (pine) (parallel to grain)	40×10 ⁶	35×10 ⁶	5×10 ⁶
(perpendicular to grain)		10×10 ⁶	
Nylon	500×10 ⁶		
Bone (limb)	130×10 ⁶	170×10 ⁶	

תשובות סופיות:

$$F_{\max} = 62.8\text{N} \quad (1)$$

תרגילים:

שאלות:

(1) תיבת ברזל מונחת על שני תומכים

תיבת ברזל מונחת על שני תומכים גליליים העשויים מחומרים שונים. רדיוס התומך הימני באיור הוא חצי מרדיוס התומך השמאלי. מודול יאנג של התומך השמאלי כפול מזה של התומך הימני. התיבה מוחזקת אופקית בצורה מושלמת.

א. מה החלק היחסי של המסה שמחזיק כל תומך?

ב. מהו היחס בין המרחק של התומך הימני ממרכז המסה של התיבה לזה של התומך השמאלי?

(2) שולחן מתנדנד

לשולחן ריבועי יש 3 רגלים באורך 1 מטר ורגל רביעית הקצרה ב- $d = 0.5\text{mm}$. מניחים משקולת של 300 ק"ג על השולחן כך שהשולחן מתאזן. הרגליים הן

גלילים מעץ בקוטר 1cm . מודול יאנג של הרגליים הוא: $Y = 1.3 \cdot 10^{10} \frac{\text{N}}{\text{m}^2}$.

מה הכוח שפועל על כל רגל? הנח שהכוח על שלושת הרגליים הזהות שווה וכי מסת השולחן זניחה ביחס למסת המשקולת.

(3) משקולת תלויה על מוט המחובר לקיר

מוט בצורת גליל בקוטר של 5 ס"מ עשוי אלומיניום. המוט בולט מהקיר 4 ס"מ.

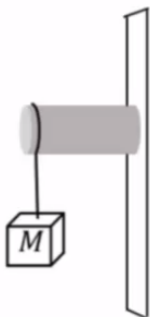
משקולת של $M = 1400\text{kg}$ תלויה מהקצה של הבליטה.

מודל הגזירה של אלומיניום הוא: $3.0 \cdot 10^{10} \frac{\text{N}}{\text{m}^2}$.

הזנח את מסת המוט.

א. מהו מאמץ הגזירה על המוט?

ב. מהי הסטייה האנכית של קצה המוט?

4) נדנדה

נדנדה עשויה מעץ אורן. המושב מוחזק בשני צדדיו באמצעות שרשראות ברזל. מסת המושב היא 30 ק"ג. הנח שעל הנדנדה יושבים 3 אנשים במרחקים שווים בניהם ומהקצוות. הנח שמשקלו המקסימלי של אדם לא עולה על 150 ק"ג. מה צריכה להיות עובי פלטת העץ של המושב על מנת שלא תישבר כתוצאה מגזירה. השתמש במקדם בטיחות של 5. עומק המושב (המרחק מהקצה הקדמי למשענת) הוא 60 ס"מ.

תשובות סופיות:

$$\text{א. } F_L = 8F_R \quad \text{ב. } \frac{d_R}{d_L} = 8 \quad (1)$$

$$F_1 \approx 860\text{N}, F_2 \approx 350\text{N} \quad (2)$$

$$\text{א. } \frac{F}{A} \approx 7 \cdot 10^6 \frac{\text{N}}{\text{m}^2} \quad \text{ב. } \Delta l \approx 1.2 \cdot 10^{-3} \text{ c.m} \quad (3)$$

$$d = 4\text{mm} \quad (4)$$

היבטים פיזיקאליים ברפואה א

פרק 16 - הידרו-סטטיקה והידרו-דינמיקה -

תוכן העניינים

1. הידרו-סטטיקה והידרו-דינמיקה 165

הידרו-סטטיקה והידרו-דינמיקה:

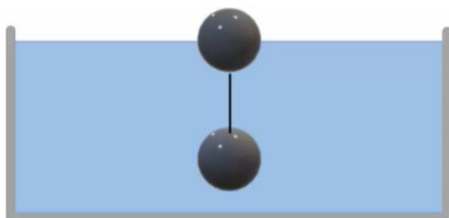
שאלות:

(1) מעבר יחידות בדוגמא של צפיפות מים

מצא מהי צפיפות המים ביחידות של גרם לאינץ' מעוקב.

$$1000 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3} \times \frac{1000\text{gr}}{1\text{kg}} \times \left(\frac{1\text{m}}{39.3\text{in}} \right)^3$$

(2) שני כדורים קשורים בחוט בתוך המים

שני כדורים בעלי נפח זהה $V = 20\text{c.m}^3$

קשורים בחוט זה לזה.

מניחים את הכדורים במים ולאחר זמן רב

רואים שהמערכת התייצבה כך שכדור 1

נמצא כולו בתוך המים ורק חצי מנפחו של

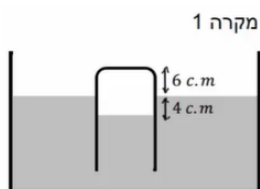
כדור 2 שקע לתוך המים, ראה איור.

המסה של כדור 1 גדולה פי 4 מזו של כדור 2.

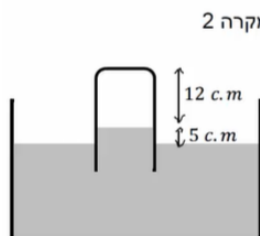
א. מהי המסה של כל כדור?

ב. מהי צפיפות המסה של כל כדור?

(3) צינורית במיכל כספית

מקרה 1

מקרה 2

מיכל גדול מאוד מכיל כספית ונמצא בחדר לחץ בו לחץ

האוויר אינו ידוע. טובלים במיכל צינורית זכוכית דקה

הסגורה בחלקה העליון. כאשר מחזיקים את הקצה

העליון של הצינורית בגובה 6 ס"מ מעל פני הכספית

במיכל, גובה הכספית בצינורית הוא 4 ס"מ מתחת לפני

הכספית במיכל. כאשר מחזיקים את הקצה העליון של

הצינורית בגובה 17 ס"מ מעל פני הכספית במיכל, גובה

הכספית בצינורית הוא 5 ס"מ מעל לפני הכספית במיכל.

הנח שגובה פני הכספית במיכל קבוע.

א. מהו לחץ האוויר בחדר?

ב. באיזה גובה צריך להחזיק את קצה הצינורית מעל

המיכל כך שפני הכספית בצינורית יהיו בגובה הכספית של המיכל?

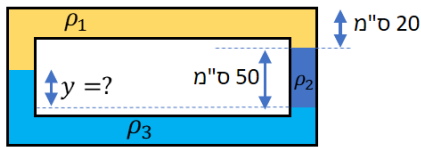
(4) שלושה נוזלים בצינור

האיור הבא מתאר צינור סגור שבתוכו שלושה נוזלים שונים.

צפיפויות הנוזלים הן:

$$\rho_1 = 800 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3}, \rho_2 = 1000 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3}, \rho_3 = 1200 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3}$$

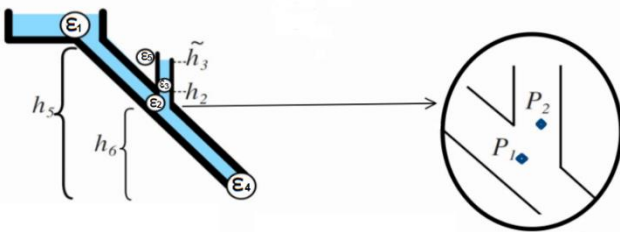
מצא את הגובה y באיור.

(5) מים בנפילה + צינורית מד-לחץ

נתונה המערכת שבשרטוט.

מצא את הלחצים בנקודות השונות.

(6) צינור ונטורי ללא חיכוך

נתונה זרימה על פי השרטוט

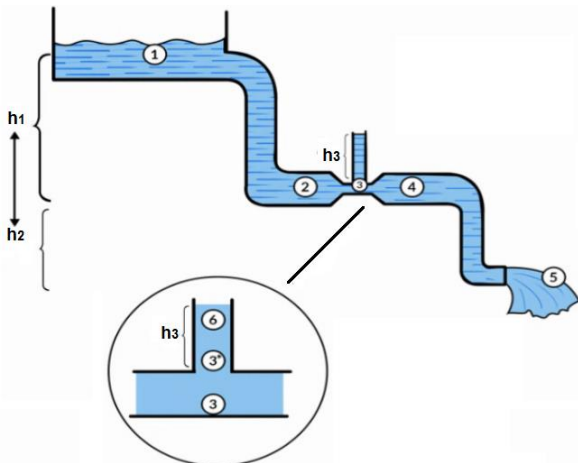
(מקדם הצמיגות ידוע).

בחלק מספר 3 שטח החתך של הצינור

הינו שליש מבשאר הצינור.

מצא את הלחץ בכל הנקודות 1-5 ומצא

את גובה עמוד המים מעל נקודה 3.

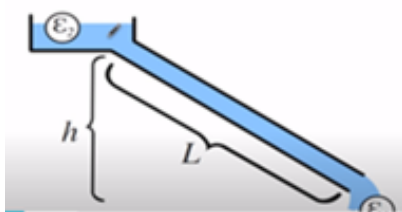
(7) איבוד אנרגיה עקב צמיגות

נתון נוזל בעל צמיגות ידועה.

מצא על פי הנתונים שבשרטוט, מהי מהירות

הזרימה בצינור אם נתון מקדם הצמיגות,

רדיוס הצינור, אורך הצינור וגובה מאגר.

(8) צינור ונטורי עם חיכוך

נתונה המערכת שבשרטוט.

שטח חתך הצינור בנקודה 3 כפול

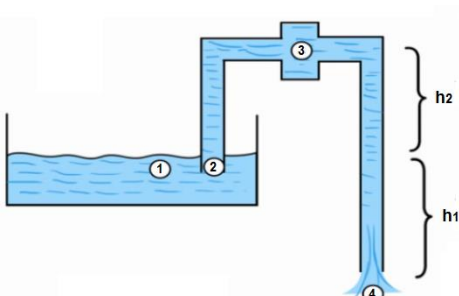
מבשאר הצינור.

א. מהי מהירות הזרימה בהנחה שאין

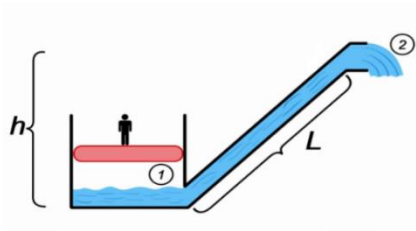
איבוד אנרגיה?

ב. מהי מהירות הזרימה אם נתון

מקדם הצמיגות?

9) לחץ ממשקל אדם ממלא בריכה

צינורית בקוטר d ואורך L מחוברת לתחתית בריכה רדודה. מעלים את הלחץ בבריכה ע"י כך שמניחים אדם בעל מסה m על משטח בגודל S , כך שהמשטח לוחץ את האוויר תחתיו מכובד משקל האדם (המשטח בדיוק בגודל הבריכה ויכול לנוע מעלה ומטה אך האזור תחתיו נשאר אטום).

תוך כמה זמן הבריכה תתרוקן אם נתון כי נפל המים בבריכה בתחילה הוא K וצמיגות המים היא 1 ?

תשובות סופיות:

(1) $0.016 \frac{gr}{in^3}$

(2) א. $m_2 = 8gr$, $m_1 = 32gr$ ב. $\rho_1 = 1.6 \frac{gr}{c.m^3}$, $\rho_2 = 0.4 \frac{gr}{c.m^3}$

(3) א. $P_0 \approx 0.656atm$ ב. $x = 10.8c.m$

(4) $y = 25c.m$

(5) ראה סרטון.

(6) $P_3 = P_2 - \frac{1}{2} \rho \cdot 8V^2$, $P_2 = P_4 = P_{atm} + \rho gh_2 - \frac{1}{2} \rho V^2$, $P_1 = P_5 = P_{atm}$

$P_3 = \rho g \tilde{h}_3 + P_{atm}$
(7) ראה סרטון.

(8) א. $V^* = \sqrt{2gh_1}$ ב. ראה סרטון.

(9) ראה סרטון.

היבטים פיזיקאליים ברפואה א

פרק 17 - טמפרטורה התפשטות תרמית וחוק הגז האידיאלי

תוכן העניינים

1. הרצאות ותרגילים 168

הרצאות ותרגילים:

שאלות:

(1) דוגמה-טמפרטורה שווה

- א. גוף נמצא בטמפרטורה של 37°C .
 מה הטמפרטורה של הגוף בפרנהייט?
 ב. מודדים את הטמפרטורה של גוף פעם אחת בצלזיוס ופעם אחת בפרנהייט
 ומקבלים שכמות הערך הנמדד זהה (כלומר אותו מספר בצלזיוס ובפרנהייט).
 מהי טמפרטורת הגוף?

(2) דוגמה-בלון הליום

- א. מהי המסה האטומית של אטום הליום (He) בעל שני פרוטונים ושני נויטרונים?
 ב. חשב את המסה המולקולרית של הליום?
 ג. כמה מולים יש בבלון המכיל 50 גרם הליום?
 ד. כמה אטומים של הליום יש בבלון?

(3) דוגמה-ערבוב הליום עם מימן

- ערבבו 50 מול של מימן עם 30 מול של הליום 4.
 מהי מסת החומר לאחר הערבוב?

(4) דוגמה-בקבוק מים

- בקבוק מים מכיל 2 ליטר מים. הנח שצפיפות המים היא: $1\text{k} \frac{\text{g}}{\text{L}}$.
 א. חשב את המסה המולקולרית של מים (H_2O).
 ב. כמה מולים של מים יש בבקבוק?
 הצליחו לפרק כל מולקולה בבקבוק לשני אטומים של מימן ואטום של חמצן.
 ג. כמה מולים של מימן וכמה מולים של חמצן יש בבקבוק?

(5) דוגמה-חנקן דו חמצני

- חנקן דו חמצני (NO_2) מורכב מאטום חנקן ושני אטומי חמצן.
 רוצים להכין 50 מול של חנקן דו חמצני ע"י ערבוב של מיכל המכיל חמצן (O_2)
 בלבד ומיכל המכיל חנקן בלבד.
 א. כמה מולים צריכים להיות בכל מיכל לפני הערבוב?
 ב. כמה מולים היו צריכים להיות במיכל החמצן אם חמצן היה גז חד אטומי
 (כלומר כל חלקיק בגז היה מורכב מאטום יחיד של חמצן)?
 ג. מהי מסת החמצן ומהי מסת החנקן לפני הערבוב?

- 6) דוגמה-מחממים גז במיכל סגור**
 גז מוחזק במיכל ברזל סגור בלחץ של 1 atm ובטמפ' של 25°C.
 מחממים את המיכל לטמפ' של 100°C.
 מה יהיה הלחץ של הגז במיכל?
- 7) דוגמה-נפח של מול ב-STP**
 מצא מהו הנפח של מול אחד של גז כלשהו ב-STP?
- 8) מנפחים בלון**
 מנפחים בלון בגז הליום עד אשר הוא מגיע לנפח של 2L ב-STP.
 א. מהו מספר המולים של הליום שהוכנסו לבלון?
 ב. מהי מסת הגז שהוכנסה לבלון?
 ג. מהי התשובה לסעיף א' אם הטמפרטורה היא טמפרטורת החדר (בערך 27°C).
- 9) לחץ בצמיג**
 מנפחים צמיג לפני נסיעה ללחץ של 32 psi ($1 \text{ psi} \approx 6,895 \text{ Pa}$) ביום בו הטמפרטורה היא 27°C. לאחר נסיעה ארוכה טמפרטורת הצמיג עולה כתוצאה מחיכוך עם הכביש ל-60°C.
 מה יהיה הלחץ החדש בצמיג ב-psi?
 (שים לב שהלחץ הנמדד בצמיג הוא ביחס ללחץ אטמוספרי).
- 10) דוגמה-מולקולות בנשימה**
 הערך כמה מולקולות ישנם בנשימה אחת אם בערך נפח האוויר בנשימה הוא ליטר אחד.
- 11) סרט מדידה**
 סרט מדידה עשוי מברזל, הסרט כויל בטמפרטורה של 15°C.
 מודדים עם הסרט ביום בו הטמפרטורה היא 35°C.
 א. האם המדידה שיראה הסרט נמוכה או גבוהה מהאורך האמיתי?
 ב. חשב את אחוז הטעות במדידה של הסרט.
- 12) צוללן מנפח ריאות**
 צוללן מנפח את הריאות לנפח מקסימלי של 5L כאשר הוא 7 מטר מתחת לפני המים.
 מה יהיה נפח הריאות של הצוללן אם יעלה לפני המים ויחזיק את נשימתו עצורה?
 הערה: לחץ בתוך מים גדל ב-9.8 Pa לכל מילימטר גובה (או עומק) מתחת לפני המים.

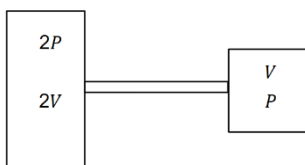
13) מתי למלא דלק

הצפיפות של דלק ב- 0°C היא: $0.68 \cdot 10^3 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3}$.

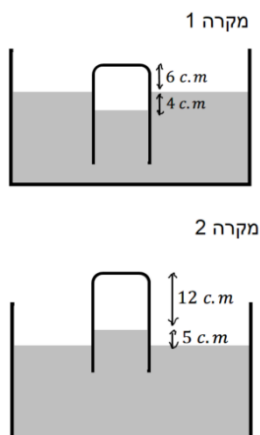
- א. מה הצפיפות של דלק ביום חם בו הטמפרטורה היא 40°C ?
 ב. מה אחוז השינוי בצפיפות?
 ג. אם מחיר הדלק נקבע לפי ליטרים (כלומר לפי הנפח) מתי עדיף למלא דלק ביום קר או חם?

14) שני מיכלים מחוברים בצינור

שני מיכלים מלאים בגזים שונים ונמצאים באותה הטמפרטורה. נפח מיכל אחד הוא V והלחץ בו P ונפח המיכל השני הוא $2V$ והלחץ בו $2P$. מחברים את המיכלים בצינור בעל נפח זניח. בעת הערבוב כל מולקולה ממיכל

אחד מתרכבת עם מולקולה ממיכל 2 ונוצרת מולקולה אחת חדשה (לא כל המולקולות במיכל 2 מתרכבות). מה הלחץ במיכלים לאחר החיבור בהנחה כי הטמפרטורה לא משתנה? (הבא תשובתך באמצעות P).

15) צינורית במיכל כספית

מיכל גדול מאוד מכיל כספית ונמצא בחדר לחץ בו לחץ האוויר אינו ידוע. טובלים במיכל צינורית זכוכית דקה הסגורה בחלקה העליון. כאשר מחזיקים את הקצה העליון של הצינורית בגובה 6 ס"מ מעל פני הכספית במיכל, גובה הכספית בצינורית הוא 4 ס"מ מתחת לפני הכספית במיכל. כאשר מחזיקים את הקצה העליון של הצינורית בגובה 17 ס"מ מעל פני הכספית במיכל, גובה הכספית בצינורית הוא 5 ס"מ מעל לפני הכספית במיכל. הנח שגובה פני הכספית במיכל קבוע.

א. מהו לחץ האוויר בחדר?

- ב. באיזה גובה צריך להחזיק את קצה הצינורית מעל המיכל כך שפני הכספית בצינורית יהיו בגובה הכספית של המיכל?

תשובות סופיות:

- (1) א. 98.6°F ב. -40°C
- (2) א. $m_a \approx 4_u$ ב. $M = 4\text{gr}$
- (3) 170gr
- (4) א. $18u$ ב. 111mol
- (5) א. 50mol חמצן, 50mol חנקן
 ב. 100mol חמצן ג. 0.7kg חנקן, 1.6kg חמצן
- (6) $\approx 1.25\text{atm}$
- (7) $\approx 22.4\text{L}$
- (8) א. 0.0892mol ב. 0.359gr
- (9) $\approx 37\text{psi}$
- (10) $\approx 2.45 \cdot 10^{22}$
- (11) א. נמוכה ב. 0.024%
- (12) $\approx 8.42\text{L}$
- (13) א. $0.655 \cdot 10^3 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3}$ ב. $\approx 3.68\%$ ג. ביום קר
- (14) א. $\frac{4}{3}p$
- (15) א. 0.656atm ב. 10.8c.m

היבטים פיזיקאליים ברפואה א

פרק 18 - התיאוריה הקינטית של הגזים

תוכן העניינים

1. הסברים ותרגול.....172

הסברים ותרגול:

שאלות:

- (1) **דוגמה-אנרגיה של מולקולה**
 מהי האנרגיה הקינטית הממוצעת של מולקולה של גז אידיאלי בטמפרטורת החדר (בערך 20°C)?
- (2) **מהירות של מולקולה באוויר**
 מצא את גודל ה- v_{rms} של מולקולת חמצן O_2 ושל מולקולת חנקן N_2 באוויר, בטמפרטורת החדר 20°C .
- (3) **דוגמה-שינוי בנפח ובטמפרטורה**
 גז המקיים את חוקי הגז האידיאלי נמצא במיכל סגור שיכול לשנות את נפחו.
 א. מה יהיה השינוי v_{rms} של מולקולה בגז אם מכפילים את נפח המיכל כאשר מחזיקים את הלחץ והטמפרטורה קבועים.
 ב. פי כמה צריכה להשתנות הטמפרטורה של הגז בשביל שה- v_{rms} תגדל פי 2?
- (4) **דוגמה-מיכל הליום ממלא בלונים**
 משתמשים במיכל הליום על מנת לנפח בלונים.
 עם כל בלון שמנפחים מספר המולים של הגז במיכל קטנים.
 האם מהירות המולקולות תגדל, תקטן או לא תשתנה?

תשובות סופיות:

- (1) $E_k = 6.07 \cdot 10^{-21} \text{ J}$
- (2) $v_{\text{rms O}_2} \approx 478 \frac{\text{m}}{\text{sec}}, v_{\text{rms N}_2} \approx 513 \frac{\text{m}}{\text{sec}}$
- (3) א. v_{rms} לא ישתנה. ב. פי 4.
- (4) v_{rms} לא ישתנה, P יקטן.